

T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

**KASTAMONU ENTEGRE AĞAÇ SANAYİSİNİN TARİHSEL
GELİŞİMİ VE ÜLKE EKONOMİSİNE KATKILARI (1969-2020)**

ÖZLEM AYDIN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DOÇ. DR. NADİR YURTOĞLU

EYLÜL - 2022

KASTAMONU

TAAHHÜTNAME

Bu tezin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmalarının yapılması ve bulgularının analizlerinde bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu; ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını, bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini bildirir ve taahhüt ederim.

Özlem AYDIN

İmza

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KASTAMONU ENTEGRE AĞAÇ SANAYİSİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ VE ÜLKE EKONOMİSİNE KATKILARI (1969-2020)

ÖZLEM AYDIN

KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI
DANIŞMAN:DOÇ. DR. NADİR YURTOĞLU

Kastamonu zengin orman varlığı, ağaç sektörünü tanıyan ve deneyimli bir geçmişe sahip işgücü potansiyeli, geniş arazi imkânları, dış pazarlara açılmayı sağlayabilen İnebolu limanı, Ankara gibi büyük bir pazara yakın olması gibi özellikleri nedeniyle ağaç sanayisinde Türkiye'nin önemli illerinden biri olmuştur. Bu önemli konumundan dolayı Kastamonu'da kurulmuş olan Kastamonu Ağaç Entegre Sanayisinin 1969-2020 yılları arasındaki tarihsel gelişimi ülkemize ve ekonomisine katkıları, çalışmanın konusunu teşkil etmektedir. Çalışmaya, Tarihte Sanayileşme ve Ağaç Sanayisinin Tarihsel Gelişimi konularının incelenmesi ile başlanmıştır. Sonrasında Cumhuriyet Dönemi'nde Türkiye'de Ağaç Sanayisi, Kastamonu Ağaç Entegre Sanayisinin Tarihsel Gelişimi, Kastamonu Entegre Ağaç Sanayisinin Türkiye'deki Yatırım Faaliyetleri, Kastamonu Entegrenin Yurt Dışındaki Yatırım ve Faaliyetleri, Kastamonu Ağaç Entegre Sanayisinin Türkiye'ye ve Türk Ekonomik Yapısına Katkısı ana başlıkları halinde incelenmiştir. Çalışmanın kaynak materyalini, Kastamonu Ağaç Entegre Arşivi Belgeleri, Türkiye ticaret dergileri, Türkiye Büyük Millet Meclisi Kanunlar Dergisi, Türkiye Cumhuriyeti Resmi Gazetesi ve şirketin süreli yayınları, sanayileşme tarihi, ağaç sektörü ile ilgili akademik çalışmalar, dergi ve makaleler oluşturmaktadır. Konu incelenirken, 1971'de dönemin imkânlarıyla üretim faaliyetlerine başlayan Kastamonu Ağaç Entegre Sanayisinin, 2020'ye kadar sürekli yeni yatırımlarla, modern makineleşmeyle daha donanımlı hale getirilmesi,

Türkiye’de ve dünyada imalat ve satışının artırılarak milli ekonomiye önemli katkılar sağlaması ortaya konulmaya çalışılmıştır.

KEAS fabrikaları, yılda iki milyon beş yüz bin m³ MDF, üç milyon yüz bin m³ yonga levha ve yetmiş milyon m³ laminat parke imalat kapasitesine malik olmuştur. Toplam 1 milyar 4 milyon dolar yıllık geliri, üretimdeki muvaffakiyet ve deneyimi ile 100’ün üzerindeki devlete gerçekleştirdiği satışla ağaç sanayisinde ilk sırada yer almıştır. Ayrıca Türkiye’deki liderliğinin yanı sıra Avrupa’da dördüncü, dünyada ise yedinci sırada gelmiştir. Bu kuruluş, müşterinin talebine göre ağacı %100 yenilenebilir imkânlardan elde ederek, üretimde doğaya hassas ve ileriki nesillere temiz bir dünya terk etme zihniyeti içerisinde yer almıştır.

Anahtar Kelimeler: Kastamonu Entegre Ağaç Sanayisi, ağaç sanayisi, yonga levha tesisi, yatırım faaliyetleri, tarihsel gelişim, ihracat ve ithalat rakamları

ABSTRACT**MSC THESIS****HISTORICAL DEVELOPMENT OF KASTAMONU WOOD INTEGRATED
INDUSTRY AND ITS CONTRIBUTIONS TO THE COUNTRY'S ECONOMY
(1969-2020)****ÖZLEM AYDIN****KASTAMONU UNIVERSITY INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCE
DEPARTMENT OF SOCIAL SCIENCES AND TURKISH
EDUCATION
SOCIAL STUDIES EDUCATION****SUPERVISOR:ASSOC. PROF. DR. NADİR YURTOĞLU**

.Kastamonu province is one of the important provinces of Turkey in the wood industry due to its rich forest presence, the presence of a workforce with an experienced background that knows the wood sector, wide land opportunities, İnebolu port that can open up to foreign markets, the surrounding cities and being close to a big market such as Ankara. Due to this important position, the historical development of Kastamonu Wood Integrated Industry, which was established in Kastamonu, between 1969-2020 and its contributions to the country's economy constitute the subject of the study. The study started with the study of the History of Industry and the Industrialization in Turkey. Then, the Historical Development of Kastamonu Wood Integrated Industry, the Establishment and Activities of Kastamonu Particleboard Plant, the Investment Activities of Kastamonu Integrated Wood Industry in Turkey, Kastamonu Integrated Wood Industry's Investments and Activities Abroad, Kastamonu Wood Integrated Industry's Contribution to the Economic Structure of Turkey were examined in 5 sections. The source material of the study consists of Kastamonu Tree Integrated Archive Documents, Turkish Trade journals, Official Gazette of the Republic of Turkey and the company's periodicals, history of industrialization, academic studies on the wood sector, journals and articles. While examining the subject, it was tried to reveal that Kastamonu Tree Integrated Industry, which started its production activities

in 1971 with the opportunities of the period, has made significant contributions to the national economy by increasing production and sales in Turkey and in the world by making it more equipped with continuous new investments and modern mechanization until today.

The KEAS factories have a production capacity of two million five hundred thousand m³ of MDF, three million hundred thousand m³ of particle board and seventy million m³ of laminate flooring per year. With a total annual income of 1 billion 4 million dollars, success in production and experience, and sales to over 100 governments, it ranked first in the wood industry. In addition to its leadership in Turkey, it also ranked fourth in Europe and seventh in the world. This organization has taken part in the mindset of obtaining the tree from 100% renewable facilities according to the demand of the customer, being sensitive to nature in production and leaving a clean world to future generations.

Keywords: Kastamonu Integrated Wood Industry, wood industry, particle board plant, investment activities, historical development, export and import figures

ÖNSÖZ

Kastamonu Ağaç Entegre, orman sektöründe üretim yapmak üzere Hayat Holding tarafından 1969'da İstanbul'da kurulmuştur. İşletmeye açılan Kastamonu Ağaç Sanayi Şirketi'ne ait fabrika tam randımanla çalışmasına devam etmiş ve mamullerini Türkiye'nin çeşitli yerlerindeki bayilerine sevk etmiştir. Kendi alanında Türkiye'nin en modern fabrikası olan eski adıyla YONGAPAN, imal ettiği Alman normlarına uygun yonga levhaları (sunta) piyasada beğenilerek yurt içi ve yurt dışında sipariş edilmiştir.

1975'de Kastamonu ikinci yonga levha tesisi devreye alınarak ve imalat kapasitesi artırılarak kaplama üretim tesisi de faaliyete geçirilmiştir. Kastamonu Entegre AŞ'nin şehir merkezinin yanı sıra yurt içi ve yurt dışında kurulan tesisleri, yatırımları, gelişen ve değişen ihtiyaçlar karşısında sürekli ve yeni teknolojilerle yenilenmiştir.

Şirket, müşteri talebine uygun olarak üretimde kullanılan odunu %100 sürdürülebilir ve yenilenebilir kaynaklardan temin etmiştir. Bu bağlamda imalatta gelecek nesillere daha temiz bir dünya bırakabilme anlayışı içerisinde doğru malzemeler kullanıp insan sağlığına zararlı maddeler içermeyen ürünler ortaya koyarak ülkede ve dünyada bir ilke imza atmıştır.

Kastamonu Entegre; mobilya, dekorasyon ve inşaat sektörünün ihtiyaç duyduğu ham ve melamin kaplı MDF ve yonga levha, laminat parke, yangına dayanıklı MDF ve yonga levha, neme dayanıklı MDF ve yonga levha, boyalı panel, petek dolgulu dekoratif panel, parlak panel, tezgâh, kapı paneli ürünleri imal etmiştir. 1.3 milyar dolar cirouyla, sektöründe Türkiye'de 1. Avrupa'da 4. dünyada ise 7. sırada yer alan bir şirket haline gelmiştir. Yaklaşık 6.300 çalışanı ile imalattaki gücü, bilgisi ve tecrübesiyle, Orta Amerika'dan Hindistan'a 100'den fazla ülkeye yaptığı ihracatla ağaç sektöründe birinci, Uluslararası Standartlar Teşkilatı'na (İSO) göre ilk 500 Sanayi Kuruluşu arasında ise 46. sırada yer almıştır.

Yurt içinde Kastamonu ve Gebze'de MDF ve yonga levha, Balıkesir, Samsun ve Tarsus'ta yonga levha, Adana'da MDF; yurt dışında ise Romanya'da kapı paneli ve yonga levha, Bosna Hersek'te kraft (dayanıklı) ambalaj kâğıdı, İtalya ve Bulgaristan'da yonga levha, Rusya'da MDF üretim tesisleri vardır. ABD'de ise odun yongası tedarik ve lojistik süreçlerini yürüttüğü şirketi faaliyete geçirilmiştir. Bu

bağlamda Türkiye’de ve yurt dışında fabrika ve iş yerlerinde 6 bin 300 insana çalışması için iş alanı oluşturulmuştur.

1969’dan itibaren, çevreye karşı sorumluluğunun bilincinde bulunan şirket “Faydalı olma” ilkesi ile ve sosyal sorumluluk çalışmalarıyla sürdürülebilir hedefler koyarak çözüm odaklı yaklaşımlarla faaliyet göstermiştir. Hayat Holding sanayileşmesi yolunda attığı cesur adımlarla Türk Endüstrisinin globalleşmesine büyük katkılar sağlanmıştır.

Bu tez çalışması 6 bölümden meydana gelmektedir. Giriş ve birinci bölümde Sanayinin Tarihçesi ile Sanayi İnkılabı, ikinci bölümde ise, Cumhuriyet dönemi’nde “Türkiye’de Ağaç Sanayisi” konuları ele alınmıştır. Üçüncü bölümde “Kastamonu Ağaç Entegre Sanayisinin Tarihsel Gelişimi”, dördüncü bölümde “Kastamonu Entegre Ağaç Sanayisinin Türkiye’deki Yatırım ve Faaliyetleri” incelenmiştir. Beşinci bölümde “Kastamonu Entegrenin Yurt Dışındaki Yatırım ve Faaliyetleri”, altıncı bölümde “Kastamonu Ağaç Entegre Sanayisinin Türkiye’ye ve Türk Ekonomik Yapısına Katkısı” konularına yer verilmiştir. Çalışmanın kaynak materyalini, Kastamonu Ağaç Entegre arşivi belgeleri, resmi yayınlardan; Cumhuriyet arşivi belgeleri, Türkiye ticaret dergileri, Türkiye Cumhuriyeti Resmi Gazetesi ve şirketin süreli yayınları, sanayileşme tarihi, ağaç sektörü ile ilgili akademik çalışmalar, dergi ve makaleleri oluşturmaktadır.

Bu tezde bahsedilmeyen hususların ilerleyen süreçlerde yapılacak araştırmalara temel oluşturması, bu çalışmanın diğer çalışmalara kaynaklık etmesi ve rehber olabilmesi en büyük isteğimizdir.

TEŞEKKÜR

Bu çalışmada her daim rehberliğiyle desteklerini gördüğüm, akademik çalıőmalarından, kıymetli tecrübelerinden feyz aldığım, değerli hocam sayın Doç. Dr. Nadir Yurtoğlu'na; çalışma süresince, yardımlarını hiçbir zaman esirgemedен beni teşvik eden sevgili eőime mteőekkirimini belirtmek isterim.

ÖZLEM AYDIN

Kastamonu, 2022

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
TEZ ONAYI	ii
TAAHHÜTNAME	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
ÖNSÖZ	viii
TEŞEKKÜR	x
İÇİNDEKİLER	xi
ŞEKİLLER VE GÖRSELLER DİZİNİ	xii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xv
1. GİRİŞ	1
1.1. Tarihte Sanayileşmenin Ortaya Çıkışı ve Gelişimi	1
1.1.1. Sanayi İnkılabı.....	6
1.2. Ağaç Sanayisinin Tarihsel Gelişimi	11
1.3. Sanayinin Gelişiminde Etkili Olan Faktörler	15
1.3.1. Hammadde	17
1.3.2. Enerji	17
1.3.3. İşgücü	17
1.3.4. Sermaye.....	18
1.3.5. Ulaşım ve Pazar.....	18
1.4. Tezin Amacı	19
1.5. Tezin Önemi	19
1.6. Tezin Sınırlılıkları	19
1.7. Kavramsal Çerçeve (Literatür Özeti)	20
2. CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE TÜRKİYE'DE AĞAÇ SANAYİSİ (1923 - 1969)	22
2.1. Türkiye'de Sunta Yonga Levha Sektörünün Tarihçesi	27
2.2. Lif Levha (MDF) ve Tarihi Gelişimi	29
2.3. Yonga Levhanın Sınıflandırılması	32
2.4. Yonga Levhanın Kullanım Alanları	34
2.5. Hayat Holding'in Kuruluşu (1937)	35

3. KASTAMONU ENTEGRE AĞAÇ SANAYİSİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ (1969-2017).....	37
3.1.Kastamonu Entegrenin İstanbul'da Kuruluşu (1969)	40
3.2.Kastamonu Yongapan Tesisinin Kuruluşu ve Faaliyetleri (1971).....	42
3.2.1.Kastamonu Yonga Levha Tesisinin Açılışı (1971).....	42
3.2.2.Kastamonu Yonga Levha Tesisinin Faaliyetleri.....	45
4. KASTAMONU ENTEGRE AĞAÇ SANAYİSİNİN TÜRKİYE'DEKİ YATIRIM FAALİYETLERİ.....	54
4.1.Gebze'de Türkiye'nin İlk Kontinü MDF Tesisi ve Faaliyetleri (1994).....	54
4.2. Balıkesir Yonga Levha Tesisi (2005)	55
4.3.Kastamonu Organize Sanayi MDF Tesisi (2008)	56
4.4. Samsun Yonga Levha Tesisi (2009)	57
4.5.Tarsus Yonga Levha Tesisi (2010)	58
4.6. Adana MDF Tesisi (2012)	59
5. KASTAMONU ENTEGRE AĞAÇ SANAYİSİNİN YURT DIŞINDAKİ YATIRIM VE FAALİYETLERİ	60
5.1. Romanya'da İlk Yurt Dışı Yatırımı (1998).....	62
5.2.Bulgaristan Yonga Levha Tesisi (2000)	64
5.3. Bosna Hersek Kraft Kâğıdı Tesisi (2006).....	64
5.4.Tataristan MDF Tesisi (2014).....	66
5.5.Florida Odun Levha Tesisi (2016)	67
5.6.İtalya Yonga Levha Tesisi (2017).....	68
6. KASTAMONU ENTEGRE AĞAÇ SANAYİSİNİN TÜRKİYE'YE VE TÜRK EKONOMİSİNE KATKILARI.....	70
7. YÖNTEM.....	80
7.1. Araştırma Modeli	80
7.2.Verilerin Toplanması.....	80
7.3.Verilerin Değerlendirilmesi.....	81
8. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	82
KAYNAKLAR	87
EKLER.....	96

ŞEKİLLER VE GÖRSELLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 1. Hayat Holding Kurucuları	35
Şekil 2. Kastamonu Yongapan İlk Fabrika Binası 1971	37
Şekil 3. Kastamonu Entegre Ağaç Sanayisinin Dünden Bugüne Gelişimi.....	39
Şekil 4. Kastamonu Entegrenin İstanbul’da Kuruluşu (1969).....	40
Şekil 5. Kastamonu Yonga Levha Tesisi 1971	42
Şekil 6. Kastamonu Yonga Levha Tesisi.....	45
Şekil 7. Kastamonu Ağaç Entegre Sanayi A.Ş. Toplu İş Sözleşmeleri	48
Şekil 8. Kastamonu Ağaç Entegre AŞ’nin İmalat Ürünleri.....	49
Şekil 9. Gebze’de Türkiye’nin İlk Kontinu MDF Tesisi	54
Şekil 10. Balıkesir Yonga Levha Tesisi (2005).....	55
Şekil 11. Kastamonu Organize Sanayi MDF Tesisi (2008).....	56
Şekil 12. Samsun Yonga Levha Tesisi (2009).....	57
Şekil 13. Tarsus Yonga Levha Tesisi (2010).....	58
Şekil 14. Adana MDF Tesisi (2012)	59
Şekil 15. Kastamonu Entegrenin Yurt Dışındaki Yatırım Ve Faaliyetleri.....	60
Şekil 16. Romanya’da İlk Yurt Dışı Yatırımı (1998)	62
Şekil 17. Bulgaristan Yonga Levha Tesisi (2000).....	64
Şekil 18. Bosna Hersek Kraft Kağıdı Tesisi (2006)	64
Şekil 19. Tataristan MDF Tesisi (2014)	66
Şekil 20. Florida Odun Levha Tesisi (2016).....	67
Şekil 21. İtalya Yonga Levha Tesisleri.....	68
Şekil 22 .Rakamlarla Kastamonu Entegre (2013-2014).....	70
Şekil 23. Kastamonu Entegre Ağaç Sanayi AŞ’nin Avrupa ve Dünya Sıralaması....	71
Şekil 24. Kastamonu Ağaç Entegre Sanayi ve AŞ’nin Yurt İçi ve Yurt Dışı İşletmeleri Haritası.....	72
Şekil 25. Kastamonu Ağaç Entegre AŞ’nin İç Ticaret Oranları	74
Şekil 26. Kastamonu Ağaç Entegre AŞ’nin İhracat Oranları	75
Şekil 27. Kastamonu Ağaç Entegre AŞ’nin İhracat Yaptığı Ülke ve Oranları	76
Şekil 28. Kastamonu Ağaç Entegre A.Ş’nin TSE Belgeleri.....	78

Şekil 29. Kastamonu Ağaç Entegre Sanayisinin Misyon ve Vizyonu	78
Şekil 30. Kastamonu Ağaç Entegre Sanayi AŞ'nin Temel Değerleri	79

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Kısaltmalar

Age	: Adı geçen eser
Agm	: Adı geçen makale
BCA	: Başkanlık Cumhuriyet Arşivi
DOORPAN	: Kapı paneli
EN	: Avrupa Normu
ENAT	: Endüstriyel Ağaç Tarım Sanayi Ticaret A.Ş
FSC®	: Forest Stewardship Council (Orman Yönetim Konseyi)
İSO	: İstanbul Sanayi Odası
ISO 50001	: Enerji Yönetimi Standardı
ISO 9000	: Uluslararası Standartlar Teşkilatı
KEAS	: Kastamonu Entegre Anonim Sanayi
MDF	: İngilizce medium-density fiberboard), Lif Levha ahşap ürünü
MÖ	: Milattan Önce
MS	: Milattan Sonra
OHSAS 18001	: İş Sağlığı ve Güvenliği Standardı
OGM	: Orman Genel Müdürlüğü
ORÜS	: Orman Ürünleri Sanayi
SEKA	: Selüloz Kâğıt Fabrikası
TEMA	: Türkiye Erozyonla Mücadele ve Ağaçlandırma Vakfı
TSE	: Türk Standartları Enstitüsü
TÜBİTAK	: Türkiye Bilim ve Teknik Araştırma Kurumu
YONGAPAN	: Yonga Panel-Kastamonu Sunta Fabrikasının İlk Adı

1. GİRİŞ

Bu bölümde insanlık tarihinin ilk dönemlerinden itibaren “Tarihte Sanayileşmenin Ortaya Çıkışı” ve “Sanayi İnkılabı” konuları ele alınacaktır. Eski ve Ortaçağlarda insanlığın gereksinimi olarak icat edilen ilk aletler ve teknik buluşlarla birlikte oluşan bilgi birikimleri sonucunda sanayileşmenin ortaya çıkışından bahsedilerek, Sanayi İnkılabı öncesi ve sonrası gelişmeler tespit edilecektir. Bölüm içerisinde “Orman Ürünleri Sanayisinin Tarihsel Gelişimi” konusundan da bahsedilecektir. Bu konuların ardından “Sanayinin Kuruluşunda Etkili Olan Faktörler” in neler olduğu tespit edilerek bu bilgilerin sonuçlarıyla yapılan araştırmanın amacı, önemi, kapsamı, kaynakları, sınırlılıkları, literatür özeti hakkında bilgiler verilecektir.

1.1.Tarihte Sanayileşmenin Ortaya Çıkışı ve Gelişimi

İnsanlık tarihinin başlangıcından itibaren toplumlar sürekli bir gelişim içerisinde olmuştur. Varlığını sürdürebilmek amacıyla tabiatla mücadele etmesi gereken ilk insan, zekâsını kullanarak taş, sopa ve kemikten yaptığı ilkel aletlerle tabiatın zor koşullarına karşı direnebilmiştir.¹

Doğada bulunan herhangi bir maddeyi herhangi bir şekilde değiştirmeyi başaran insan, bu maddeye amacına uygun bir şekil verip ondan yararlanabilen, dünyada tek canlı türü olmuştur.²

Tabiat ile uyumsuzluğunu araçlarla gidermek zorunda bulunması, insanın hayvanlardan ayrılan unsurlarından biri olmuştur. Doğada savunmasız olan insan, değişen koşullara uyum sağlayabilmek amacıyla vücudunun dışında bazı aletler icat etmek zorunda kalmıştır.³

---

¹ Ünal Yenal, "*Bilgi Toplumunun Tarihçesi.*" **Tarih Okulu Dergisi**, Cilt: 2009, Sayı: 5, 2009, s. 123-124.

² Vahdet Özkoçak; Akın Galip; Timur Gültekin, “*Ergonomik Açıdan İnsanın Tarih Öncesi ve Sonrası Teknolojileri ile Ürünlerinin Karşılaştırılması*”, **Mühendislik Bilimleri ve Tasarım Dergisi**, Sayı: 5, 2017, s. 168.

³ Ergun Türkcan, **Teknolojinin Ekonomi Politikası**, Ogun Kardeşler Yayınevi, 1. Bs, Ankara, 1981, s. 2-3; Nuri Erkin Başer, “*I. Sanayi Devrimi'nde Teknolojik Gelişiminin Rolü*”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir, 2011, s. 99.

İnsanlık tarihinde geçimin temeli, en ilkel dönemlerde önce toplayıcılık daha sonra da avcılık olmuştur. Bu dönemlerde insanlık doğayı değiştirebilecek bilgi birikimine de henüz sahip bulunmamaktadır. Vahşi hayvanlara karşı kendilerini güvence altına alabilmek ve hayatlarını sürdürebilmek için insanlar zamanla araç üretimine geçmişlerdir. Böylece insanlık, ilk aletlerin kullanılmasıyla yavaş yavaş gelişmeye başlamıştır.⁴

İnsanlığın en eski çağı olan Eski Taş (MÖ 2. 500.000 – 10.000) devrinde, insanlar mağara yerine ağaçlardan ve taşlardan kulübelere, avladığı hayvanların derisinden, kemiklerinden giysi ve çeşitli aletler yapmışlardır.⁵

Afrika’da ilk insanlar basit “Çaytaşı” denilen aletleri yapmışlardır. Kuraklaşan iklimin yaşamı güçleştirmesi nedeniyle bu ilk insanlar Afrika’nın dışına göç ederek ilk el baltasını icat etmişlerdir. 400.000 yıl öncesi ile 40.000 yıl öncesi arasında “Yonga” aletler yapmışlardır. 40 bin yıl öncesinden MÖ 12.000’e kadar “Dilgi” denilen aletlerin yapılmasıyla da taş kültürleri ortaya çıkmıştır. Balıkçılıkla uğraşmaya başlamaları sonrasında zıpkının icat edilmesiyle, deniz ürünleriyle beslenme başlamıştır. Yine aynı dönemlerde kemikten, ağaçtan, boynuzdan, diştten aletler de yapmışlardır. Devrim özelliği taşıyan Neolitik Dönem MÖ 9-10 bin yıllarında başlamıştır. Bu dönemde yerleşik yaşam başlarken MÖ 7.500’de ilk kez çömlek kapların yapımına geçilmiştir. Ayrıca taşların birbirine sürtülmesi ve pürüzlerinin giderilmesiyle temel taş aletler yapılmıştır. Sonraki toplumlara ulaşan yaşam tarzı, teknolojik araçlar ve kirlilik gibi olumlu ya da olumsuz her şeyin temelini Neolitik dönemde atıldığı söylenebilir.⁶

İnsanlık tarihinde büyük bir devrim olan 9.000 yıl öncesindeki Neolitik Dönemde tarımın ortaya çıkışı ile birlikte taştan yapılan çapalarla başlayıp öküzlerle çekilen karasabanın icat edilmesiyle ziraat, büyük bir sıçrama kaydetmiştir.⁷

Madenler Dönemi’nde MÖ 5500-5000 senelerinden sonra taş aletlerden başka ilk olarak bakır madeninden kaplar ve kesici aletler yapılmıştır. Tunç Dönemi’nde ise MÖ

⁴ İhsan Sezal, **Sosyolojiye Giriş**, Martı Yayınevi, 1.Bs, Ankara, 2003, s. 205-206.

⁵ Ertuğrul Yörükoğulları, **Bilim ve Teknoloji Tarihi**, Anadolu Üniversitesi Basımevi, Eskişehir, 2017, s. 14.

⁶ Vahdet Özkoçak, Akın Galip, Timur Gültekin, “*Ergonomik Açıdan İnsanın Tarih Öncesi ve Sonrası Teknolojileri ile Ürünlerinin Karşılaştırılması*”, **Mühendislik Bilimleri ve Tasarım Dergisi**, Sayı: 5, 2017, s. 169-170.

⁷ Türkcan, **a.g.e.**, s. 7- 9.

3000 senelerinde bakır madeni ile kalayın karışımıyla ortaya çıkan tunç madeni ile daha dayanıklı silah ve araçlar yapılmaya başlanmıştır.⁸

MÖ 3.200-2.700 senelerinde ilk uygarlıkların icatlarında yoğunlaşma başlamıştır. Bronz döneminin en önemli sıçrama yapan teknolojik gelişmeleri ise yazının, tarım sulama tekniklerinin icatları olmuştur.⁹

Bronz Çağı'nın diğer önemli icatları ise odun kömürü kullanılan körüklü fırın ve çömlekçi tekerleği olmuştur. Yine bu dönemde, metal döküm ve seramik alanlarında da gelişmeler meydana gelmiştir. Fırın teknolojisi, ateşin kontrol altına alınmasıyla başlamış ve bu süreçten ekmek yapımından bakırın üretilmesine kadar birçok alanda faydalanılmıştır. Ayrıca bu dönem kılıç, kalkan, mızrak gibi aletlerin seri üretiminin ilk başladığı dönem olmuştur.¹⁰

Sanayi Devrimi'ne yol açacak kritik icatlarından biri de yine Bronz Çağı'nda gerçekleşen "Kömürden Koka Geçiş" olmuştur. Bu nedenle, demirin koka ile eritilmesi teknolojik bir devrim olarak kabul edilmiştir.¹¹

Baltanın Demir Çağında (MÖ 1200–400) icadıyla birlikte ormanların yaygın olarak kesilmesi sonucunda tarıma geniş alanlar açılarak ziraat ve marangozluk aletlerinin gelişmesi sağlanmıştır. Ahşap aletlerin günlük hayatın bir parçası haline gelmesiyle, marangozluk aletlerinin gelişmesi ve demir çivilerin kullanılması, daha büyük ve daha dayanıklı teknelerin yapılmasını mümkün kılmıştır.¹²

Romalılar borularla buhar veya sıcak hava dağıtma sistemini yani kaloriferi, İlkçağda bulmuşlardır. Akdeniz şehirleri arasında düzenli postaları bulunan bu devlet, su sistemi ve telgrafla haberleşme sistemini geliştirmiştir. Aynı zamanda şap suyuna batırmak suretiyle tahtayı yanmaz hale getiren Romalılar, bugünkü teknolojinin temeli olan âletleri bilip manivela, terazi, makine çarkları, sifon, palanga, ateş körüğü kullanmıştır. Günümüzde geometride kullanılan minkale, pergel, taksimatlı cetvel, zaviye cetvelini de onlar bulmuştur. Dokuma tezgâhı, değirmen, eritme fırını, el veya su cenderesi, baskı ve ezme makinesi, fırlatma makineleri, Arşimet kancası, Arşimet

⁸ Özkoçak, **a.g.m.**, s. 170.

⁹ Türkcan, **a.g.e.**, s. 15.

¹⁰ Başer, **a.g.e.**, s. 102-103.

¹¹ Ergun Türkcan, **Dünya'da ve Türkiye'de Bilim, Teknoloji ve Politika**, Bilgi Üniversitesi Basımevi, 1. Bs, İstanbul, 2009, s. 71.

¹² Başer, **a.g.e.**, s. 103.

tulumbası, yük kaldırmaya mahsus makineler, ışığı toplayan ve büyüten adeseler, Roma teknolojisinde kullanılmıştır.¹³

Antik Yunan'da ise bilim adamı Arşimet tarafından suyun kaldırma gücü bulunarak yüksek mekanik ilminin temelleri atılmıştır. Ayrıca Ktesibios tarafından, pompalar ve su saati, Heron tarafından ise ilk yüzey ölçüm aletleri ve ilk buhar jeti icat edilmiştir.

14

MS 4. yüzyıldan itibaren su mühendisleri ve değirmen ustaları tarafından kanalların, su çarklarının ve barajların tasarımları geliştirilirken MS 5. yüzyılda Roma İmparatorluğu'nda ise su çarkı ile çalıştırılan değirmenler yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır.¹⁵

Ortaçağ Avrupası'nda geliştirilen su değirmenleri; un elde etmek ve zeytinyağı üretmenin yanı sıra kumaş, kâğıt ve demir üretimi ve dokumacılıkta da kullanılmaya başlanmıştır.¹⁶

Ortaçağ Avrupası'nda, hızlı makineleşme süreci rüzgâr ve su ve gücüne dayalı olarak gerçekleşmiştir. Birçok iş sektöründe insan gücünün yerini makineler almaya başlamıştır. Sanayileşmeye önemli bir katkısı olan, ileri geri bir devinim sağlayan kam mili de üretimde kullanılmaya başlanmıştır. Değirmen tasarımcıları kam millerini kullanarak o döneme kadar elle veya ayakla işletilen üretim araçlarının makineleşmesini 11. yüzyıldan itibaren sağlamaya başlamışlardır. Girişimciler, yeni fabrikalar kurmakla birlikte kumaş üretiminin yanı sıra ellerindeki tahıl değirmenlerini de çırpıcı dibeklerine dönüştürmüşlerdir.¹⁷ 7. yüzyılda ise bir başka enerji kaynağı arasında bulunan rüzgârdan ilk yararlananlar Persler olmuştur.¹⁸

Emek tasarruflu teknolojik gelişmelerden olan su ve yel değirmenlerinin icadı ile insanlık tarihinde ilk defa insan dışındaki enerji kaynağı sayesinde bir medeniyet gelişmeye başlamıştır.¹⁹

¹³ Hilmi Ziya Ülken "Endüstrileşmenin Sırrı", **Sabah**, 2 Şubat 1953, s. 1.

¹⁴ Türkcan, **Dünya'da ve Türkiye'de Bilim, Teknoloji ve Politikası...**, s. 65.

¹⁵ George Basalla, **Teknolojinin Evrimi**, Çeviren: Soydemir, Tübitak Yayınları, 5. Bs, Ankara, 2000, s. 195-198.

¹⁶ Carlo M. Cipolla, **Dünya Ekonomi Tarihi**, Çeviren: Angın, Akşam Kitap Kulübü, 1. Bs. İstanbul, 1967, s. 30.

¹⁷ Başer, **a.g.e.**, s. 108.

¹⁸ Cipolla, **a.g.e.**, s. 31.

¹⁹ Gimpel, **Ortaçağda Endüstri Devrimi**, Tübitak Yayınları, 5.Bs, Ankara, 2004, s. 1.

Sanayi devrimini doğrudan etkileyecek icatlardan biri de Ortaçağ'ın en önemli buluşu olan mekanik saat olmuştur. 11. yüzyılda Çin'de Su Sung'un yaptığı saat, 14. yüzyıla kadar dönemin en gelişmiş saat türü olarak kullanılmıştır. Daha sonraki yıllarda da bu teknolojik gelişme hem zamanın ölçülmesinde, hem aydınlatmada, hem de ticaret ve sanayi alanlarında büyük ilerlemeler sağlamıştır.²⁰

Johannes Stradanus tarafından 1580'li yıllarda Ortaçağın en önemli icatları şu şekilde sıralanmaktadır: ²¹

- 1) MS 11. yüzyılda Çinliler tarafından ilk kez denizcilikte manyetik pusula kullanılmıştır.
- 2) Askerî amaçlarla MS 10. yüzyılda ilk kez Çinliler tarafından barut kullanılmıştır.
- 3) 8. yüzyılda Çin'de ilk basım tekniği olan matbaa makinesi bulunmuştur.
- 4) İlk kez Çin'de 11. yüzyılda mekanik saat kullanılmıştır.

İnsanlık, Sanayi Devrimi'ne kadar bitki ve hayvanlardan sağlanan enerjiye bağımlı yaşamıştır. Bu süreçte tüketilen tüm enerjinin yüzde 80-85'i bitki, hayvan ve insan gücünden, kalanı ise su ve rüzgâr gücünden sağlanmıştır.²² Fakat bu gelişmelere rağmen, ilkçağ kavimleri ve medeniyetleri, mevcut teknik ve makine bilgilerinden faydalanarak büyük bir endüstri kurmayı düşünememişlerdir.²³

Teknoloji tarihi, insanlık tarihi kadar eski olmakla beraber Sanayi Devrimi süresince icat edilen makinelerin çoğu, o günün biliminden daha çok, eski zanaat uygulamalarına dayalı olmuştur. Hem Sanayi Devrimi'nde ve hem daha öncesinde, teknolojik gelişmelerin temelini bilimsel bilgiden çok pratik bilgi oluşturmuştur. Teknolojik gelişmeler, daha önceki icatlardan türeyen sürekli ilerlemeler dizini olmuştur.²⁴

Sanayi Devrimi'nden önce başlayan üretim faaliyetleri, ilkel aletlerle ve ailece yapılan çalışmalarla ev ya da atölye mekânlarında gerçekleştirilirken üretimin temel enerji kaynağı, kas kuvveti olmuştur.²⁵

²⁰ Jean Gimpel, **a.g.e.**, s. 1.

²¹ Basalla, **a.g.e.**, s. 175-178.

²² Carlo M. Cipolla, **a.g.e.**, s. 67.

²³ Ülken, **a.g.m.**, s. 1.

²⁴ Başer, **a.g.e.**, s. 99.

²⁵ Durmuş Günay, "*Sanayi ve Sanayi Tarihi.*" **Mimar ve Mühendis Dergisi**, Sayı: 31, 2002, s. 6-7.

Buhar makinası öncesinde, sanayide su ve rüzgâr gücünden yararlanılırken eski dünyanın geleneksel bilimi, Sanayi İnkılabı gibi teknik bir yeniliğe yol açan bir akım olamamıştır.²⁶

Sanayi devrimi öncesinde çeşitli alanlarda meydana gelen çok sayıda pratik-teknolojik gelişmeler, 17 sene Çin’de yaşayan Venedikli kâşif Marco Polo (1254–1324) tarafından Avrupa’ya aktarılmıştır. İnsanlığın kültürel evrimi, Sanayi Devrimi’ne kadar zaman içerisindeki teknolojik yeniliklere çok şey borçlu olmuştur.²⁷

1.1.1.Sanayi İnkılabı

İlk defa sanayileşme kavramı İngiltere’de doğmuş ve gelişmiştir. Sanayileşmenin diğer önemli gelişmelerden farkı ise hükümet desteğini almadan ortaya çıkması olmuştur.²⁸

James Watt’ın 1768’de buhar makinesini keşfetmesi ve ardından gelen teknolojik gelişme, hızlı kentleşme süreci, siyasi, kültürel ve ekonomik kurumsallaşma ve değişimi kapsayan dönem “Sanayi Devrimi” olarak adlandırılmıştır. "Buhar motorunun icadı", Sanayi Devrimi’nin bir sembolü olarak kabul edilmiştir. Sanayileşme; makineleşmeyi içeren Birinci Sanayi Devrimi ile başlayıp diğer sanayi devrimleriyle devam eden bir süreci ifade etmektedir. Sanayi devrimi iki aşamada gerçekleşmiştir; ilk aşama 1650'den 1870'e kadarki süreci ihtiva eden makine devrimi iken, ikincisi o tarihten itibaren başlayan teknolojik devrim olmuştur.²⁹

Thomas Savery (1650-1713), İngiltere’deki maden işletmelerini basan suyun boşaltılmasına çözüm ararken, 1698’de ilk defa buhar makinesini yapmıştır. Bu gelişmeyi Newcomen tarafından 1712’de yapılan hava basınçlı buhar makinesi takip etmiştir. 1765’e gelindiğinde James Watt’ın geliştirmiş olduğu buhar makinesinin

²⁶ W.Rostow, "*Sanayi Devrimi Nasıl Başladı*", İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası, Cilt: 30, Sayı: 1, İstanbul, 1970, s. 257.

²⁷ Colin A.Ronan, "*Bilim Tarihi*", Çeviren: Ekmeleddin İhsanoğlu, Feza Günergun, Tübitak Yayınları, Ankara, 2003, s. 145.

²⁸ Suat Kurt, "*Sanayileşmenin Sosyo- Kültürel Değişmeye Etkisi*", Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale, 2006, s. 5.

²⁹ Kenan Ören, Hasan Yüksel, "*Geçmişten Günümüze Çalışma Hayatı*", Hak-İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1, 2011, s. 45.

satışı için imalatına başlanmıştır. Trevitchik'in 1802'de geliştirmiş olduğu yüksek basınçlı buhar makinesi, tren tekerlekleri üstüne ve gemilere monte edilmiştir. Bunun sonucunda da mineral yakacakların dönüştürülmesiyle ortaya çıkan hareket enerjisi, ulaştırmada ve üretimde insan kuvvetinin yerini alırken, makine de sermayenin esas ürünü haline gelmiştir. Toprağın yanı sıra başlıca üretim faktörlerini para, hammadde, emek ve işgücü oluşturmuştur.³⁰

1784 yılında James Watt, bir fabrikadaki tüm tezgâhlara bağlı bir buhar makinesi yapmayı başarmıştır. İlk buharlı gemi 1807'de icat edilmiş ve ilk buharlı lokomotif ise 1814'te inşa edilmiştir. Böylece 18. yüzyılda başlayan ve 19. yüzyılda hız kazanan Sanayi Devrimi, bilim ve teknolojiyi birleştirmiştir. Ayrıca, 1830'da İngiltere'nin Manchester ve Liverpool arasındaki ilk demiryolunun açılmasına katkıda bulunularak yeni sosyal ve ekonomik gelişmelerin yolu açılmıştır.³¹

İlk kez sanayi devrimi ile birlikte kullanılan sanayileşme terimi, dar anlamda mal üretimi için makinelerin kullanılması ve sanayinin milli gelir içindeki payının belirli bir düzeyin üzerine çıkması anlamına gelmiştir. En geniş manasıyla üretim kalitesinin artırılması, yeni üretim tekniklerinin uygulanması ve maliyetlerin düşürülmesi imalatın getirdiği sosyal ve çalışma hayatındaki değişim olarak tanımlanabilmiştir.³²

İş bölümü ve sermaye birikimini fazlasıyla gerekli kılan endüstrileşme süreci, sadece üretim ilişkilerini değil aynı zamanda büyük bir toplumsal değişimi de beraberinde getirmiştir.³³

Sanayi Devrimi'nin neden olduğu teknolojik, ekonomik ve sosyal değişimler şu şekilde sıralanabilir.³⁴

- 1) İşgücünde önemli değişiklikler meydana gelmiş ve ülke iş güçlerinin cinsiyet, yaş ve durumu gibi faktörler de bu değişimden etkilenmiştir.

³⁰ Durmuş Günay, "Sanayi ve Sanayi Tarihi ", **Mimar ve Mühendis Dergisi**, Sayı: 31, 2002, s. 6-7.

³¹ Kenan Ören, Hasan Yüksel, "Geçmişten Günümüze Çalışma Hayatı", **Emek ve Toplum Hak-İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi**, Cilt: 1, Sayı: 1, 2012, s. 50.

³² Arısoy İbrahim, "Türkiye'de Sanayileşme ve Temel Göstergeler Açısından Sanayinin Gelişimi", **Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt: 14, Sayı: 1, 2005, s. 45.

³³ Fatma Kocabaş , "Endüstri İlişkilerinde Dönüşüm", **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Sayı: 10, Haziran 2004, s. 1-21.

³⁴ Orhan Adıgüzel, Hasan Yüksel, "Tarihsel Süreçte Çalışma Kavramı ve Bir Kırılma Noktası Olarak Sanayi Devrimi", **Finans Politik & Ekonomik Yorumlar**", Cilt: 48, Sayı: 553, 2011, s. 75.

- 2) El tezgâhları önemini kaybederken klasik ekonomik hayatta değişiklikler meydana gelmiştir.
- 3) Hızlı kentleşme sonucunda kalabalık nüfuslar ortaya çıkmış ve bu durum coğrafi hareketliliklere sebep olmuştur.
- 4) Ortaya çıkan seri üretim ile tüketim ve pazarlama arasındaki ilişkilerde köklü değişimler meydana gelmiştir.
- 5) Emek ve sermaye kavramlarının ön plana çıkmasıyla birlikte emekçi ve sermaye sahibi gibi terimler de bu kavramlara paralel olarak kullanılmıştır.
- 6) Doğal yaşamdan mekanik ve standart yaşama geçiş yapılmıştır.

Sanayi Devrimi ile çalışma hayatında da değişiklikler meydana gelmiştir. Bu değişiklikler şu şekilde sıralanabilir:³⁵

- 1) Medeniyet, verimlilik, sermaye ve rekabet kavramları ortaya çıkmıştır.
- 2) Teknoloji kavramı teşkil edilip işbölümü zorunlu hale gelmiştir.
- 3) Üretim ve süreci ile yaşam ve çalışma hayatı birbirinden ayrılmıştır.
- 4) Toplumsal değişimin bir sonucu olarak tarımdan fabrika toplumuna geçiş ile köylerden şehirlere kitlesel göç yaşanarak kentler cazibe merkezleri haline gelmeye başlamıştır. Ancak göçler sonucunda kentleşme, kirlilik, eğitim ve sağlık hizmetleri sorunları ortaya çıkmıştır.
- 5) Bundan sonra insanlar yaşamlarını makinelerin işleyişine ve ritmine göre uyarlamaya başladığından hayat daha organize ve planlı hale gelmiştir.³⁶
- 6) Sanayileşme ile birlikte fabrikalaşma, haftalık çalışma saati, tatil gibi kavramların ortaya çıkıp tartışılmasına zemin hazırlanmış, işçi haklarını savunmak için örgütlenme süreci başlamıştır.³⁷

Buhar gücünün kullanılmaya başlanması, ulaşımda dönemin en önemli yeniliği olmuştur. 19.yüzyılın başlarından itibaren meydana gelen teknolojik gelişmelerle birlikte buharlı lokomotifler ve gemiler iyiye doğru yol almıştır. 1830'dan sonra ülkeyi saran demiryollarında kullanılan buharlı lokomotifler, ulaşımda öncelikli taşıma araçları olmuştur. Buharlı trenlerin gelişmiş olanlarının üretimine, 19.yy'da

³⁵ Aşkın Keser, **Çalışma Psikolojisi**, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 2009, s. 14-21.

³⁶ Alvin Toffler, **Üçüncü Dalga**, Çeviren: Ali Seden, Altın Kitaplar Yayınevi, 4.Bs, İstanbul, 1981, s. 307.

³⁷ Kenan Ören, Hasan Yüksel, "*Geçmişten Günümüze Çalışma Hayatı*", **Emek ve Toplum Hak-İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi**, Cilt: 1, Yıl: 1, Sayı: 1, 2012, s. 55.

geçilmiştir. 1771–1833 yıllarında yaşamış olan mucit R.Trevithick, çok sayıda lokomotif icat ederek buhar kazanı ile bacalı bir buhar makinesini bir trende ilk defa kullanmıştır. Yine önemli lokomotif mucitlerinden biri olan G.Stephenson'un, 1829'da icat ettiği Raket lokomotifi, Liverpool Manchester Demiryolunda kullanılarak 13 tonluk bir yükü taşıyabilmiştir. 1830' larda demiryollarının inşası da posta tarihinde bir devrim olmuştur.³⁸

Teknolojik gelişmeler yatırımları teşvik etmeye devam etmiştir. Çünkü Sanayi Devrimi sırasında yeni yatırımlar daha kârlı hale gelmiştir. Yüksek kâr oranları, girişimcinin kazancını teknolojik gelişme ve yeni yatırımlara yöneltmesine izin vermiştir. Kârlar yükselip fiyatlar düştükçe mallara olan talep artmış bu da üretimi teşvik etmiştir. Artan üretim ve yeni yatırımlar da yeni işgücü talebini ortaya koymuştur. Bunun sonucunda da istihdamda artış meydana gelmiştir. Buhar gücünün ortaya çıkması, fabrikaların yaygınlaşması ve gaz lambalarının icadı ile çalışma saatleri de giderek artmıştır. Kadın, erkek ve çocuklar günde ortalama 12-16 saat görev yaparak fabrikaların çift vardiya çalışmasına neden olmuştur. Büyük bir işgücüne sahip şehirlerde, yeni buharla çalışan fabrikalar inşa edilmiştir. Şirket ölçeğindeki büyüme ve sabit sermayedeki artış, işgücünün uzmanlaşmasına yol açmıştır. Ayrıca bir çalışanın gerçekleştirdiği işlem sayısı da giderek azalmıştır. Bir işçi artık üretim sürecinde tek işlemleri gerçekleştirmekten sorumlu hale gelmiştir. Bu durum bir çalışanın mühendislik becerilerini ek zaman ve enerji harcamadan belirli bir sürece odaklamasına da izin vermiştir. Sanayi sektöründeki bu uzmanlaşma, işgücünün verimliliğini de artırmıştır. Sanayi tesislerinde vasıfsız işçiler tarafından yapılan rutin işlerin sayısı da artmıştır.³⁹

İlk buhar fabrikası denemeleri 1783-1785 yılları arasında yapılmış olsa da ana fabrika sistemi 1790-1800 yılları arasında meydana getirilmiştir. Bu yıllarda sanayi devriminin iki ayağı olarak kabul edilen buhar makinesi ve pamuk endüstrisindeki yenilikler birbirini tamamlayarak hızlı gelişmeye olanak sağlamıştır. Yerli üretim azalmaya başlayınca, sermaye malları sektörünün gerçek bir dönüştürücü güç olarak ortaya çıkması, fabrika sisteminin gelişmesine yol açmıştır.⁴⁰

---

³⁸ Başer, **a.g.e.**, s. 152-153.

³⁹ Başer, **a.g.e.**, s. 163-165.

⁴⁰ Başer, **a.g.e.**, s. 259.

Sanayi Devrimi sırasında henüz profesyonel mühendislik olmadığı için ustalar, marangozlar, demirciler, çilingirler ve saatçiler makinelerini kurup fabrikaları işletmişlerdir. Bu büyük ustalar, ahşap ve metal ustaları ve makine imalatçıları ile birlikte sermaye malları endüstrisinin temellerini atmışlardır.⁴¹

Makinelerin iş dünyasına hâkim olduğu ilk günlerden itibaren olağanüstü kârlar ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu durumun ilk sonuçları ürünlerin çoğalması, toplumsal üretim dallarının sayısının artması ve yeni iş alanlarının ortaya çıkması olmuştur. Bu yeni üretim dallarından en önemlisini makine mühendisliğinin ana sektörü teşkil etmiştir. Bu gelişmelerle birlikte makineler hammadde talebini artırırken, bunların ürettiği malların ucuzluğu, ulaşım ve iletişimdeki yeni kolaylıklar, dış pazarların açılmasında etkili nedenler arasında yer almıştır.⁴²

Fabrika sistemi; mekanik enerjiden yararlanılarak tezgâhlar tarafından, belirli işlerin daha hızlı, düzgün ve büyük miktarda yapıldığı, üretimde makine ile insan birleşimine denmiştir. Manifaturadaki işçiler arası işbölümü varken fabrika sisteminde, insanın yerini makineler almış, bunlar arasında bir işbölümüne dönüşmüştür. Yeni ortaya çıkmış olan toplumsal yapının temeli fabrika sistemi, makineler ve onları kullanan işçiler sayesinde oluşturulmuştur. Sonuç itibariyle Sanayi Devrimi sırasında makine ve fabrika sayesinde sanayi ekonomisi ve toplumu ortaya çıkmıştır.⁴³

Sanayi kuruluşları, önceki üretim sistemlerinden şu özellikleriyle ayrılmıştır:⁴⁴

- 1) Fabrikalardaki makinelerin nitelikli görevleri olmuştur.
- 2) Fabrikaların büyüklüğü, onun ekonomik olarak gücünü ve makine yönünden de gelişmişliğini göstermiştir.
- 3) Üretim süreci tek bir işletme içerisinde gerçekleşmiştir.
- 4) Uzmanlaştırılan işçiler belirli saatlerde belirli ücret karşılığında çalıştırılıp belirli yöneticiler tarafından denetlenmiştir.

⁴¹ Başer, **a.g.e.**, s. 259.

⁴² Başer, **a.g.e.**, s. 260 ; Türkcan, **Teknolojinin Ekonomi Politikası**, s. 105–106.

⁴³ Başer, **a.g.e.**, s. 261 ; Türkcan, **Teknolojinin Ekonomi Politikası**, s. 121-124.

⁴⁴ Abdulkadir Aksoy, "*Geleneksel Devletten Modern Devlete: Sanayi Devrimi ve Kamu Yönetimi Düşüncesinde Değişim.*" **Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi**, Cilt: 2, Sayı: 3, 2016, s. 35.

Sanayi devrimi ile birlikte işbölümü, uzmanlaşma ve hiyerarşiye dayalı kamu yönetimiyle temel üretim mekânları da artık fabrikalar olmuştur.

18.yy’da ortaya çıkan ve sonuçlarıyla birlikte tüm dünyayı etkileyen tarihteki en büyük gelişmelerden biri şüphesiz “Sanayileşme” olmuştur. Zira endüstrileşmenin ortaya çıkmasına etki eden faktörler ve bunların sonuçları dünyanın sosyal, ekonomik ve kültürel yapısını değiştirmiştir. Sanayileşme ortaya çıkışından itibaren hemen hemen tüm toplumlarda etkisini göstermiştir.⁴⁵

1.2.Ağaç Sanayisinin Tarihsel Gelişimi

2.5 milyon yıl öncesinden itibaren, insan doğada bulunan herhangi bir maddeyi istediği biçimde şekillendirerek ondan yararlanabilmiştir.⁴⁶

İnsanlık tarihinin başlangıcından sonra ağaç malzemesi, çeşitli amaçlarla kullanılmış, gelişen teknolojilerle kullanım alanı daha da artırılmıştır. Yakacak araç ve eşya olarak yararlanılan ağaç malzemesi, insan hayatının her alanında kullanılabilmesi nedeniyle ayrı bir önem taşımıştır.⁴⁷

Ormancılık, toplumun orman ürünleri ve hizmetlerine yönelik ihtiyaçlarının karşılanması için yapılan faaliyetlerdir. Orman tarihi, ağaçlık alanlara ilk insan müdahalesiyle başlamıştır.⁴⁸

Neolitik dönemden önce insan, yaşamını sürdürebilmek için ormanın meyvelerini, av hayvanlarını ve yakacak odununu tüketmeye başlamıştır. Neolitik dönemde insanın yerleşik hayata geçmesi, alet ve barınak olan ihtiyacını artırırken ormanlık alanların

⁴⁵ Kurt, **a.g.e.**, s. 51.

⁴⁶ Özkoçak; Akın; Gültekin, **a.g.e.**, s. 168.

⁴⁷ Ufuk Aydın, “*Yonga Geometrisi ve Taslak Rutubet Değişimlerinin Yonga Levha Özelliklerine Etkisi*”, **Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bartın, 2016, s. 1.

⁴⁸ Oğuz Kurdoğlu, “*Ormancılık Tarihi Ders Notu*”, **Karadeniz Teknik Üniversitesi Orman Mühendisliği**, Eylül/2019, s. 5.

da tahrip edilmesinin önünü açmıştır. Daha sonra gelen çağlarda ise nüfusun sürekli ve hızla artması, ormanların talep dengesini bozmaya başlamıştır.⁴⁹

İnsanın yerleşik düzene geçmesiyle birlikte, Yeni Taş Çağı'nda basit tarzda ağaç ve taş evler inşa edilmeye başlanırken bu evlerin eşyaları ahşap ve kemikten yapılmıştır.⁵⁰

Yaşamı kolaylaştırıcı alet ve benzeri ürünler Kalkolitik Çağ'dan, Sanayi Devrimi'nin başlamasına kadar çeşit olarak artırılarak ve geliştirilerek, maden, ağaç, kemik, boynuz ve diş gibi malzemelerden yapılmıştır.⁵¹

Frigya Devletinin ünlü Kralı Midas'ın mezarında, ahşap malzemeden yapılmış mobilya masa, insan ergonomisine uygun bir şekilde bulunmuştur.⁵²

Tarihin en eski belgelerinden Hammurabi yasalarının 59. ve 60. maddelerine bakıldığında, insan ile orman ilişkilerinin düzenlendiği görülmektedir. Platon'un tahribata uğramış ormanları, hastalanmış hayvanın çıkmış kemiklerine benzetmiş olması, Roma bilim ve devlet adamı Çiçero'nun (MÖ106-43): "Ormanlar savaş zamanında bir kaynak iseler, barış zamanının süsüdür." sözü insanların ormanlardan yararlandığını kanıtlar niteliktedir. Roma'nın bilim adamlarından Plinius, 2000 yıl önce "Historya Naturalis (Doğa Tarihi) isimli kitabında ormandan bahsederek, bu doğal zenginliklerin ekonomik ve toplumsal faydalarını anlatmıştır.⁵³

Ormancılığın gelişim evreleri şu şekilde sınıflandırılmıştır:⁵⁴

1) Beslenme ve barınma evresi: Hayatlarını sürdürebilmek için ilk insanlar ormanlarda bulunan meyveler ve hayvanlardan faydalanmayı, çeşitli alet ve gereçlerini ağaç malzemeden yapmayı öğrenmiştir.

2) Düzensiz ağaç kesimi evresi: Yerleşik yaşamın ortaya çıkmasıyla birlikte, barınakların ve tarım aletlerinin yapımında ahşabın kullanımı daha önemli hale gelmiştir. Tarihsel olarak tek bir ağacın kesilmesiyle başlayan bu süreç, büyük

⁴⁹ Ayten Hisarlı, "Ormancılık ve Orman Ürünleri Sanayinin Ekonomik Gelişmeye Etkileri Türkiye Uygulaması", **Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Eskişehir, 1990, s. 28.

⁵⁰ Özkoçak; Akın; Gültekin, **a.g.e.**, s. 171.

⁵¹ Özkoçak; Akın; Gültekin, **a.g.e.**, s. 173.

⁵² Ekrem Akurgal, **Anadolu Uygarlıkları**, Net Yayıncılık, Ankara, 2007, s. 171.

⁵³ Cantürk Gümüş, Aytuğ Akesen, "Savaşlar, Ormanlar veOrmancılık" **Karadeniz Teknik Üniversitesi Orman Fakültesi, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi**, 2018, s. 1.

⁵⁴ Kurdoğlu, **a.g.e.**, s. 14.

uygarlıkların kurulmasıyla birlikte yakacak odun, inşaat malzemeleri, savaş araçları ve gemi yapımı için toplu ve seyrek olarak ağaç kesimine dönüşmüştür.

3) Ormanı koruma evresi: Orta Çağda hayvanların otlatılması, ağaçların düzensiz kesilmesiyle ormanların tahribi devam etmiştir. Eskiye göre daha fazla odun kullanıldığı için bu çağa "Ahşap Çağı" denilmiştir. Avrupa ormanları, krallık, feodalizm ve kilise gibi feodal yönetim kurumları arasında bölünmüştür. Ormanlarının güvenliğini sağlamak için krallar ve derebeyleri, otlatmayı yasaklayan ve serbest kullanımı kısıtlayan yönetmelikler çıkarmışlardır. İlk olumsuz durum, odun fiyatlarındaki büyük artış olmuştur. Teknik ve mühendislik işlerinde büyük ağaç bulmanın zorluğu, kısa ahşap köprü yapımı gibi teknik arayışlara yol açmıştır. 13. yüzyılda Fransa'da orman teşkilatı kurulmuştur. Köylülerin ormanlardan nasıl yararlanacağı konusunda düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemeler 16. yüzyıla kadar sürmüştür.⁵⁵

4) Teknik ormancılık evresi: Özellikle Orta Avrupa'da 17. ve 19. yüzyıllarda artan nüfus baskısı ve endüstriyel talep, odun üretimini ekonomik bir zorunluluk haline getirmiş, ahşabın yapı malzemesi ve yakıt olarak kullanılmasına yol açmıştır. Önceleri kâğıt hamuru ve diğer teknolojilerin etkisinde kalmayan ahşap malzemesi, madencilik, cam, tuz ve gemi endüstrileri için hammadde olarak giderek daha fazla rağbet görmüştür. Sonuç olarak, ahşap ekonomik değer kazanmaya başlamıştır. Ahşabın ekonomik değeri göz önüne alındığında, ormanı sürekli olarak yönetmek için ticari baskılar artmıştır. Birçok ülkede orman stoklarının sürdürülebilirliği, ekonomilerinin temelini meydana getirmiştir. Orman teknolojisi ve biliminin doğuşu ve gelişimi ilk kez Almanya ve Fransa'da başlamıştır. 18. yüzyılın sonlarında ve 19. yüzyılın başlarında Prusya'da Cotta ve Hartig gibi bilim adamları bu alanda önemli bir rol oynamışlardır. 19. yüzyılın ilk yarısında Lorenz ve Parade gibi bilim adamları Fransa'da orman bilimine önemli katkılarda bulunmuşlardır.⁵⁶

Sanayi Devrimi sırasında, deniz taşımacılığı için ekipmanlarla deniz ustalığı önem taşımıştır. Malzeme olarak ahşap, uzun yıllardır gemi yapımında en etkili materyal olmuştur. Ahşap ürünler hem uluslararası ticarete hem de savunma ve saldırı

⁵⁵ Kurdoğlu, a.g.e., s. 6.

⁵⁶ Kurdoğlu, a.g.e., s. 18.

sistemlerinde önemli bir rol oynamıştır. Bu nedenle uzun yıllar gemi yapımı için ormanlar tahrip edilmiştir.⁵⁷

Ormancılık faaliyetlerinde yapılan üretim çoğunlukla oduna dayalı olmuştur. İnsanların ateşi kullanmaya başlamasından itibaren odun, geleneksel enerji kaynağı olarak kullanılmıştır. Pişirme, ısınma ve ısıtma maksatlı yakılan odunun, yaygınlığı ve özellikle kırsal alanlarda bolca bulunması talep görmesine sebep teşkil etmiştir. Odun, yapısından ve kullanılışından ötürü büyük miktarda ürün elde etme özelliklerine de sahiptir. Ağaç malzemesinden, yatırım, tüketim ve ara malı olarak da yararlanılmıştır. Birçok sektör tarafından odun, talep edilen bir hammadde özelliği göstermiştir.⁵⁸

Endüstri kuruluşlarında hammadde olan odun, çeşitli sanayilere giriş malzemesi niteliği taşımıştır. Hammadde halde odunun kazandığı öneme rakamlarla örnek verecek olursak; “Birinci Dünya Savaşının (1914-1918) ardından ağaç, ana madde olarak 2 bin kadar farklı alanlarda değerlendirilirken, 10 yıl sonrasında bu ağacın kullanıldığı alan sayısı 4 bini geçmiştir.”

Odunun kullanım alanlarında, dünyada meydana gelen sanayileşme ile beraber yavaş bir şekilde değişiklikler görülmüştür. Bu durumun sebebi ise sanayi ülkelerinde yeterli odunun olmaması nedeniyle tüketiminin azaltılmasının zorunlu hale getirilmiş bulunması ve bu maddeye eş değer ürünlerin elde edilmeye çalışılmasıdır. Fakat yine de ağaç birçok sanayi dalında esas ana madde olarak, kullanılmaya devam etmiştir. Mobilya imalatında, inşaatlarda, direklerin yapımında, doğramacılıkta, kaplamada, ambalaj sanayisinde ağaçtan yararlanılmıştır. Kâğıt ve kâğıt ürünleri de odundan üretilmiştir. Ayrıca ağaç hammaddesinin kimyasal işlemlerden geçerek liflerine ayrılması ile suni ipek ve suni yün de imal edilmiştir. Odun yine hammadde olarak sunta gibi malzemelerin yapımında da kullanılmıştır.⁵⁹

Orman ürünleri sanayisinin, kırsal kesimde kurulabilmesi hammadde olarak yenilenebilir doğal kaynağa bağımlı olmasından kaynaklanmıştır. Dünyada ilk kurulan sanayinin genellikle yoğun emek ve az teknik bilgi talep etmesi nedeniyle orman ürünleri olduğu bilinmektedir. Orman ürünleri sanayisi, ormandan elde edilen tomrukların ilk işlenmesi, bir kişi tarafından kullanılan el testeresi aracılığı ile

---

⁵⁷Cantürk, Akesen, **a.g.e.**, s. 3.

⁵⁸ Hisarlı, **a.g.e.**, s. 9-10.

⁵⁹ Hisarlı, **a.g.e.**, s. 10-11.

biçilmesi sonucunda tahtaların elde edilmesiyle ortaya çıkmıştır. Daha sonraları iki kişi tarafından kullanılan bir çerçeveye geçirilmiş olan el hızarları icat edilmiştir. 14.yy'da tomrukların hareketli güçten yararlanılarak biçilmesi sistemine geçilmiştir. Testereli su hızarları ilk defa 1575 senesinde tesis edilmiştir. Çeşitli sanayii kollarındaki tarihsel gelişmelere rağmen ağaç sanayisi bu gelişimi yaşayamamıştır. Orman ürünleri sanayisindeki gelişimler ancak 19.yy'ın 2. yarısı sonrasında gerçekleşmiştir.⁶⁰

Orman ürünleri sanayisinde kullanılan ilk makina ve tezgâhlar, önceleri rüzgâr, su, hayvan ve insan gücüyle çalıştırılmışlardır. Buhardan güç olarak faydalanma 19.yy'ın 2. yarısından itibaren başlarken, elektrikten faydalanma ise 20.yy'ın başlarında gerçekleşmiştir. Birinci Dünya Savaşından sonra orman ürünleri sanayisi teknolojisinde, hızlı bir gelişme görülmeye başlanmış, İkinci Dünya Savaşı (1939-1945) sonrasında ise bu hız daha da artmıştır.⁶¹

1.3.Sanayinin Gelişiminde Etkili Olan Faktörler

Sanayi girişimcilerini en çok zorlayan faaliyetlerden biri kuruluş yeri seçimidir. İşletmeler kurulurken, büyüklüğünün (üretim kapasitesi) seçimi, üretim teknolojisinin seçimi ve şirketin yer seçimi olmak üzere üç önemli aşaması bulunmaktadır. Bir şirket, kuruluş aşamasında belirlediği kapasite ve üretim yöntemi gibi hususları belirli çerçeve koşulları dâhilinde işletme sırasında değiştirme olanağına sahiptir. Ancak seçilen iş yeri uygun değilse, şirketin daha sonraki bir tarihte iş yerini değiştirmesi mümkün olamamakta veya çok büyük maliyetlere yol açmaktadır. Doğru yer seçimi, kapasite planlaması ve tedarik zinciri, üretimi planlama ve kontrol, işyeri tasarımı, envanter kontrolü ve yönetim faaliyetlerini etkilemektedir. Doğru yer seçimi, üretim maliyetlerini de etkilemekte ve dolayısıyla şirketin başarısına ve varlığının devamına önemli ölçüde katkıda bulunmaktadır.⁶²

⁶⁰ Hisarlı, **a.g.e.**, s. 44.

⁶¹ Hisarlı, **a.g.e.**, s. 45.

⁶² Tutku Üçüncü, Bahadır Çağrı Bayram, “*Kastamonu Orman Ürünleri Endüstrisinde Kuruluş Yeri Seçimini Etkileyen Faktörlerin AHP Metodu ile İncelenmesi*”, **Kastamonu Üniversitesi, Orman Fakültesi Dergisi**, Cilt: 16, Sayı: 2, 2016, s. 599.

Faaliyet yerinin yanlış seçilmesi, satış ve pazarlama organizasyonları, hammadde temini, nakliye maliyetleri, ulaşım ve altyapı ile ilgili birçok soruna neden olmaktadır. Ayrıca bu sorunları ortadan kaldırmak için yapılan harcamalar, ürünleri daha pahalı hale getirmekte ve imalatta aksamalara yol açmaktadır.⁶³

Yerleşim yeri seçiminde müstakil arsalar veya organize sanayi bölgeleri tercih edilmelidir. Arazi düzenlemeleri, enerji, su ve altyapı ihtiyaçlarının kuruluş tarafından karşılanması gereken yerler müstakil alanlardır. Şirketin çok büyük lotlara ihtiyaç duyduğu ve devletin destekleyici teşvikler sunduğu durumlarda müstakil lotlar seçilmektedir. Organize Sanayi Bölgeleri ise girişimcilerin sadece yol, su, elektrik gibi altyapı olanaklarını devlet aracılığıyla sağlayarak ticari faaliyetlerini yürüttüğü alanlardır.⁶⁴

Firmaları etkileyen ortak faktörler şunlardır: ulaşım, hammadde ve pazarlara yakınlık, işgücü arzı, genişleme imkânı, ulaşım sisteminin yeterliliği ve maliyeti, mevcut tesislerle birleştirebilme yeteneği. Ayrıca su temini, yaşam koşulları, kanalizasyon ve atık taşıma olanakları, toprak koşulları ve yapılacak işe uygunluk, enerji kaynakları, imkânlar, işçi ücretleri, yönetici ve mühendislerin mevcudiyeti, iletişim olanakları ve iklim faktörleri de değerlendirilebilmektedir.⁶⁵

Pazarlama gibi temel işlevlerini ekonomik olarak yerine getiren işletme yerinin belirlenmesinde etkili olan faktörler: pazar, hammadde, ulaşım amaçlı demiryolları, liman ve karayollarına yakınlık, insan gücü, enerji ve yakıt, teşvik olanakları, sosyal ve kültürel çevredir.⁶⁶

⁶³ Ali Eleren, "Kuruluş Yeri Seçiminin Fuzzy Topsis Yöntemi ile Belirlenmesi: Deri Sektörü Örneği." **Akdeniz İİBF Dergisi**, Cilt: 7, Sayı: 13, 2007, s. 280.

⁶⁴ Kenan İlarıslan, "Optimal Kuruluş Yeri Bağlamında Dinar Organize Sanayi Bölgesinde Önerilen Yatırım Konuları", **Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon, 2001, s. 15.

⁶⁵ Osman Demirdöğen, Bilsen Bilgili, "Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerde Pazarlama Anlayışının Belirlenmesi Erzurum İli Örneği", **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt: 3, Sayı: 1, s. 151-152.

⁶⁶ Üçüncü, Bayram, **a.g.m.**, s. 601.

1.3.1. Hammadde

Sanayi kuruluşunda en önemli faktör olan hammadde kaynakları açısından Türkiye çok zengin bir ülkedir. Bu kaynaklar arasında yeraltındaki krom, bakır, demir, çinko gibi metalik madenlerle, çimento hammaddeleri, deniz ve göllerdeki tuz ve sodyum sülfat gibi anti metal madenler yönünden önemli zenginlikler mevcuttur. Ayrıca tarım, hayvan ve ağaç ürünleri gibi yer üstündeki kaynaklar açısından da Türkiye büyük çeşitliliğe sahip bulunmaktadır.⁶⁷

1.3.2. Enerji

Ormanlar, ekonomik açıdan birçok sektöre girdi sağlayan doğal bir kaynaktır. Orman ürünleri sanayisinin sürekliliği ve verimliliği hammadde kaynağı olan ormanlara bağlı bulunmaktadır. Niteliksiz işgücüne kolaylıkla iş bulabilmek, ülkenin en yoksul kesimi olan köyleri kalkındırmak ve ürettiği ürünleri ile birçok sanayi koluna hammadde temin etmek gibi özellikleriyle ormanlar ülke ekonomisine önemli katkılar sağlamıştır. Marmara Bölgesinin güneyi ile Batı Karadeniz Bölgesinde Orman ürünleri sanayisinde yer seçiminin yoğunlaşması bu bölgelerin ağaç yoğunluğu potansiyelinden kaynaklanmaktadır. Enerji kaynakları açısından Türkiye gerekli güce sahip bir ülke olarak değerlendirilmektedir.⁶⁸

1.3.3. İşgücü

Sanayide makineleşmeye rağmen kaliteli işgücü potansiyeli her daim gerekli görülmüştür. Nüfusta yaşanan artış ve gençlerin fazlalığı, işgücünü artırması nedeniyle Türkiye'ye olumlu katkı sağlamıştır. Cumhuriyet döneminin ilk yıllarında kaliteli işgücü bulunamazken sonraki dönemlerde böyle bir problem görülmemiştir.

---

⁶⁷ Gaye Ertin, “**Türkiye'de Sanayi**”, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Eskişehir, 1998, s. 167.

⁶⁸ Ertin, **a.g.e.**, s. 167.

Mühendislik okullarından mezunlar, endüstrinin beceri boşluğunu doldurmuştur. Aynı zamanda orta ölçekli personel ihtiyacı teknik kolej ve uygulamalı bilim üniversiteleri tarafından karşılanabilmiştir.⁶⁹

1.3.4.Sermaye

Sanayinin kuruluşu için gerekli koşullardan biri olan sermaye, Türkiye’de çeşitli yollarla karşılanmıştır. Örneğin, ülke çimento, şeker ve dokuma sanayisinin büyük bir bölümü milli sermaye ile kurulmuştur. Demir çelik, çinko-kurşun tesisleri uzun vadeli dış kredi kaynaklarıyla faaliyete geçmiştir. Uçak ve otomotiv sanayisi ise yabancı sermaye ortaklığı ile gelişme göstermiştir.⁷⁰

1.3.5. Ulaşım ve Pazar

1950 yılından sonra başlayan karayollarının yapımıyla birlikte hammaddelerin fabrikaya ulaştırılmasında ve ürünlerin pazara gönderilmesinde ulaşım önemli bir rol oynamıştır. Ülkemizin tüm bölgelerinin ulaşım bağlantısı köyler dâhil yaz kış kesintisiz olup, kara ve demiryolu bağlantısı yer almıştır. İhtiyaçlara cevap veren ticaret filosu, gerekli araç ve gereçlerle donatılmasının yanı sıra modern yükleme ve boşaltma yapabilen limanlara da sahip olmuştur. Gelişmiş TIR filosu aynı zamanda nakliye ve pazarlama amaçlı da kullanılmıştır.⁷¹

---

⁶⁹ Ertin, **a.g.e.**, s. 168.

⁷⁰ Ertin, **a.g.e.**, s. 169.

⁷¹ Ertin, **a.g.e.**, s. 169.

1.4. Tezin Amacı

Bu çalışmada 1969-2020 yılları arasındaki süreçte Kastamonu Entegre Ağaç Sanayisinin tarihsel gelişimiyle ülke ekonomisine katkılarının ortaya konulması hedeflenmiştir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- 1) Kastamonu Entegre Ağaç Sanayisinin kurulmasında Kastamonu'nun konumu ve coğrafi şartlarının etkileri nelerdir?
- 2) Kastamonu Entegre Ağaç Sanayisinin kurulduğu yıllarda şartlar ve zorluklar nelerdir?
- 3) Kastamonu Entegre Ağaç Sanayisinin 1969-2020 yılları arasındaki faaliyetleri nelerdir?
- 4) Kastamonu Entegre Ağaç Sanayisinin yurtiçinde yaptığı yatırımlar nelerdir?
- 5) Kastamonu Entegre Ağaç Sanayisinin yurtdışında yaptığı yatırımlar nelerdir?
- 6) Kastamonu Entegre Ağaç Sanayisinin Türk Ekonomisine katkıları nelerdir?

1.5. Tezin Önemi

Bu çalışmada Kastamonu Entegre Ağaç Sanayisinin kuruluşu, faaliyetleri ve yatırımları kronolojik olarak ele alınmıştır. Tez konumuzla ilgili daha önce yapılan herhangi bir akademik çalışma olmamıştır. Şirketin, başarılarında etkili olan çalışma prensipleri Türk ekonomisine katkıları da ilk defa bu çalışma vesilesiyle ele alınmıştır. Ayrıca bu çalışma 1969-2020 yıllarındaki, ağaç sanayisinin gelişimiyle ilgili yapılabilecek araştırmalara da kaynak olabilecektir. Literatürdeki boşluğu giderebilme ve ileride tez içinde geçen konularla ilgili yapılabilecek çalışmalara yön verebilme potansiyeli açısından da bu tez çalışması önemli bir yer teşkil etmektedir.

1.6. Tezin Sınırlılıkları

Bu tezde 1969-2020 yılları arasında Kastamonu Entegre Ağaç Sanayisinin tarihsel gelişimi ve ülke ekonomisinin katkılarından bahsedilmiştir. Tez konusuyla ilgili

herhangi bir akademik çalışma bulunmaması fabrika bilgilerini içeren arşiv belgelerinden yararlanılmasını zorunlu hale getirmiştir.

1.7.Kavramsal Çerçeve (Literatür Özeti)

Bu çalışmada Türkiye’de orman endüstrisinin önemli bir parçası olan Kastamonu Entegre Ağaç Sanayisi AŞ’nin tarihsel gelişimi ve ülke ekonomisine katkıları araştırılmıştır. İnceleme esnasında tarihçi bakış açısı ve kimliğiyle ekonomik alana eğilmek amaçlanmıştır. “Sanayi”, “Sanayi İnkılabı”, “Ağaç Sanayisi”, “Yonga levha” konularıyla ilgili çalışmalardan alıntılar yapılarak bu kavramların doğru bir şekilde araştırma içerisinde kullanılması planlanmıştır.

Teze temel oluşturan önemli çalışmalar ve bunların değerlendirilmesi ise şu şekildedir: Nuri Erkin Başer’in, “I. Sanayi Devrimi'nde Teknolojik Gelişmenin Rolü” adlı 2011’de hazırladığı doktora tezinde; Endüstri devriminin İngiltere’de başlama nedenleri, bu devrime zemin hazırlayan teknolojik gelişmeler ve bu gelişmelerin ekonomik, sosyal, siyasi ve kültürel etkileri ele alınmıştır.

Ayten Hisarlı’nın, “Ormancılık ve Orman Ürünleri Sanayisinin Ekonomik Gelişmeye Etkileri”, adlı 1990’da yaptığı doktora tezi çalışmasında, ağaç ve ağaç ürünleri sanayisinin dünyadaki gelişimi, milli ve uluslararası ekonomiye etkileri incelenmiştir.

Bulut Önem’in, “Mdflem Üretiminde Bazı Faktörlerin Düzlemde Sapma Değeri Üzerine Etkisinin Belirlenmesi” adlı 2018’de hazırladığı yüksek lisans tezinde, lif levha, MDF’nin özellik, kullanım alan, tarihteki ve Türkiye’deki gelişim süreci konuları ele alınmıştır.

Nadir Yurtoğlu’nun, “Demokrat Parti (DP) Döneminde Türkiye’de Orman Politikaları”, adlı 2014’te yayınladığı makale çalışmasında DP yönetiminin iktidarda kaldığı 1950 ile 1960 yılları arasında Türkiye’de uygulanan orman politikaları, ormanların korunması ve geliştirilmesine yönelik faaliyetler ele alınarak geniş bir şekilde incelenmiştir.

Vahdet Özkoçak, Akın Galip ve Timur Gültekin’in ortak çalışması olan, “Ergonomik Açısından İnsanın Tarih Öncesi ve Sonrası Teknolojileri ile Ürünlerinin

Karşılaştırılması” adlı 2017’de yayınlanan makalesinde, insanın yeryüzünde görülmesinden günümüze kadar bilim ve teknik gelişmeler neticesinde kullandığı araç ve gereçler incelenmiştir.

İbrahim Arısoy’un, “Türkiye’de Sanayileşme ve Temel Göstergeler Açısından Sanayinin Gelişimi”, başlıklı 2005’de yayınladığı makale çalışmasında ise Türkiye’nin son yirmi yıllık sanayileşme süreci ana hatlarıyla incelenmiş olup ülkenin endüstrileşme performansı; üretim, yatırım, istihdam, dış ticaret, teknolojik gelişme gibi kavramlar çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Cengiz Güler ve Semih Sancar’ın, “Yonga Levha Fabrikasının Çalışma Prensipleri ve Farklı Presleme Tekniğinin Levha Kalitesi Üzerine Etkisi” başlıklı 2016’da yayınladığı ortak makale çalışmasında, yonga levhanın üretim teknolojisi ve aşamaları konuları incelenmiştir.

Tutku Üçüncü ve Bahadır Çağrı Bayram’ın, “Kastamonu Orman Ürünleri Endüstrisinde Kuruluş Yeri Seçimini Etkileyen Faktörlerin AHP Metodu ile İncelenmesi” adlı 2016’da yaptığı ortak makale çalışmasında, orman sanayisinde başarılı işletmeleri bulunan Kastamonu’nun gerçekleştirilen karşılaştırmalarla hammadde, pazara yakınlık ve ulaşım-taşıma imkânları gibi uygun özellikleri incelenmiştir.

Bu araştırmalar, çalışmamıza temel oluşturmakla birlikte Kastamonu Ağaç Entegre AŞ’nin tarihsel gelişimi ve faaliyetleri ile ilgili yapılmış herhangi akademik bir kaynak bulunmamaktadır. Araştırmada başta KEAS Arşiv Belgeleri, Türkiye ticaret dergileri, Cumhurbaşkanlığı Cumhuriyet Arşivi, TBMM Kanunlar Dergisi, Türkiye Cumhuriyeti Resmi Gazetesi başta olmak üzere birincil kaynaklardan yararlanılmıştır. Ayrıca şirketin süreli yayınlarının yanı sıra, sanayileşme tarihi, ağaç sektörü ile ilgili kitap ve makalelerden de faydalanılmıştır.

2. CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE TÜRKİYE'DE AĞAÇ SANAYİSİ (1923 - 1969)

Bu bölümde, Cumhuriyetin ilk yıllarından Kastamonu Entegre Ağaç Sanayisinin kurulduğu 1969 yılına kadar geçen dönemde Türkiye'de ağaç endüstrisinde meydana gelen gelişmeler, sunta, yonga levha sektörünün tarihsel gelişimi, lif levha (MDF) ve tarihi gelişimi, yonga levhanın sınıflandırılması ve kullanım alanları, Hayat Holdingin kuruluşu konuları ele alınacaktır. Böylece Kastamonu Entegre Ağaç Sanayisinin kuruluşu öncesinde Türkiye'de ağaç endüstrisinin gelişiminin hangi süreçlerden geçtiği ortaya konulmuş olacaktır.

Millî Mücadele yıllarından itibaren Mustafa Kemal Atatürk, Türkiye'nin her alanda ilerlemesini sağlamak amacıyla faaliyetlerde bulunmuştur. Özellikle de yer üstü servetleri olarak nitelendirmiş olduğu ormanlara ayrıca önem vermiştir. Türkiye'de orman bilinci ve kültürünün oluşturulması amacıyla bizzat çaba göstermiştir. 1920-1921 yıllarında Milli Mücadele devam ederken çeşitli orman yasaları çıkarılmıştır. Ormanların korunup yeni ormanlık alanların oluşturulması için bilimsel çalışmalar yapılarak yasa tasarıları ve raporlar hazırlanmış, teknik eleman ve personelin yetiştirilmesini sağlayacak okullar açılmıştır. Bir orman planlaması ve teşkilatlanması ise 1923-1937 yılları arasında yabancı uzmanlarla yapılan çalışmalar ile meydana getirilmiştir.⁷²

1920'li yılların sonları ile 1930'lu yıllardan itibaren Türkiye'nin sosyal ve ekonomik alanlarında kalkınma mücadelesi başlamıştır. Bu mücadele, ilk senelerde özel girişimi teşvik ederken 1929 dünya ekonomik krizinin de etkisiyle devletçi bir yapıya yönelmiştir.⁷³

Cumhuriyetin ilanı ile başlayan orman sanayisindeki hızlı büyümenin finans ihtiyacını sağlamak için, 1925'de "Türkiye Sanayi ve Maadin Bankası" kurulmuştur. Özel sektörün sanayiye teşvik edilmesi amacıyla da 1927'de "Teşvik-i Sanayi Kanunu"⁷⁴

⁷² Mehmet Gökhan Polatoğlu, "Türkiye'de 1923-1945 Döneminde Uygulanan Orman Politikaları" **Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt: 23, Sayı: 3, İzmir, 2021, s. 971.

⁷³ Cihan Erdönmez, Seçil Yurdakul Erol, "Türkiye'de Ulusal Ormanlık Politikasının Tarihsel Gelişimi Açısından Bir Dönüm Noktası: 1255 Sayılı Yasa" **Bartın Orman Fakültesi Dergisi**, Cilt: 23, Sayı:1, 2021, s. 103.

⁷⁴ Teşvik-i Sanayi Kanununun ayrıntıları için Bk. TBMM, **Kanunlar Dergisi**, Dönem: 2, Cilt: 5, 28 Mayıs 1927, s. 272-278; **Resmî Gazete**, Sayı: 608, 15 Haziran 1927.

çıkartılmıştır. Türkiye Sanayi ve Maadin Bankasının 1932’de kapatılması sonrasında ise Devlet Sanayi Ofisi kurulmuştur. Devlete bağlı sanayi kuruluşları olarak ise 1933’te Sümerbank, 1935 yılında Etibank kurularak faaliyete geçirilmiştir. “ Kâğıt ve Karton Fabrikası” ise Sümerbank’a⁷⁵ bağlı olarak kurulup 1936 yılında faaliyetlerine başlamıştır.⁷⁶

1924’te Cumhuriyetin ilanından hemen sonra ülkemizde bütçe kanunu çerçevesinde 8 bölgede orman müdürlüğü kurulmuştur. Aynı yılda oluşturulan ana müdürlük teşkilatı ve unvanları 1929 yılı sonunda kaldırılmıştır.⁷⁷

Milli Mücadele sonrasında Anadolu harabe halindeyken, Türkiye Cumhuriyeti’nin yeni kurulduğu yıllarda yoğun bir göçmen ve bunun sonucunda da iskân sorunuyla karşılaşmıştır. Barınak inşa etmek amacıyla ülkenin ormansız bölgelerinden yoğun bir şekilde kereste talebi oluşmuştur. Bu durumun sonucu olarak da kereste fiyatları artarken ormanlar da tahrip edilmiştir.⁷⁸

1930 yılından itibaren, Türkiye’de orman ürünleri sanayisi kontrplak, kereste endüstrisinin hemen ardından ikinci olarak ortaya çıkıp gelişmeye başlamıştır. Başlangıçta ıslak bir şekilde imalat yapılırken sonrasında teknolojinin de geliştirilmesiyle kuru sistemle üretime devam edilmiştir.⁷⁹

Birinci Beş Yıllık Sanayi Planına göre modern kâğıt fabrikalarının temeli 1934’te atılmıştır. Kurulan bu karton fabrikası Sümerbank’a bağlı kuruluş olan SEKA’nın temelini de oluşturmuştur. Türkiye’de, serbest iktisat politikasından sanayide

⁷⁵ 3 Haziran 1933 tarih ve 2262 sayılı Kanunla Sümerbank kurulmuştur. Kanunun ayrıntıları için Bk. TBMM, **Kanunlar Dergisi**, Dönem: 4, Cilt: 12, 3 Haziran 1933, s. 819-822; **Resmi Gazete**, Sayı: 2424, 11 Haziran 1933.

⁷⁶ Mehmet Benli, “*Türkiye Cumhuriyeti’nde Ormanlık Politikaları (1923-1946)*”, **Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2014, s. 194 ;Teşvik-i Sanayi Kanunu uygulama şekline dair düzenlenen yönetmeliğin yürürlüğe konulması ile ilgili Karar için Bk. BCA, 30-18-1-1/25-40-20, Tarih: 29.06.1927.

⁷⁷ Cantürk Gümüş, “*Osmanlıdan Günümüze Ormanlık Politikalarının Ormanlık Örgütlenmesi Üzerine Etkileri ve Güncel Sorunlar*”, **Karadeniz Teknik Üniversitesi Orman Fakültesi**, Trabzon, 2014, s. 481.

⁷⁸ Cantürk Gümüş, Aytuğ Akesen, “*Savaşlar, Ormanlar ve Ormanlık*”, **Karadeniz Teknik Üniversitesi Orman Fakültesi, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi**, Antalya, 2018, s. 10-11.

⁷⁹ Hisarlı, **a.g.e.**, s. 142.

hedeflenen sonuçların alınamaması nedeniyle, devletçilik politikası zorunlu hale gelmiştir.⁸⁰

2020 yılının ormancılık çalışmalarının temeli Cumhuriyet'in ilk yıllarında atılmıştır. Bu dönemde ormancılık politikalarının en önemli gelişmesi 1937'de çıkarılan 3116 sayılı Orman Kanunu olmuştur. Bu kanunla Türkiye'de ilk kez tanımı yapılan ormanların teknik, bilimsel açıdan işletmeciliği başlamıştır. Ormanları ulusal ekonominin önemli kaynakları arasında sayan bu kanunla, ormanların tüm topluma fayda sağlayacak şekilde devlet tarafından işletilmesine karar verilmiştir. Yine aynı kanunla şahsa ait ormanlar üzerinde devlet denetiminin sağlanması ve bazı özel ormanların kamulaştırılması da hedeflenmiştir.⁸¹

Ormanların ihalelere açılmaması, ağaç kesimlerine engeller konulması gibi devletin, ormanlar üzerinde bazı uygulamalar ve kısıtlamalarda bulunması özellikle küçük esnafı zor durumda bırakmış, büyük şirketler ise karşı propaganda yapmaya başlamışlardır.⁸²

Temel ihtiyaç maddelerinin karşılanması açısından da orman sanayisi, ülke için önemli bir sektör olmuş, bu sektörde özel girişimciler de yer almıştır. Özel teşebbüse ilave olarak devlet de orman endüstrisi yatırımlarına şöyle iştirak etmiştir: *"Gemlik'te Mustafa Kemal Atatürk tarafından 1 Şubat 1938'de açılan, hammaddesi selüloz olan suni ipeğin üretimi için Sümerbank Gemlik Suni İpek Fabrikası faaliyete geçirilmiştir. Orman ürünleri sektöründe Bolu'da 8, Kastamonu ve Zonguldak'ta 7, Sinop'ta 6 ve Eskişehir ve Kocaeli'nde 4, Bursa'da 3, Konya, Tokat ve Denizli'de 2, İzmir, Rize, Muğla, Antalya Isparta ve Adana'da 1'er bıçkı atölyesi açılmıştır. Ayrıca 1923 yılında Bolu'da, 1929'da Ayancık'ta, 1931 yılında Bafra'da, 1932'de Bartın Ulupınar'da, 1940 yılında Balıkesir Dursunbey'de, 1942'de Karabük Eskipazar'da, 1945 yılında Bolu Düzce'de ve Eğridir Pazarköy'de kereste fabrikaları işletmeye açılmıştır."*⁸³

⁸⁰Metin Özdoğan, Turhan İstanbullu, "Dünya ve Türkiye'de Ormanlar ve Ormancılık", **İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi**, Cilt: 32, Sayı: 1, İstanbul, 1982, s. 21; Sümerbank'ın İzmit'te Seka Fabrikasını kurması ile ilgili belge için Bk. BCA, 30-18-1-2/ 64-35-9, Tarih: 05.05.1936.

⁸¹ Erdoğan Atmış, Gökçe Gençay. "Cumhuriyetin İlk Yıllarındaki Ormancılık Politikalarının Yerel Yansımaları (Bartın Gazetesi örneği)", **İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi**, Cilt: 64, Sayı: 2, 2014, s. 1.

⁸²"Orman İşlerimiz", **Cumhuriyet**, 25 Eylül 1934, s. 6.

⁸³ Mehmet Gökhan Polatoğlu, "Türkiye'de 1923-1945 Döneminde Uygulanan Orman Politikaları" , **Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt: 23, Sayı: 3, 2021, s. 982.

1937’de “3116 sayılı Orman Kanunu’na uygun olarak Orman Genel Müdürlüğü” teşkil edilirken ilk devlet orman işletmesi de Karabük’te kurulmuştur. Devlet, orman işletmeciliği ile örgütsel anlamda sistemli bir şekilde çalışmaya başlamıştır.⁸⁴

1937’de kurulan Karabük ve Büyükdere ile 1938’de kurulan Dursunbey ve Mihaliçcik orman işletmeleri Erzincan Depremi sırasında ve savaş yıllarında ülkenin ihtiyacı olan kereste üretiminin büyük bir bölümünü karşılamaya çalışmıştır.⁸⁵

Türkiye’de 1937 ve 1945 yılları, devletin ormancılık üzerindeki etkinliğini arttırdığı bir dönem olması bakımından önemli bir yere sahiptir.⁸⁶ Cumhuriyetin ilk 15. yılına rast gelen 1938’de Türkiye’de 33 kereste fabrikasının olduğu tespit edilmiştir.⁸⁷

1944’te, Orman Genel Müdürlüğü, piyasada değerlendirilemeyen odun hammaddesinden yarar sağlayabilmek amacıyla bazı fabrikaları özel sektörden satın alarak devlet işletmeciliğine başlamıştır.⁸⁸

1945’te Türkiye’de ekonomi politikasında devletçilikten liberalizme geçilirken özgün koşullardan dolayı devlet ormancılığı uygulamalarına devam edilmiştir. Ülkenin ormanlık alanlarını çoğaltmak, mevcut olanları korumak ve geliştirmek, tahribat nedenlerini engellemek gibi uygulamalara yer verilmeye çalışılmıştır. 9 Temmuz 1945 tarihinde çıkarılan 4785 sayılı “Orman Kanununa Bazı Hükümler Eklenmesine ve Bu Kanunun Birinci Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile de ormanların kontrolünü tek merkezde toplamak amaçlanmıştır. Ayrıca istisnai durumlar dışındaki tüm ormanlar devletleştirilmiştir.⁸⁹

İkinci Dünya Savaşı sonrasında önemli bir kalkınma gerçekleşirken 1950-1960 döneminde ise devletçi ekonomiden liberal ekonomi sistemine geçilmiştir. Demokrat Partinin iktidara geldiği 1950’de dışarıdan traktör alınmasıyla birlikte tarımda hızlı bir

⁸⁴ Erdönmez, Erol, **a.g.m.**, s. 103.

⁸⁵ Cantürk Gümüç, **Türk Orman Devrimi**, Dönmez Ofset Yayınevi, Ankara, 2018, s. 223.

⁸⁶ Erdönmez, Erol, **a.g.m.**, s. 183. ; 3116 Sayılı Orman Kanunu ile ilgili belge için Bk. BCA, 30-18-1-2/82-14-7, Tarih: 16.02.1938.

⁸⁷ Bolu Orman Ürünleri Sanayii Kurumu Genel Müdürlüğü (Müşterek Yazar), **Orman Ürünleri Sanayii Kurumu Genel Müdürlüğü Çalışmaları 1980-1989**, Bolu, 1989, s. 2.

⁸⁸ **Orman Ürünleri Sanayi**, Ağaç İş-Sendikası, 23 Mart 1992, *Orman tarih pdf*. 20 Mayıs tarihinde <http://www.agac-is.org/uploads/ormantarih.pdf>. s. 1.

⁸⁹ TBMM, **Kanunlar Dergisi**, Dönem: 7, Cilt: 27, 9 Temmuz 1945, s. 816-818; **Resmi Gazete**, Sayı: 6056, 13 Temmuz 1945; 4785 Sayılı “Orman Kanununa Bazı Hükümler Eklenmesine ve Bu Kanunun Birinci Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ile ilgili belge için Bk. BCA, 30-18-1-2/116-25-8, Tarih: 07.04.1948.

gelişme süreci başlamıştır. Fakat toprak reformu yapılamayan, altyapısı olmayan ülkede tarım sektörünün tıkanmasıyla şehirlere göç başlamıştır. Ekonomik ve siyasal alandaki bu değişiklikler ormanları ve ormancılığı etkilemiştir. Orman köylerinde görülen kırsal fakirlik halkın taleplerini artırmış, ormanı koruma ve halkın ondan faydalanma isteklerinin de çatışmasıyla ilişkileri olumsuz bir hale gelmiştir.⁹⁰

1950-1960 yılları arasında Demokrat Parti döneminin orman politikaları sonucunda ağaç sanayisi üretiminde önemli gelişmeler ortaya çıkmış, devlet desteğiyle Suni Tahta Anonim Şirketi'nin kuruluşu gerçekleştirilmiştir. Aynı dönemde biçilmiş kereste miktarında %38,70; tomruk miktarında %179,21; maden direklerinin yüksekliğinde %168,72; odun miktarında %66,35, endüstriyel odun miktarında ise %145,27 artış sağlanmıştır. Demokrat Parti döneminde uygulanan 10 yıllık politika sonucunda orman ürünleri ve sanayisinden yararlanılmış, nüfus artışına ve ülke kalkınmasına paralel olarak orman sanayi alanında önemli gelişmeler meydana getirilmiştir.⁹¹

Ağaç ürünleri sanayisinin özel girişime açılması 1956 tarihli, 6831 sayılı Orman Kanununun 28. maddesiyle kabul edilmiştir.⁹² Türkiye'de sanayileşmedeki planlı girişimcilik, orman ürünleri sanayisinde de görülmüştür. Planlı dönemin 1963 yılında başlamasıyla orman ürünleri sanayisinde hızlı bir ilerleme başlamıştır. Ormancılık ve orman ürünleri sanayisi, Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planında tarım sektörüne dâhil edilmişken, kâğıt sanayisi de farklı bir şekilde üretim endüstrisi içerisine alınmıştır. Bu planla kâğıt talebine göre 5 yılda 45 bin ton kapasiteye sahip Kraft Kâğıt Fabrikasının yapımı ile 1967'de faaliyete geçmesi hedeflenmiştir. I. Beş Yıllık Kalkınma Planı içerisinde kâğıt sanayisi dışında orman ürünleri sanayisi ile ilgili herhangi bir öneri ve değerlendirmeden bahsedilmemiştir.⁹³

Ormancılık sektöründe 1960 ve 1970'li yılların başlarında iki önemli olay meydana gelmiştir. Bunlardan ilki; 1961 Anayasası'nda orman ve ormancılık hükümlerinin yer

⁹⁰ Cihan Erdönmez, Seçil Yurdakul Erol, **a.g.m.**, s. 185.

⁹¹ Nadir Yurtoğlu, "Demokrat Parti (DP) Döneminde Türkiye'de Orman Politikaları (1950-1960)", **Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt: 4, Sayı: 2, 2004, s. 123.

⁹² Bu kanunun ayrıntıları için Bk. TBMM, **Kanunlar Dergisi**, Dönem: 10, Cilt: 38, 31 Ağustos 1956, s. 1431-1453; **Resmî Gazete**, Sayı: 9402, 9 Eylül 1956.

⁹³ Hisarlı, **a.g.e.**, s.129.

alması, ikincisi ise; 8 Haziran 1972 tarih ve 1595 sayılı Orman Bakanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanununun kabul edilmesi olmuştur.⁹⁴

Ayrıca Orman Genel Müdürlüğü (OGM) tarafından yönetilen 14 kereste ve 1 emprenye fabrikasının orman ürünleri sanayisine devredilmesiyle ORÜS'ün (Orman Ürünleri Sanayisi) kuruluşu gerçekleşmiştir.⁹⁵

5 Ocak 1970 tarihinde teşkil edilen ORÜS'ün kurulma amaçları; OGM'den devraldığı fabrikaları işletmek, Türkiye orman sanayisinin dünyadaki gelişmelere uygun olarak gelişimini desteklemektir. Ayrıca gelişen teknolojiyi uygulayarak özel sektöre öncülük etmek, ürün standartlarının geliştirilmesine ön ayak olmak ve gerektiğinde kaynak yaratarak yeni tesisler kurmak görevlerini de üstlenmiştir. 14 kereste ve 1 emprenye fabrikasıyla üretime başlayan "ORÜS, 21 kereste, 3 yonga levha, 1 çimentolu yonga levha, 1 lif levha, 3 kontrplak, 2 kaplama, 11 parke, 1 ambalaj sandığı ve 1 emprenye fabrikası olmak üzere toplam 45 tesisin" sahibi olmuştur.⁹⁶

1970'te Orman Ürünleri Sanayisi Genel Müdürlüğü'nün kurulması sayesinde bu Müdürlük tarafından ve özel teşebbüs aracılığı ile seri ve teknolojik fabrikaların açılmasına başlanılmıştır.⁹⁷

2.1.Türkiye'de Sunta Yonga Levha Sektörünün Tarihçesi

Orman ürünleri sanayisinde gelişen dallardan biri de yonga levha endüstrisi olmuştur. Ormandan elde edilen odun hammaddesi haricinde kereste fabrikası artıkları da değerlendirilerek bu endüstride kullanılabilmiştir. Sunta, alternatif olarak kalitesiz ince çaplı ahşabın hammadde olarak değerlendirilmesi ile elde edilmiştir. Odun, ufalama makinelerinde doğranırken kurutma fırınında belirli bir nem oranına düşürülmüş ve eleme işleminden sonra tutkalla karıştırılmıştır. Alt, orta ve üst tabaka

⁹⁴ Millet Meclisi (MM), **Kanunlar Dergisi**, Dönem: 3, Cilt: 55, 8 Haziran 1972, s. 285-289; **Resmi Gazete**, Sayı: 14217, 16 Haziran 1972

⁹⁵ Uçkun Geray, Kenan Ok, " *Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Kalkınma Hareketleri ve Sektörel Gelişmeler – Ormanlık*", **İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Ormanlık Ekonomisi Anabilim Dalı**, Türk Dünyası Kültür Atlası, İstanbul, 2001, s. 4-5.

⁹⁶ TMMOB, Orüs ve Özelleştirme Sektörel Raporu, Sayı: 5, Ankara, 1994, s. 11.

⁹⁷ İsmail Eraslan, **Orman Ürünleri Endüstrisi'nin Tanımı Önemi Türkiye'deki Gelişimi Sınıflandırılması ve Entegrasyonu**, Servet Matbaası, İstanbul, 1977, s. 9.

şeklinde serildikten sonra, belirli bir sıcaklık ve basınç altında preslenen malzeme, tutkalın reaksiyonu ile katı bir malzeme haline gelmiştir. Daha sonra öğütülen bu levhalar bekletildikten sonra kullanılmıştır. Türkiye'de bu ürünü imal eden ilk marka olarak, halk arasında sunta adıyla da bilinen bunların test edilerek suya karşı daha dayanıklı hale getirildiği ve başta mobilya sektörü olmak üzere inşaat ve nakliyele yaygın olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.⁹⁸

Yonga levha üretiminde kullanılan hammaddeler odunsu materyaller olup bir fabrika deposunda en az 6-12 ay yetecek kadar bulunması gerekli görülmüştür. Biokütle kaynakları organik yapıları nedeniyle çürümeye karşı dayanıklı değildir. Bu nedenle mağazalarda oluşabilecek çürümeyi önlemek için önlem alınmalıdır. Hammadde hazırlanırken ilk soyma işlemi elle veya makine ile yapılmıştır. Talaşların derilerde kullanılabilmesi için soyma işlemi gereklidir, ancak birçok fabrikada deriler kabuklanmaz.⁹⁹

TSE 309 (2008)'e göre yonga levha; odun, odun yongası, testere talaşı veya diğer lifli materyalden olan keten, kenevir lifleri, şeker kamışı hammaddelerinin tutkallanarak ısı ve basınç altında şekillendirilmesiyle meydana gelmiştir. Yonga levhanın kullanımı çok eskilere dayanmakla birlikte üretiminde yakın bir geçmişe sahip olmuştur.¹⁰⁰

Ormanların her geçen gün azalması karşısında dünya nüfusunun taleplerini karşılamak için, endüstriyel atıkların değerlendirilmesi konusunda yapılan çalışmalar sonucunda sunta fikri doğmuştur. İlk sunta fabrikası 1941'de Torfit-Werke GA tarafından Almanya'nın Brehmen kentinde 10 ton/gün kapasiteli olarak kurulmuştur. 1946-1948 yıllarında modern anlamda yonga levha fabrikaları kurulmuştur. Yonga levha endüstri kolunun Avrupa'da gelişmesinin sebebi ise İkinci Dünya Savaşı'nın (1939-1945) kıtada yaptığı tahribat ile kereste kullanımında tasarruf sağlanmak istenmesidir.

---

⁹⁸ Cengiz Güler, Semih Sancar, “Yonga Levha Fabrikasının Çalışma Prensipleri ve Farklı Presleme Tekniğinin Levha Kalitesi Üzerine Etkisi”, **Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Ormanlık Dergisi**, Cilt:12, Sayı: 1, 2016, s. 1-10.

⁹⁹ Güler, **a.g.m.**, s. 1-10.

¹⁰⁰ Celalettin Başyigit, Osman Çankıran; Hasan Hüseyin Taş, “Yonga Levha Üretiminde Kullanılan Hammaddeler ve Ahşap Artıklarının Bu Amaçla Kullanılması”, **Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi**, Cilt: 4, Sayı: 1, 2000, s. 26.

Bununla birlikte keresteden daha ucuz bulunması ve boyutlarının da uygun olması gibi sebepler nedeniyle yonga levha tercih edilmiştir.¹⁰¹

Ağacın işlenmesi çok emekli ve maliyetli olduğundan dekorasyon malzemelerinde üreticilerin alternatif çözümler aramaya başlamasıyla %90'ı atıklardan meydana gelen sunta icat edilmiştir. Böylece üretimde artan parçalar ve çöp halindeki odun yongaları, yeni bir form kazanmıştır. Son yarım asırdır yonga levha teknoloji ve üretiminde iyileştirmeler meydana gelmiştir. Günümüzde sunta malzemeler, mobilya, dekorasyon tasarımlarının ana parçası haline gelmiştir.¹⁰²

Kaliteli ve düzgün yongalar elde edilebilmek için nemin %30 ile %60 oranında tutulması gerekli görülmüştür. Nemin yeterli olmaması fazla miktarda toz oluşup yonga verimini düşürmüştür. Bunun sonucunda da hammadde maliyeti artmıştır. Yüksek nemde talaşların kurutulması da maliyetleri artırmıştır. Bu nedenle ahşabın nem içeriği işleme sırasında %30'dan az %60'tan fazla olmamalıdır. Dahası depolarda nem kaybına karşı önlem alınması ve hammaddelerin sınıflandırılarak depolanması gerekli görülmüştür.¹⁰³

2.2. Lif Levha (MDF) ve Tarihi Gelişimi

Orman sanayisi ürünlerinden biri olan lif levhanın üretimi ve kullanımı MÖ 6. yüzyıla kadar dayanmaktadır.¹⁰⁴

6. yüzyılda, Japonya' da, evlerin duvarlarında kullanılan kalın cinsli kâğıtlar, Lif levhalarının tarihi bakımdan başlangıcı olmuştur. Avrupa'da ise, 1772'de İngiliz Clay tarafından geliştirilip patenti alınan “Papier mache” adı verilen levhaların, duvar kapı ve mobilyada kullanılması önerilmiştir. 1850'li yıllarda, İngiltere'de, mukavva tabakalarının birbirine tutkallanması ile elde edilen mukavva levhaları inşaatta kullanılmaya başlanmıştır. 1890'da ise, çok sayıda silindirli mukavva imal eden

¹⁰¹Cengiz Güler, “Pamuk Saplarından Yonga Levha Üretimi Olanaklarının Araştırılması”, **Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Bartın, 2001, s. 150.

¹⁰²Hülya Kalaycıoğlu, **Yonga Levha Endüstrisi Ders Notları**, KT Ü. Orman Fakültesi Yayınları, 2012, s. 89.

¹⁰³Güler, **a.g.e.**, s. 150.

¹⁰⁴Bulut Önem, “Mdf Üretiminde Bazı Faktörlerin Düzlemden Sapma Değeri Üzerine Etkisinin Belirlenmesi”, **Kastamonu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu, 2018, s. 4.

makineler icat edilmiştir. Lif levha 1901’de ABD’nin Minnesota eyaletinde binalarda ısı yalıtımını sağlamak için üretilmiştir. Odun liflerinden üretilen ve duvar kaplaması için kullanılan lif levhalarına 1906’dan sonra Amerika’da ticarete “Wallboard” ismi verilerek iç döşeme ve ahşap kaplamaların yerine kullanılmaya başlanmıştır. İlk defa, 1915’de odun hamurundan imal edilen “Insulite” adı ile sert lif levhaları imal edilmiş, 1922’de ise şeker kamışından yapılan buna benzer levhaların imalatına başlanmıştır. 1926’da kereste endüstrisi artıklarını parçalayarak liflerine ayıran “Masonite” metodu geliştirilirken, 1928’de ise lif levhaları imalatında buğday samanı, mısır gövdeleri gibi başka hammaddelerin kullanılmasına başlanmıştır. Aynı tarihlerde, Amerika’da lif levhaları sanayisinde, büyük ve yeni tesisler kurulmuş ve kısa bir süre sonra Avrupa’da da büyük bir gelişme meydana gelmiştir. İsveç ve Almanya’da 1930’lu yıllarda lif levhaları sanayisi gelişmeye başlamış ve bu ülkelerin mühendisleri sert lif levhaları fabrikasyonunda önemli çalışmalarda bulunmuştur.¹⁰⁵

1931’de ise İsveçli mühendis Asplund, odun yongalarına verdiği basınçla sürekli liflendirme yöntemini geliştirmiştir.¹⁰⁶

Orman ürünleri sanayisinde çok kullanılan MDF terimi, orta yoğunlukta lif levha anlamına gelmekte olup İngilizce karşılığı olan “Medium, Density, Fiberboard” kelimelerinin kısaltılmasından meydana gelmiştir. MDF, yaş, yarı kuru ve kuru yöntemlerle imal edilmiştir. Sanayideki odunun kullanım alanının artması, hammadde sıkıntısı, orman ürünleri endüstrisini masif ağaç malzemeye alternatif üretimler yapmaya yöneltmiştir. Neticede orta yoğunluktaki lif levha yani MDF, doğal saf ağacın alternatifi olarak geliştirilen ürünlerin başında yerini almıştır.¹⁰⁷

ISO 818’ e göre; MDF, doğal yapışma ve keçeleşme özelliğine sahip lignoselülozik liflerden elde edilen, kalınlığı 1,5 mm’den fazla homojen yapıda levhalar olmuştur. Lif levhaların (MDF) özelliklerini şu şekilde sıralamak mümkündür.¹⁰⁸

¹⁰⁵ Adnan Berkel, *"Lif Levhaları Sanayii ve Hammadde İstekleri"*, **İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi**, Cilt: 5, Sayı: 1, 1955, s. 25-26.

¹⁰⁶ Önem, **a.g.e.**, s. 4.

¹⁰⁷ Mehmet Akgül, Osman Çamlıbel, Tarık Gedik, *"Türkiye ve Dünyadaki Mdf Endüstrisine Genel Bir Bakış"*, **Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Ormancılık Dergisi**, Cilt: 9, Sayı: 2, 2013, s. 117-125.

¹⁰⁸ Hüdaverdi Eroğlu, Mustafa Usta, **Lif Levha Üretim Teknolojisi**, KTÜ Orman Fakültesi Yayını, 2000, s. 30.

- 1) “Doğal ahşap özellik itibariyle homojen bir yapıya sahip olup yapay bir üründür.
- 2) Uygulama yapılan yüzeylerde zamanla pürüzlülük ve parlaklıkta azalma olmaz.
- 3) Suntadan daha düşük kaliteli ağaçlardan yapılabilir.
- 4) Fiziksel özellikleri yüksek olmasına rağmen hafif değildir.
- 5) Panellerin kenarları mükemmel olduğu için taşlama, kaplama, işleme, cilalanma ve yapıştırması kolaydır.
- 6) Neme dayanıklı, kesilmesi kolay, kırılmaz, çivilenebilir veya vidalanabilir özelliğe sahiptir.
- 7) Doğal ahşaba göre daha geniş mobilya tasarımına uygundur.”

MDF ürünleri; Kontrplak, sunta ve lamine levha teknolojileri ile oluşturulmuş bir sunta üründür ve 1960'lı yılların ikinci yarısından sonra Amerika başta olmak üzere birçok kıta ve ülkede sektöre yerleşmeye başlamıştır. Almanya, İngiltere ve Fransa gibi ülkelerde ürüne rağbet edilmesiyle Avrupa'da da imalat başlamıştır.¹⁰⁹

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ahşap panel endüstrisinde büyük gelişmeler olurken, masif ahşap (saf ahşap) yerine MDF kullanılmaya başlanmıştır. İlk kuru işlemlilik olmak üzere Amerika'da 1952'de lif levha ve 1965'te MDF üretilmiştir. Kuru proses MDF üretimi Amerika'da gelişmiş ve 1970'den sonra çok hızlı bir şekilde yayılmıştır. Dünya lif levha üretimi 1950'de 2.050.000 m³/yıl, 1960'da 2.250.000 m³/yıl, 1970'de 7.780.000 m³/yıl ve 1980'de 14.881.000 m³/yıl olmuştur. 2000 yılına gelindiğinde tek başına MDF üretiminin 36.000.000 m³/yıla ulaştığı görülmektedir.¹¹⁰

Ülkemizde ilk lif levha tesisi, yaş yöntem ve 15.000 m³/yıl kapasite ile Selolit A.Ş. tarafından 1958'de İzmir'de kurulmuştur. Bu tesis sonraki yıllarda Manisa'ya taşınmıştır. ELKA lif levha tesisi ise ikinci fabrika olarak 15.000 m³/yıl kapasite ile İstanbul'da kurulmuştur. Sonrasında Bolu SÜMERLİT ve Artvin Lif levha bunları

¹⁰⁹ Önem, a.g.e., s. 9.

¹¹⁰ Şeyma Özsoylu, “Lif Levha Üretiminde Silan ve Parafin Kullanımının Özellikler Üzerine Etkileri”, **Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Orman Endüstri Mühendisliği**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bartın, 2018, s. 27.

takip etmiştir. Türkiye’de ilk kuru yöntemle lif levha üreten tesis ise 45.000m³/yıl kapasite ile 1984’te faaliyete başlayan ORDU-ÇAMSAN MDF tesisi olmuştur.¹¹¹

Türkiye’nin ilk MDF fabrikası olan Ordu’da Çamsan AŞ tarafından 1985’de katlı pres imalat tesisi açılmıştır. İlk kontinü (kesintisiz) MDF imalat tesisi de KEAS’ın (Kastamonu Entegre Ağaç Sanayisi) girişimleriyle 1994’te Gebze’de işletmeye açılmıştır. Yıldız Entegre Ağaç Sanayisi ise tek işletmeye bağlı olarak üç üretim (CPS:55,3 m) tesisiyle 900 bin m³/yıl kapasite ile çalışan en büyük MDF üretim şirketi olmuştur.¹¹²

2.3. Yonga Levhanın Sınıflandırılması

Yonga levhalar, nasıl preslendiği, kat sayısı, geometrisi ve ebatları, özgül ağırlıkları, yapıştırıcı türü ve özel işleme tabi tutulup tutulmadığına göre farklı biçimlerde sınıflandırılmıştır.¹¹³ TSE 309’a göre yonga levhalar şöyle sınıflandırılmıştır:

a) Üretim İşlemlerine Göre;

- 1) “*Yatık preslenmiş,*
- 2) *Dik preslenmiş,*
- 3) *Kalıplanmış.*”

b) Yüzey Durumlarına Göre;

- 1) “*Preslenmiş ,*
- 2) *Zımparalanmış,*
- 3) *Kaplanmış,*
- 4) *Basınç altında, katı bir malzeme ile yüzeylendirilmiş.*”

¹¹¹ Eroğlu; Usta, **a.g.e.**, s. 30; İstanbul Elka Elyafı Plaka Sanayi TAŞ.’in kuruluşu ile ilgili belge için Bk. BCA, 30-18-1-2/134-101-12, Tarih: 17.12.1953.

¹¹² Mehmet Akgül, Osman Çamlıbel, Tarık Gedik, “ Türkiye ve Dünyadaki MDF Endüstrisine Genel Bir Bakış”, **Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Ormancılık Dergisi**, Cilt: 9, Sayı: 2, s. 123.

¹¹³ Serhat Dayanıklıoğlu, “ *İstanbul Türkiye’de Lif Levha ve Yonga Levha Sektörünün Durumu, Avrupa Birliği Ülkeleriyle Karşılaştırılması, Problemleri ve Çözüm Yolları*”, **İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, Yüksek Lisans Tezi, 2004, s. 6-9 ; EN, TS. "309 (1999)" **Ahşap yonga levhalar, Tarif ve sınıflandırma**, TSE, Ankara (1999).

c) Şekil ve Formlarına Göre;

- 1) “*Düz,*
- 2) *Yüzeyi profilli,*
- 3) *Kenarı profilli.*”

d) Parçaların Şekil ve Ölçülerine Göre;

- 1) “*Talaş levha,*
- 2) *Yaprak levha,*
- 3) *Şekillendirilmiş levha,*
- 4) *Odunlaşmış diğer bitkilerden.*”

e) Yapılarına Göre;

- 1) “*Tek tabakalı,*
- 2) *Çok tabakalı,*
- 3) *Sınıflandırılmış,*
- 4) *Kalıplanmış delikli levhalar.*”

f) Kullanımlarına Göre;

- 1) “*Genel amaçlı levhalar,*
- 2) *Kuru şartlarda, kapalı ortamlarda kullanılan (mobilya dâhil) levhalar,*
- 3) *Yapılarda taşıma amaçlı kullanılan levhalar,*
- 4) *Aşırı yüklenebilen levhalar, biyolojik tehlikelere karşı dayanıklılığı geliştirilmiş levhalar, ateşe dayanıklı levhalar, ses absorbe eden levhalar.*”

2.4. Yonga Levhanın Kullanım Alanları

Suntaların uygulama alanları üretim biçimine göre farklılık göstermiştir. Ancak dekorasyon, mobilya, inşaat ve prefabrik yapılarda da kullanılmıştır. Mobilyada genellikle alt, yan ve ön ve ön kısımlarda 13-22 mm çok katlı levhalar, çekmecelerde ise arkada veya altta 4-8 mm kalınlığında levhalar kullanılmıştır.¹¹⁴

Yonga levhaların işleme kolaylığı, yüksek iş verimi, düşük işçilik maliyeti tercih nedenleri arasında yer almıştır. Bu tip tahta, marangozlar tarafından mutfak dolapları, dekorasyon ve çeşitli işler için kullanılmıştır. Ayrıca suntalam yanmaz ve neme dayanıklı olduğundan prefabrik evler, okullar, ticari ve idari binalar, kır evleri, bilgi ve depo binaları gibi tek ve iki katlı yapılarda özellikle dış cephe kaplamalarında yararlanılmıştır.¹¹⁵

Etiket suntadan ise temelde kontrplak kullanılan her yerde faydalanılmıştır. Yapıştırıcının tipine bağlı olarak iç ve dış cephe kaplaması, zemin ve alt döşeme malzemesi ve açık hava çatı kaplaması olarak kullanılmıştır. Ayrıca ahşap talaş ve tarımsal atıklardan üretilen paneller, binalarda ses ve ısı yalıtımı amacıyla yararlanılabilmiş ve yatay preslenmiş panellerin özelliklerine yaklaşmıştır. OSB denilen oryantasyonlu sunta; delme, rendeleme, taşlama gibi işlemlere de uygun olduğundan normal suntaların kullanılmadığı, yüksek mukavemet istenen yerlerde faydalanmak üzere tasarlanmıştır.¹¹⁶

Kalıplanmış sunta, depolama paletlerinde, beton pervazlarda, hava koşullarına dayanıklı yapı elemanlarında, yüzey kaplamalarında, balkon ve merdiven korkuluklarında, masa üstlerinde, mutfak dolap kapaklarında ve lambrielerde faydalanılan ürün olmuştur.¹¹⁷

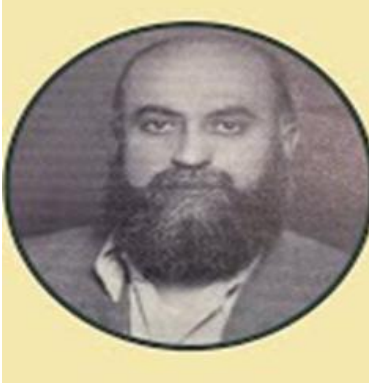
¹¹⁴ Osman Gökteş, Ertan Özen, Ayşen M. Çolak, Uğur Günsel, “Ağaç Levhalardan Yapılan Vidalı Birleştirmeli Rafların Yüzeye Dik (Lateral) Yük Taşıma Performansları”, **Teknoloji Dergisi**, Cilt: 7, Sayı: 3, Muğla, 2004, s. 446.

¹¹⁵ A.Yılmaz Bozkurt; Yener Göker, **Yonga Levha Endüstrisi Ders Kitabı**, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Orman Endüstri Mühendisliği Bölümü, İstanbul, 1990, s. 258.

¹¹⁶ M. Burak Arslan, M. Beyhan Karakuş, Ergün Güntekin, “Tarımsal Atıklardan Lif ve Yonga Levha Üretimi”, **Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi**, Cilt: 9, Sayı: 12, 2007, s. 54-62.

¹¹⁷ Turgay Akbulut, “Yonga Levha Endüstrisi”, **Laminart Mobilya Dekorasyon Sanat Tasarım Dergisi**, Sayı: 7, 2000, s. 119-122.

2.5. Hayat Holding'in Kuruluşu (1937)

Fahri Kığılı

Ahmet Yahya Kığılı

Şekil 1. Hayat Holding Kurucuları

Hayat Holding'in temelleri Fahri Kığılı ve Avni Kığılı kardeşler tarafından 1937'de Sultanhamam'da manifatura dükkânının açılışıyla atılmıştır. 1961'de Ahmet Yahya Kığılı'nın iş başına geçmesiyle Hayat Holding tarafından, bir yandan tekstil ticareti alanında gelişim başlatılırken, öbür yandan ağaç esaslı panel sektöründe faaliyet göstermek amacıyla da 1969'da İstanbul'da Kastamonu Ağaç Entegre Sanayi Şirketi kurulmuştur.¹¹⁸

1937 yılında kurulan, kimya sektöründe yaptığı yatırımlarla faaliyetlerine başlayan Hayat Holding, ağaç bazlı panel sektöründe Kastamonu Entegre, hızlı tüketim malları sektöründe Hayat Kimya, liman işletmeciliği sektöründe Limaş ile dünya çapında 17.000'e yakın çalışanı ile inşaat ve ambalaj gibi farklı sektörlerde 41 şirketle faaliyetlerini sürdürmüştür. 46 Türk markası, Hayat Holding çatısı altında 13 ülke ve 36 fabrikada ileri teknolojilerle üretilerek milyonlarca tüketici ile buluşmuştur.¹¹⁹

Hayat Temizlik ve Sağlık Ürünleri Sanayi ve Ticaret AŞ, Kastamonu Entegre Ağaç Sanayi ve Ticaret AŞ ile önemli faaliyetlerde bulunan ve Hayat Kimya ile temelleri atılan Hayat Holding, 1937'de tamamen yerli sermaye ile teşkil edilmiştir. Türkiye'nin ilk 100 sanayi şirketlerinin arasında yerini alan holding uluslararası ticarete de önemli faaliyetlerde bulunmuştur. Hayat Holding'in, önde gelen iki şirketinden biri olan

¹¹⁸ <https://www.hayat.com/tr-tr/kurumsal/tarihimiz>. Erişim: 21Şubat 2022.

¹¹⁹ <https://www.hayat.com/tr-tr/kurumsal/tarihimiz>. Erişim: 21Şubat 2022.

Kastamonu Entegre Ağaç Sanayi, ağaç bazlı panel sektöründe üretim yapmak üzere 1969'da kurulmuş ve 2020'de Türkiye'de 1. Avrupa'da 4. ve Dünya'da 7. sırada yerini almıştır.¹²⁰

Hayat Holding, dünyanın en büyük beşinci markalı çocuk bezi üreticisi ve Orta Doğu, Doğu Avrupa ve Afrika'nın en büyük temizlik kâğıdı imalatçısı olarak FMCG sektöründe önemli bir aktör haline gelmiştir. Hijyen, evde bakım, doku ve kişisel sağlık kategorilerinde Molfix, Bebem, Good Care, Molped, Joly, Bingo, Test, Has, Papia, Familya, Teno, Focus, Nelex ve Evony gibi güçlü markalarıyla Hayat ürünleri dünya çapında milyonlarca evde kullanılmıştır.¹²¹

Türkiye dışında Mısır, İran, Cezayir, Rusya, Nijerya, Pakistan ve Vietnam olmak üzere toplam 8 ülkedeki 21 üretim tesisi; Fas, Bulgaristan ve Kenya, Malezya ve Tayland'daki satış dağıtım şirketleriyle, gittiği coğrafyalarda da istihdam sağlamış ve değer katmıştır.¹²²

İş hayatına tekstil ticareti ile başlayan Hayat Holding, ülkenin en güçlü holdinglerinden biri haline gelmiştir. Bu kuruluş, 1969'da Türkiye'nin ve dünyanın başarılı şirketlerinden biri olarak Kastamonu Entegre Ağaç Sanayii AŞ'nin temellerini İstanbul'da atarak sanayileşme yolunda önemli bir aşama kaydetmiştir. Son yıllarda Hayat Holding, 8 ülkede 41 şirketi, 32 markası, 29 üretim tesisi ve 14.000'den fazla çalışanı ile ağaç bazlı panel sanayi, hızlı tüketim malları, enerji, liman işletmeciliği, perakende ve inşaat sektörlerinde faaliyet gösterip, 101 ülkeye yaptığı ihracatla Türkiye'nin lider kuruluşlarından biri haline gelmiştir. Hayat Holding çatısı altında faaliyet gösteren Kastamonu Entegre, ağaç sektöründe büyümeye devam etmiş ve ürünleriyle Türkiye'de ilk sırada, 100'den fazla ülkeye ihracatıyla alanında birinci, "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" listesinde ise 44. sırada yerini almıştır.¹²³

¹²⁰ <https://www.hayat.com/tr-tr/kurumsal/tarihimiz>. Erişim: 21 Şubat 2022.

¹²¹ <https://www.hayat.com/tr-tr/kurumsal/tarihimiz>. Erişim: 21 Şubat 2022.

¹²² <https://www.hayat.com/tr-tr/kurumsal/tarihimiz>. Erişim: 21 Şubat 2022.

¹²³ "Kastamonu'dan İtalya'ya Uzanan Bir Başarı Hikâyesi ", **Keas Global Dergisi**, 2019, Sayı-1, s. 36.

3. KASTAMONU ENTEGRE AĞAÇ SANAYİSİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ (1969-2017)

Bu bölümde Kastamonu Ağaç Entegre Şirketinin 1969'da İstanbul'da temellerinin atılması, Kastamonu Yonga Levha Tesisinin Kastamonu'da kurulması, 1971'de açılışı ve faaliyetleri konuları ele alınacaktır. Böylece şirketin hangi amaçlarla temellerinin atıldığı, ilk fabrikanın hangi nedenlerle Kastamonu'da kurulduğu, 2017'ye kadar hangi şartlarda ne gibi faaliyetlerde bulunduğu ortaya konacaktır.

Şekil 2. Kastamonu Yongapan İlk Fabrika Binası (1971)

Kastamonu Entegre Ağaç Sanayisinin kuruluşundan 2017'ye kadar olan tarihsel gelişimini kronolojik olarak şu şekilde sıralayabiliriz:¹²⁴

- 1937'de Hayat Holding kurulmuştur.
- 1969'da Kastamonu Ağaç Entegre AŞ'nin, İstanbul'da temelleri atılmıştır.
- 1971'de Yongapan adıyla kurulan ilk yonga levha fabrikası Kastamonu'da imalata başlamıştır.

¹²⁴ <https://www.kastamonuentegre.com.tr.tarihçe>. Erişim: 21 Şubat 2022.

- 1994'te Türkiye'de kurulan ilk kontinu (kesintisiz) MDF fabrikası Gebze'de faaliyetine başlamıştır.
- 1998'de S.C. Prolemn S.A. işletmesi Romanya'dan alınıp aynı ülkede "Doorskin" adıyla kapı paneli fabrikasına dönüştürülmüştür.
- 1999'da "Floorpan" adıyla Gebze'de laminat parke imalatına başlanmıştır.
- 2000'e gelindiğinde Bulgaristan'ın Kazanlık bölgesinde bulunan Gabrovnitsa işletme tesislerinin satın alınmasıyla 150 bin m³/yıl kapasiteli yonga levha fabrikası kurularak 2001 yılında üretime geçmiştir.
- 2002'de Dünyadaki tesislerin en yenilerinden olan Avrupa'daki ilk kapı paneli fabrikası Romanya'da "Dorpan" adıyla imalata başlamıştır.
- 2004'te Natron Kâğıt Fabrikasının satın alınmasıyla Bosna Hersek'te Natron Hayat Şirketi kurulmuştur.
- 2005'de Balıkesir'de yonga levha fabrikası faaliyete başlamıştır.
- 2007'de Gebze'de bulunan Tever Ağaç Yonga Levha İşletmesi satın alınmıştır.
- 2008'de Kastamonu Organize Sanayi Bölgesinde kurulan işletmesinde MDF ve laminat parke imalatına başlanmıştır.
- 2009'da 150.000 m³/yıl kapasitesinde bulunan Samsun Yontaş Yonga Levha İşletmesi satın alınarak faaliyete geçirilmiştir.
- 2010'da KEAS adına satın alınan Tarsus'taki Samedoğlu Yonga Levha İşletmesi, imalata başlamıştır.
- 2012'de Adana'da bulunan Hacı Sabancı Organize Sanayi Bölgesindeki MDF fabrikası imalata başlamıştır. 500.000 m³/yıl kapasiteli Romanya'daki Yonga Levha Tesisi ise 2 Haziran 2012 tarihinde faaliyete başlamıştır.
- 2014'te 565 bin m³ kapasiteye sahip olan Tataristan Tesisinde ise MDF imalatına başlanmıştır.

- 2016'da Florida'da yonga ihtiyacını karşılamak amacıyla da Kastamonu USA kurulmuştur.
- 2017'de İtalya'nın 3.büyük yonga levha üreticisi olan Gruppo Trumboni adlı şirketinden Pompasa ve Frossascado'daki iki Yonga Levha işletmesi satın alınmıştır.

Şekil 3. Kastamonu Entegre Ağaç Sanayisinin Dünden 2017'ye Gelişimi

3.1.Kastamonu Entegrenin İstanbul'da Kuruluşu (1969)

1969
Kastamonu Entegre, ağaç bazlı panel sektöründe faaliyet göstermek üzere İstanbul'da kuruldu. İlk üretim tesisi olan Kastamonu Yonga Levha Fabrikası 1971 yılında faaliyete geçti.

Şekil 4. Kastamonu Entegrenin İstanbul'da Kuruluşu (1969)

Orman sektöründe önemli faaliyetlerde bulunan Kastamonu Entegre Ağaç Sanayisinin temelleri, Hayat Holding tarafından, 1969'da İstanbul'da atılmıştır. İstanbul Eminönü, Çakmakçılar Sümbüllü Han İçi Bayezit Han, 11 numaralı adreste şirket, "Kastamonu Ağaç Sanayi ve Ticareti Anonim Şirketi" adıyla kurulmuştur. Şirketin kuruluş amaçları;¹²⁵

- a) Orman ve nebati atıklarından levha imal etmek,
- b) Yonga levhalarını muhtelif ölçülerde kâğıt kaplama yapmak,
- c) Kendi makine ve aksanlarını ithal etmek, ürünlerini ihraç etmek,
- d) Ürünlerini işleyecek mobilya fabrikaları da kurmak, işletmek, yeni kurulacak fabrikalara da ortak olmak,
- e) İşletmelerin ihtiyacı bulunan yapıştırıcı ve yardımcı maddeleri imal eden fabrikalar kurmak,

¹²⁵ Türkiye Ticaret ve Sicil Gazetesi, *Kastamonu Entegrenin İstanbul'da Kuruluşu*, 14 Temmuz 1969, Sayı: 3704, s. 3.

- f) Yabancı firmalarla ortaklık kurmanın yanı sıra ve her türlü ticari ve teknik iş birliği yaparak, temsilcilik ve acentelikler açmak,
- g) Sanayi ve ticaretle ilgili her çeşit kuruluşlara iştirak etmek, kısmen veya tamamen bunları devir almak, hisse senedi ve tahvilleri satın almak, yeni tesis edilecek şirketlere kurucu olarak iştirak etmek,
- h) Şirket amacına uygun konu ve ihtiyaçlar için gayrimenkuller satın alabileceği gibi teminat olarak gayrimenkulleri ipotek edebilmek,
- i) Uygun gördüğü fabrika ve tesisleri kiralamak suretiyle işletmek ve gerekirse kendilerine ait olanı satmak, devir ve tamir etmek,
- j) Ürün ve imal artıklarını satmak veya açılacak satış yerlerine göndermektir.

Bunların dışında şirket için faydalı olabilecek başka işlere girişilmek istenildiğinde idare meclisinin teklifiyle genel heyetin onayının alınması gerekli görülmüştür. Konuyla ilgili karar alındıktan sonra şirket dilediği işleri yapabilme ve gerekli izinleri de Ticaret Bakanlığından alabilme yetkisine sahip olmuştur.¹²⁶

Ortaklık sözleşmesinin 4.maddesine göre merkezi İstanbul'da olan şirkete Ticaret Bakanlığına bildirmek şartı ile yurt içinde ve dışında şubeler açabilme yetkisi verilmiştir. 5.maddeye göre 99 yıl olan şirketin süresine esas sözleşmedeki hükümlere göre uzatabilme anlayışı verilmiştir. İlk sermayesi 12.000.000 (on iki milyon) TL olan şirketin değeri 10 bin TL kıymetinde 1200 hisse senedinden ibaret olmuştur. Bu sermayenin hisse sahipleriyle hisseleri şirket mukavelesinde şu şekilde belirtilmiştir:¹²⁷

- 324 hissesi Mustafa Topbaş,
- 324 hissesi Yahya Kiğılı,
- 228 hissesi Fuat Ceritoğlu,
- 156 hissesi Sami Ceritoğlu,
- 120 hissesi F.Ali İçil,
- 24 hissesi Gülderen Ceritoğlu,
- 12 hissesi Cahit Sürmeli,
- 12 hissesi Tevfik Duru.

¹²⁶ Türkiye Ticaret ve Sicil Gazetesi, ... , s. 3.

¹²⁷ Türkiye Ticaret ve Sicil Gazetesi, ... , s. 3.

Şirketin kuruluş sözleşmesi Mustafa Topbaş, Yahya Kiğılı, Fuat Ceritoğlu, Sami Ceritoğlu, F. Ali İçil, Gülderen Ceritoğlu, Cahit Sürmeli, Tevfik Duru'nun imzalarıyla kabul edilmiştir. Bu ilk sözleşmeyle 24 Mayıs 1969 Cumartesi günü Kastamonu Ağaç Sanayi ve Ticareti Anonim Şirketi'nin temelleri atılmıştır. Şirketin 29 maddeden ibaret olan bu esas sözleşmesi uygun görüldüğünden, Türk Ticaret Kanununun 273.maddesi gereğince kurulmasına izin verilmiştir.¹²⁸

1969'da ağaç esaslı panel sektöründe üretim yapmak üzere İstanbul'da temelleri atılan KEAS, Hayat Holding'in dünya çapında faaliyetlerde bulunan 2 önemli şirketinden biri haline gelmiştir.¹²⁹

Kuruluş tarihinden itibaren Almanya'ya makine siparişleri verilerek Kastamonu'da fabrika inşaatına başlanmış, makinelerin Kastamonu'ya teslimatının ardından yabancı uzmanlar nezaretinde 1971 yılının Kasım ayına kadar montaj ve devreye alma faaliyetleri yürütülmüştür.¹³⁰

2020'ye kadar ağaç esaslı panel sektöründe faaliyet gösteren KEAS; mobilya, yapı ve dekorasyon işleri alanları için, yonga levha, kapı, MDF, laminat parke, gibi ürünler imal etmiştir.

3.2.Kastamonu Yonga Levha Tesisinin Kuruluş ve Faaliyetleri (1971)

3.2.1. Kastamonu Yonga Levha Tesisinin Açılışı (1971)

Şekil 5. Kastamonu Yonga Levha Tesisinin 1971

¹²⁸ **Türkiye Ticaret ve Sicil Gazetesi**, ... , s. 3.

¹²⁹ “Kastamonu'dan İtalya'ya Uzanan Bir Başarı Hikâyesi”, **Keas Global Dergisi**, Sayı:1, 2019, s. 36.

¹³⁰ “Kastamonu Ağaç Sanayi Yongapan Fabrikası Tam Randımanla Çalışıyor”, **Karadeniz**, Sayı: 815, 30 Aralık 1971, s. 1.

Orman zenginliği itibariyle Kastamonu, büyük ihtisas kurumlarının yanı sıra küçük ve orta ölçekli ormancılık işletmelerine de sahip olmuştur. Ayrıca kereste sanayisine aşinalık, deneyimli işgücü, geniş arsa potansiyeli yeni inşa edilen sanayi bölgeleri, İnebolu'nun dış pazarlara açılacak limanı ve Ankara'ya yakınlığı gibi özellikleri ile yatırımlara açık olmuştur. Bu konumu nedeniyle doğru bir kararla şirketin kuruluş yeri olarak Kastamonu seçilmiştir.¹³¹

Sanayiden çok tarıma yatkın iş gücünün ve çalkantılı bir siyasi yapının ortasında, 1970 yılı başlarında kurulmaya gayret edilen ilk fabrika inşaatı için yaz kış demeden umutla, heyecanla çalışılmıştır. Hattın başında ilk ürün büyük bir merak ve sessizlikle beklenilmiştir. Kastamonu Entegre, bu şehirde ilk yonga levha üretim tesisini işletmeye alarak ağaç sektöründe önemli bir adımı atmıştır. Bu kuruluşun ilk fabrikası olan ve şirkete ismini veren tesis, 35 bin m² kapalı, 70 bin m² açık olmak üzere toplamda 105 bin m² alan üzerine kurulmuştur.¹³²

4 Kasım 1971 Perşembe günü İstanbul Eminönü'ndeki Kastamonu Ağaç Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketinin 33. Toplantısında Başkan Yahya Kiğılı, Başkan Vekili Fuat Ceritoğlu, Üye Mustafa Topbaş tarafından Muammer Dolmacı'nın müdür olarak atanmasıyla idare heyeti onaylanmıştır.¹³³

Tamamen yerli sermaye ile kurulan Kastamonu Entegre AŞ, 1971 yılının Kasım ayında ilk işletmesi olan Kastamonu Yonga Levha Fabrikası'nda üretime başlamıştır. 1969'dan itibaren Alman teknisyenler nezaretinde montaj çalışmaları devam eden Kastamonu Ağaç Sanayi ve Ticaret AŞ'ne ait ilk adıyla Yongapan (yonga levha) fabrikası üretime başlamıştır. Fabrika; mobilya sanayiinde duvar, yer, tavan kaplamalarında, prefabrik bina inşaatlarında kullanılan yonga levhalar imal etmiştir. Levhalar, Alman normlarına uygun halde 3,66 x 1,83 ebadında ve 5, 8, 10, 12, 16, 22, 25 ve 30 mm kalınlığında üretilmiştir.¹³⁴

¹³¹ Üçüncü, Bayram, **a.g.m.**, s. 604.

¹³² **Keas Global**, Sayı: 2, 2016, s. 53. ; **Keas Global**, Sayı: 1, 2019, s. 37.

¹³³ **Türkiye Ticaret ve Sicil Gazetesi**, *Kastamonu Yonga Levha Tesisinin Açılışı*, 23 Aralık 1971, Sayı: 4431, s. 4.

¹³⁴ **Karadeniz**, Sayı: 790, 1 Aralık 1971, s. 1.

Kastamonu Ağaç Sanayi Şirketi'ne ait Yongapan Fabrikası tam randımanla çalışarak imal ettiği ürünlerini Türkiye'nin çeşitli yerlerindeki bayilerine sevk etmiştir.¹³⁵

1975 yılına gelindiğinde Kastamonu'da ikinci sunta fabrikasının faaliyete geçirilerek üretim kapasitesini artırdığı görülmektedir. Aynı yıl kaplama üretimine de başlandığı bilinmektedir. Kastamonu'da inşa edilen tesisler, yapılan yatırımlar, gelişen ve değişen ihtiyaçlar doğrultusunda sürekli yeni teknolojilerle değişime uğramıştır. Özel teşekküller içinde faaliyetini sürdüren Sunta Fabrikası Kastamonu ve ülke ekonomisine sağladığı suntalar ile katkıda bulunarak üretimini 100.000 m³'e çıkarmıştır. 11 Ocak 1971 tarihli Kastamonu Gazetesi, "Sipariş fazla sunta kaliteli" ifadesini kullanarak fabrikanın açılış ve üretimiyle ilgili habere yer vermiştir. Mobilya sanayisinde aranılan ana malzeme olan sunta tamamen tahtanın yerini almış geniş yüzeyi ve dayanıklılığı ile tüm evlerde, dükkânlarda, portatif eşya yapımında aranılan, kullanılan malzeme olmuştur. Hizmete başladığında 350 kadar işçi çalışan fabrikada yılda ortalama 150-200 bin m³ sunta imal edilmiştir.¹³⁶

31 Ocak 1977'de İstanbul'da yapılan şirketin 12. Toplantısında, Kastamonu şubesinin, Dereköy Basmacılar mevkiine nakledilmesine karar verilmiştir. Toplantı kararı Talip Alp, Abidin Topbaş, Yahya Kiğili, Mehmet Saka, Mustafa Topbaş'ın imzalarıyla alınmıştır.¹³⁷

1979'da Kastamonu'da Melamin presi, ahşap kaplama presi ve kereste üretim hattı devreye alınmıştır. 10 Şubat 1979'a gelindiğinde şirketin 31.500.000 lira olan sermayesi, 10.500.000 lirası artırılarak 42.000.000 liraya çıkarılmıştır.¹³⁸

¹³⁵ **Karadeniz**, Sayı:815, 30 Aralık 1971, s. 1.

¹³⁶ **Kastamonu Gazetesi**, Sayı: 875, 11 Ocak 1977, s. 1.

¹³⁷ **Türkiye Ticaret ve Sicil Gazetesi**, *Kastamonu Yonga Levha Tesisinin Faaliyetleri*, 31 Ekim 1977 Sayı: 338, s. 3.

¹³⁸ **Türkiye Ticaret ve Sicil Gazetesi**, *Kastamonu Yonga Levha Tesisinin Faaliyetleri*, 20 Aralık 1979, Sayı: 296, s. 4.

3.2.2. Kastamonu Yonga Levha Tesisinin Faaliyetleri

Şekil 6. Kastamonu Yonga Levha Tesisi (2018)

KEAS, Kastamonu ili sınırları içinde, İnebolu karayolu üzerinde, yaklaşık 107 dönüm (107.000 m²) alan üzerine kurulmuştur. Bu kuruluş alanının büyük bir bölümünü hammadde sahası olarak kullanılmıştır. Fabrikada 3 tabakalı yatık preslenmiş yonga levhalar ve kesme kaplama üretimi yapılmıştır. Bunların yanı sıra yonga levhaların yüzeylerine desenli kâğıtların yapıştırılması sayesinde melaminli yonga levha ve kaplama yapıştırma işlemine de geçilmiştir. Yonga-levha üretimi iki tesis halinde kurularak üretim, yongalama ve tutkallama işlemleri bir arada yapılmıştır.¹³⁹

1970’de kurulan 30.000 m³/yıl kapasiteli birinci tesisin ardından 1975’de Almanlar tarafından kurulan 72.000m³/yıl kapasiteli ikinci tesis ise yapılan bazı modernleştirme çalışmaları ile 1985 yılında 100.000m³/yıla çıkarılmıştır Bu tesise 1985’de yapılan ilaveler şunlardır:¹⁴⁰

- 1 adet U74 Hombak yongalayıcı ilavesi,
- Ön pres ilavesi,

¹³⁹ Şenol Öveç, “Kastamonu Entegre Ağaç Sanayii (YONGAPAN) Yonga Levha Üretim Teknolojisi ve İş Akışı Üzerine İncelemeler”, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Orman Endüstri Mühendisliği Bölümü Odun Mekaniği ve Teknolojisi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu Eylül, 1986, s. 2.

¹⁴⁰ Öveç, a.g.e., s. 2.

- 5 katlı sıcak presin 7 kat haline getirilmesi,

Yongapan, Yonga Levha fabrikasında yapraklı ağaçlardan kayın ve kavak, iğne yapraklı ağaçlardan çam ve köknar, dış tabaka yongalarının elde edilmesinde ise kavak odunları kullanılmıştır. Fabrikada dış tabakalarda 1975 yılına kadar kenevir sapları da kullanılmış ve bu sayede eğilme direnci ve yüzey kalitesi yüksek levhalar elde edilmiştir. Ancak bu hammaddenin temin edilmesi, taşınması ve depolanmasında karşılaşılan güçlükler ve verimli çalışılmaması gibi nedenlerle kenevir sapı kullanımına 1975’de son verilmiş ve dış tabakalar için %100 kavak kullanımına geçilmiştir.¹⁴¹

Fabrikada görev yapan müdürler ise şunlardır: ¹⁴²

Muammer Dolmacı	01.10.1971 - 31.12.1973
Murat Kubatoğlu	01.01.1974 – 31.12.1974
Ali Güzelsoy	01.10.1976 – 31.12.1977
Ata Gülen	01.01.1978 – 30.04.1983
İsmet Ağan	01.05.1983 – 30.09.1989
Tandoğan Tanel	01.11.1989 – 30.06.1993
Salih Erdem	01.07.1993 – 04.08.2000
Nurettin Kamerli	05.08.2000 – 28.02.2007
Enüs Koç	01.03.2007 –

01.01.1975-01.10.1976 tarihleri ile 10.01.1989-01.11.1989 tarihleri arasında ise fabrikaya müdür ataması yapılmamıştır.

¹⁴¹ Öveç, **a.g.e.**, s. 3.

¹⁴² **Ramazan Demir**, Röportaj, Kastamonu, 6.4.2022.

1979 yılında fabrikanın çalışan sayısı ise şöyledir: ¹⁴³

Yonga- levha	107
Elektrik/mekanik bakım	37
Kaplama	72
Kadro lu istif	44
İdare	48
Müteahhit saha personeli	10
Toplam personel	318

1978’de fabrikanın lojmanı ve camisinin inşaatına başlanılarak 1979 yılı sonlarında kullanılmaya başlanmıştır. 1980’li yılların sonlarına doğru makineleşmeye gidilerek el ile yapılan işler iş makineleriyle yapılmaya başlanmıştır. ¹⁴⁴

1972 - 1995 yılları arasında işçi zamları ve sosyal haklar sendika ile şirket arasındaki toplu sözleşmelerle belirlenmiştir. 1972 tarihli birinci sözleşmeye göre şirket, işyerinde çalışan sendika üyesi işçilere Ramazan ve Kurban bayramlarından 3 gün önce olmak üzere yılda brüt 900 lira ikramiye vermeyi kabul etmiştir. Resmi nikâhla evlenmeleri halinde 500 lira evlenme yardımı, çocuğunun doğması halinde 200 lira doğum yardımı yapmayı ve işyerinden odun artıkları ve talaşından her sene 2’şer ton ücretsiz vermeyi onaylamıştır. ¹⁴⁵

1 Eylül 1979 tarihli Toplu İş Sözleşmesine göre sendika üyesi işçilere birinci sene 200 TL, ikinci sene için 1.9.1980 tarihindeki ücretlerine 225 TL daha zam yapılmasına karar verilmiştir. Ayrıca kurban bayramından önce 2500’er TL kurban parası yardımı, 5000 TL evlenme yardımı, 2500 TL çocuk yardımı kabul edilmiştir. ¹⁴⁶

¹⁴³ Ramazan Demir, Röportaj, Kastamonu, 6.4.2022.

¹⁴⁴ Ramazan Demir, Röportaj, Kastamonu, 6.4.2022.

¹⁴⁵ Ağaç-İş Sendikası ile Yongapan Kastamonu Ağaç Sanayii ve Ticaret AŞ Arasında 1.Dönem Toplu İş Sözleşmesi, 1 Eylül 1972, s. 3.

¹⁴⁶ Ağaç-İş Sendikası ile Yongapan Kastamonu Ağaç Sanayii ve Ticaret A.Ş. Arasında 1. Dönem Toplu İş Sözleşmesi, 1 Eylül 1979, s. 4.

Şekil 7. Kastamonu Ağaç Entegre Sanayi A.Ş. Toplu İş Sözleşmeleri

1991’de Kastamonu'daki ilk emprenye tesisinin inşaatı tamamlanmış ve 1992’de ise ikinci melamin presi devreye alınmıştır. 1994’te şirket ve Türkiye için önemli bir yatırım olan ilk sürekli MDF üretim hattı işletmeye açılmıştır. Türkiye’de ve dünyada ilk kez bir MDF tesisinde kombine ısı ve güç sistemi (enerji tasarrufu) kurulmuş, yapıştırma ve emprenye tesisleri devreye sokulmuştur. 1992-1997 yılları arası üretim tamamen müteahhit firmalara verilirken muhasebe, sevkiyat, kalite ve hammadde alımı fabrikanın kendi bünyesinde kalmıştır. 1992’de 110’u kadrolu 160’ı da müteahhit olmak üzere 270 personel çalıştırılmıştır.¹⁴⁷

1990-1991’de ağaç kaplama ve 1,83 x 3,66 ebadında üretim yapan yonga-levha tesisi Gebze fabrikasına taşınmıştır. 1990’da kurulan Emprenye ve kereste tesislerinden kereste işletmesi 1993’de kapatılmıştır. 1996’da yonga-levhada pres hidrolik yangını çıkması nedeniyle 3 ay süre ile üretim durmuştur.¹⁴⁸

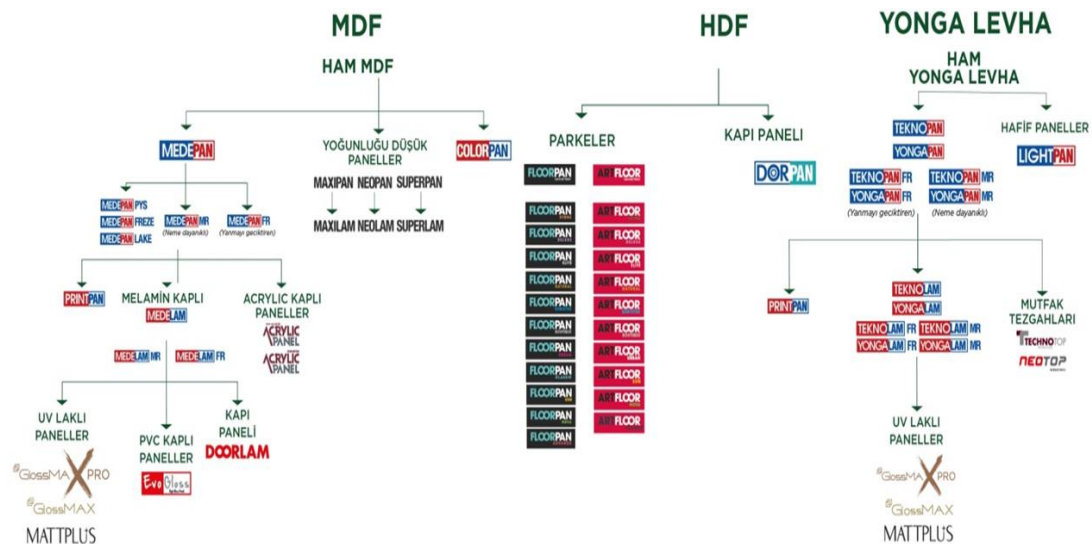
2020 yılına gelindiğinde 100-150 m³/gün kapasite ile başlatılan yonga levha üretimi 17.500 m³/gün kapasiteye ulaşmıştır. Tesiste 1 İşletme Müdürü (Ufuk Aydın), 2

¹⁴⁷ Ramazan Demir, Röportaj, Kastamonu, 6.4.2022.

¹⁴⁸ Ramazan Demir, Röportaj, Kastamonu, 6.4.2022.

İşletme Şefi (Fatih Şahin, Fatih Öztürk), 1 Mekanik Bakım Şefi (Erdal Diribaş), 1 Elektrik Bakım Şefi (Hüsnü Gürsül), görev yapmıştır. Ayrıca 1 Kalite Yöneticisi (Murat Gözalan), 1 Hammadde Tedarik Şefi (Ersin Kılıç), 3 Vardiya Mühendisi (Sinan Metin, Sami Perk, Enes Öz) olmak üzere toplam 10 mühendis, genel toplamda ise 81 nitelikli ve deneyimli personel çalışmıştır.¹⁴⁹

Üst Yönetim Kurulu'nda ise Ahmet Yahya Kişilı Hayat Holding Yönetim Kurulu Başkanı, Mehmet Avni Kişilı Hayat Holding İcra Kurulu Başkanı, Haluk Yıldız Ağaç Grubu Başkanı ve Yönetim Kurulu üyesi, Mehmet Orhan İdil Yönetim Kurulu üyesi olarak görev yapmıştır.¹⁵⁰

Şekil 8. Kastamonu Ağaç Entegre AŞ'nin İmalat Ürünleri

Kastamonu Ağaç Entegre AŞ kuruluşundan itibaren imalat ürünlerini teknolojiye, ihtiyaçlara ve talebe göre şu şekilde çeşitlendirmiştir:

YONGAPAN (yonga levha); Üretimi için odun hammaddesi önce yongalama makinesinde talaş haline getirilir ve ıslak yonga silolarına yerleştirilir. Kurutulan yongalar, üst ve orta tabaka talaş olarak sınıflandırılır ve ayrı silolarda depolanır. Daha sonra tutkal ve diğer kimyasallar karıştırılarak üst ve orta katmanlar serme makinesi

¹⁴⁹ Keas Global, Sayı: 2, 2016, İstanbul, s. 53-54.

¹⁵⁰ <https://www.kastamonuentegre.com.tr/tr/keas-kurumsal/24/ust-yonetim>, 30 Mart 2022.

ile bant üzerine yerleştirilir, levha tasarımı hazırlanır ve preslerde ısı ve basınç yardımıyla panel haline getirilir. Pres çıkışında soğutma, kalibrasyon ve istifleme işlemleri yapılır. 1-3 gün bekleddikten sonra zımparalanarak satışa hazır hale getirilir.¹⁵¹

MEDEPAN (MDF-Orta yoğunlukta lif levha); MDF masif ahşap gibi işlenebilir. Kabuk makinesi ile bu ağaçların kabukları soyulur. Öğütücüden geçirilir, küçük parçalara bölünür, rafineri ünitesinde liflere ayrılır ve çıkış borusuna tutkal ve kimyasallar eklenir. Serme işleminden sonra preslenerek MDF üretimi tamamlanır.¹⁵²

FLOORPAN (Laminat parke); Komple zemin kaplama sistemi olarak Gebze'nin seçkin tesislerinde üretilmiş ve 10 yıl garantili olarak satışa sunulmuştur.¹⁵³

DOORPAN (Hazır kapı paneli); Üretim sırasında rafineri tarafından elyafa dönüştürülen, tutkal ve kimyasallarla karıştırılan ve serme işlemine tabi tutulan yüksek kaliteli ahşaplar kullanılmıştır. Çok katlı preste şekillendirilmiş, levha olarak üretilmiş ve yapıştırma ve boyama işleminden sonra paketlenmiştir.¹⁵⁴

MASİFPAN (Masif Levha); Kayın ve meşe gibi yüksek kaliteli ağaçlar kullanılarak tüm kusurları temizlenen ahşap parçaları MASSIFPAN levhalarda birleştirilmiş ve paketlenerek satışa sunulmuştur. %100 doğal ve çevre dostudur.¹⁵⁵

YONGAKAP (Ahşap kaplamalı yonga levha); MEDEKAP (Ahşap kaplamalı MDF), Yonga levha veya MDF'lerin üzerine mükemmel kalitede üretilen doğal kaplamalardır.¹⁵⁶

MEDELAM (Dekor kâğıdı kaplı MDF); MDF üzerine sıcak preslemeyle dekor kâğıdı kaplanarak üretilmiştir.¹⁵⁷

PROFİL; Mobilya, kapak profillerinden ayna çerçevesine, süpürgelikten pervazlara kadar zengin bir ürün yelpazesine sahiptir.¹⁵⁸

Gebze Tesisi; kapasite ve teknoloji itibarıyla dünyanın ve Türkiye'nin en büyük ve çağdaş tesislerine sahip olarak bu ürünlerle birlikte tutkal, folyo, melamin kâğıt, gibi

¹⁵¹ Kastamonu Entegre Since 1969 Dergisi, , Sayı: 1, İstanbul, 2007, s. 6.

¹⁵² Kastamonu Entegre Since 1969 Dergisi, ..., s. 8.

¹⁵³ Kastamonu Entegre Since 1969 Dergisi, ..., s. 10.

¹⁵⁴ Kastamonu Entegre Since 1969 Dergisi, ... , s. 12.

¹⁵⁵ Kastamonu Entegre Since 1969 Dergisi, ... , s. 14.

¹⁵⁶ Kastamonu Entegre Since 1969 Dergisi, ... , s. 116.

¹⁵⁷ Kastamonu Entegre Since 1969 Dergisi, ... , s. 18.

¹⁵⁸ Kastamonu Entegre Since 1969 Dergisi, ... ,s. 20.

mobilya sektörünün ihtiyaç duyduğu birçok ahşap ürünü de üretmiş ve müşterilerine sunmuştur. Ayrıca Gebze’de Kurulu kojenerasyon tesisi (elektrik üretim tesisi) ile işletmenin ihtiyaç duyduğu elektrik enerjisi, doğalgaz çevrim sistemi ile elde edilmiş, açığa çıkan baca gazlarındaki ısı enerjisi de işletmenin birimlerinde kullanılmıştır.¹⁵⁹

Yongapan Fabrikası ilk yıllarında şu sorunlarla karşılaşmıştır:¹⁶⁰

1. Hammadde Teminindeki Güçlükler

Yongapan’ın hammadde ihtiyacı büyük oranda çevre orman işletmelerinden ve özel şahıslardan karşılanmıştır. Hammadde olarak %50 oranında geniş yapraklı ağaçlar kullanılmıştır. Bölge ormanlarında büyük ölçüde geniş yapraklı ağaçlar yetiştiğinden bu hammaddenin karşılanmasında bir güçlük bulunmamasına rağmen ibrelili ağaç odunu temininde çeşitli zorluklar olmuştur. Hammadde teminindeki diğer güçlük taşıma sorunu olmuştur. Bölge ormanlarının çoğunlukla dağlık alanlarda bulunması bu ormanlarda yeterli bir yol şebekesinin yer almaması ve nakliyatın tamamen kara taşıtları ile sağlanmasından dolayı hammadde pahalıya mal olmuştur. Ayrıca orman işletmelerinin odunu taze halde fabrikalara ulaştırılamaması, depolarda ve ormanlarda koruyucu önlemler almadan bekletmeleri sonucunda odunlarda mantar tahribatıyla çürümeler meydana gelmiştir. Ayrıca odunların rutubetlerinin düşük ve kuruluğu bıçakların çabuk körelmesine neden olmuştur. Buna önlem olarak fabrikada çok az miktarda ve az sürede su püskürtülerek yağmurlama işlemi yapılmıştır.¹⁶¹

2. Yedek Parça Sorunu

Fabrikanın ilk yıllarında ülkemizde yonga levha endüstrisinin gelişme safhasında bulunması ve yeni sanayileşen ülkeler arasında olduğumuz için birçok endüstri dalı gibi yonga levha endüstrisinin üretim makine, araç ve gereçleri yabancı ülkelere temin edilmiştir. Bu ithalat da döviz ile yapılabildiği için yedek parça temininde döviz bulma, gümrük vergisi, nakliyat gibi unsurlar maliyeti artırmıştır. Hatta bazı durumlarda imalatçı firmalar yedek parça da vermeyip makinenin yenisini almalarını istemiştir. Bu da birçok makinenin ömrünü doldurmadan üretim dışı kalmasına neden olmuştur. Bu sorunlara karşı fabrika, makine ve aletlerin kullanım talimatlarına

¹⁵⁹ **Kastamonu Entegre Since 1969 Dergisi**, a.g.e., s. 22.

¹⁶⁰ Öveç, **a.g.e.**, s. 83.

¹⁶¹ Öveç, **a.g.e.**, s. 84.

uyarak, bakımları muntazam olarak yaparak ve bunların yerine getirilmesi için kalifiye eleman çalıştırarak önlem almaya gayret etmiştir.¹⁶²

3. Hammadde Odununun Depolanmasında Karşılaşılan Sorunlar

Fabrikada odunların toprak zemin üzerinde depolanması mantar enfeksiyonunu ve dolayısıyla çürümeyi artırmıştır. Fabrika bu soruna karşı zemini çakılla kaplayarak önlemler almaya çalışmıştır.¹⁶³

4. Odunun Kabuklu Halde Kullanılmasının Sakıncaları

Kabuk yonga levha üretiminde istenmeyen bir sorun olmuştur. Çünkü kabuk, yongalamada toz miktarını artırdığı gibi bazı ağaç türü odunlarının kabukları da kimyasal yapıları nedeniyle tutkalın pH'ını bozarak iyi bir yapışma sağlamasını önlemiştir. Bu sorunu çözmek amacıyla fabrika, odunları uygun bir yöntemle kabuk soyma işlemine tabi tutmuştur.¹⁶⁴

5. Ön Preste Meydana Gelen Hatalar

Ön presleme sırasında levha üst tabakasında bulunan ince yongalar ön pres bandına sarıp maliyet artırarak kapasiteyi düşürmüştür. Fabrika bu sarmayı önlemek için ön pres bandına grafit tozu serpmiş fakat bu toz da levha yüzeylerini siyahlaştırmış ve bu siyahlıklar da zımparalama ile giderilmiştir. Ayrıca yongaların iyi tutkallaması ve karıştırılmasına özen gösterilerek bu sorun giderilebilmiştir.¹⁶⁵

6. Levhaların Klimatize Edilmesi Sorunu

Fabrikada sıcak presten çıkan levhalar bir soğutma işlemine tabi tutulmadan üst üste istiflenmiş bunun sonucunda sıcaklığının çok yüksek olması ve levhaların denge rutubetine ulaşamaması nedenleriyle yüzeylerde renklenmeler ve çarpılmalar meydana gelmiştir. Bu sakıncaları önlemek için sıcak presten çıkan yongalar bir soğutma işlemine tabi tutulmuş ya da levhalar üst üste değil aralarına ince çıtalar koyarak istiflenmiştir.¹⁶⁶

---

¹⁶² Öveç, **a.g.e.**, s. 84.

¹⁶³ Öveç, **a.g.e.**, s. 85.

¹⁶⁴ Öveç, **a.g.e.**, s. 85.

¹⁶⁵ Öveç, **a.g.e.**, s. 85.

¹⁶⁶ Öveç, **a.g.e.**, s. 85.

Kastamonu Entegre AŞ'nin farklı özelliklerinin başında, kurumsal yapılanması, süratli, güven veren, bilgili, yenilikleri takip eden deneyimli insan kaynağına sahip olması yer almıştır. KEAS büyümesini devam ettirebilmek ve sektöründe lider olabilmek için yatırım faaliyetlerini daha çok yurtdışında yapmayı hedeflemiştir. Yerli pazardaki talebin yeterince karşılanması ve ağaç malzemesinin hammadde olarak sınırlı bulunması şirketin yurtdışına yönelmesine neden olmuştur. KEAS'ın en büyük amacı ülke dışı pazarlardaki hissesini artırarak sektöründeki imalatı ve satış yaptığı coğrafyayı geliştirmek olmuştur.¹⁶⁷

KEAS ülke içerisinde Kastamonu, Balıkesir, Gebze, Samsun, Tarsus ve Adana'da imalat yaparken, Türkiye haricinde ise Romanya, Bulgaristan, Bosna Hersek, Rusya, Tataristan, İtalya ve Florida'da işletmeye sahip olmuştur. Amerika'da ise odun yongası ihtiyacını karşılayan ve lojistik faaliyetlerin yürütüldüğü bir şirkete de sahip olmuştur.¹⁶⁸

---

¹⁶⁷ Ümit Gök, Zehra Serin Odabaş, “Kastamonu Entegre Ağaç Sanayi ve Ticaret AŞ'nin Ahşap Esaslı Levha Üretiminde Türkiye ve Dünya'daki Konumu”, **Selçuk-Teknik Dergisi**, Cilt: 14, Sayı: 2, 2015, s. 537.

¹⁶⁸ <https://www.kastamonuentegre.com.tr/tr/keas-kurumsal/> , Erişim: 30 Mart 2022.

4. KASTAMONU ENTEGRE AĞAÇ SANAYİNİN TÜRKİYE’DEKİ YATIRIM FAALİYETLERİ

Bu bölümde, KEAS’ın Kastamonu ve Türkiye’nin diğer il ve ilçelerinde yapmış olduğu yatırım, kurduğu tesis ve faaliyetleri ele alınacaktır. Böylece şirketin Kastamonu ile sınırlı kalmayarak 1994 yılından itibaren Gebze ve Adana MDF, Balıkesir, Samsun, Tarsus Yonga Levha tesislerini işletmeye açıp faaliyetlerini geniş alanlara yayarak sürekli geliştiği ortaya konacaktır. Şirketin aynı zamanda, Kastamonu Organize Sanayi bölgesinde MDF Tesisini kurmasıyla il sınırları içerisinde de yatırımlarına devam ettiği konusu da ortaya konulmuş olacaktır.

4.1.Gebze’de Türkiye’nin İlk Kontinü MDF Tesisi ve Faaliyetleri (1994)

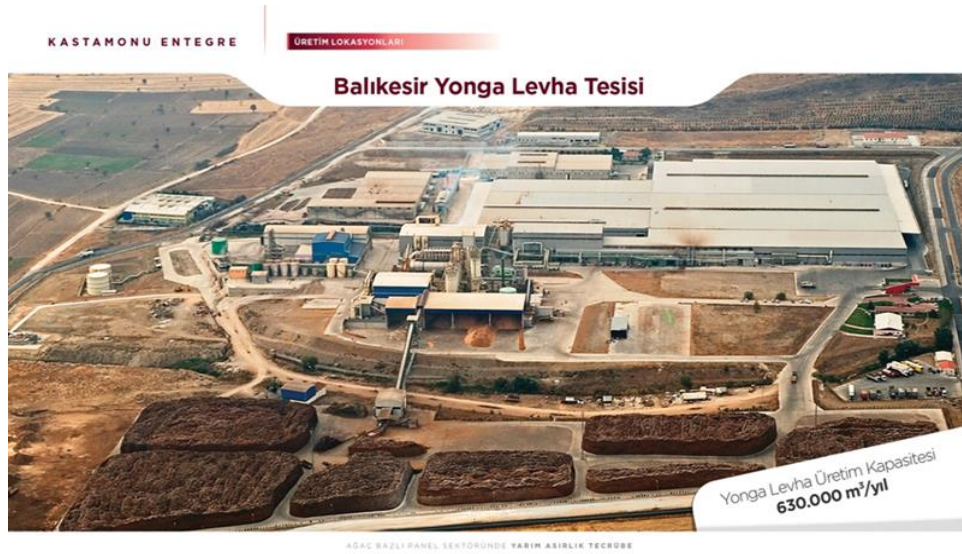
Şekil 9. Gebze’de Türkiye’nin İlk Kontinü MDF Tesisi

1990'lar, Kastamonu Ağaç Entegre Şirketi'nin Gebze Entegre Tesislerine yatırım yaptığı yıllar olmuştur. Yatırımlar yeni alanlara kaydırılarak mevcut tesisler de modernize edilmiştir. İlk olarak Kastamonu'daki kaplama ve ahşap işleme tesisleri modernize edilerek 1990'da Gebze'ye taşınmıştır. 1992'de Kastamonu'daki birinci sunta üretim hattı yenilenip Gebze'ye taşınarak hizmete alınmıştır. Ayrıca 1998'de

Gebze'de üçüncü melamin presi üretime başlamıştır. Dahası 1999'da MASİFPAN masif panel ve profil üretim hatları Gebze'de devreye alınmıştır.¹⁶⁹

2020 yılı itibariyle yaklaşık 400 dönümlük arazi üzerinde kurulan Gebze tesislerinde, “MEDEPAN, MEDELAM, YONGAPAN, YONGALAM, FLOORPAN, MASİFPAN, MEDEKAP, YONGAKAP” gibi mobilya imalatında kullanılan birçok ürünün imalatı büyük bir başarı ile devam etmiştir.¹⁷⁰

4.2. Balıkesir Yonga Levha Tesisi (2005)

Şekil 10. Balıkesir Yonga Levha Tesisi (2005)

Balıkesir'in, Altıeylül İlçesi, Gökköy Mahallesi, 195 ada, 5 parselindeki Balıkesir Organize Sanayi Bölgesi, Kastamonu Entegre Ağaç Sanayi ve Ticaret AŞ, tarafından yatırım faaliyet alanı olarak değerlendirilmiştir. Mevcutta faaliyette olan yonga levha işletmesi alanında MDF, parke, tutkal üretim ve biokütle yakıtlı enerji üretim tesislerinin inşaat çalışmaları başlatılarak elde edilen enerjinin de kullanılması planlanmıştır.¹⁷¹

Balıkesir'de 2004'te yonga levha fabrikaları, TEKNOPAN (sunta), TEKNOLAM (melamin yüzü yonga levha), termik santraller (elektrik üretim tesisi), empenye hattı

¹⁶⁹ Kastamonu Entegre Since 1969 Dergisi, Sayı: 1, İstanbul, 2007, s. 1.

¹⁷⁰ Kastamonu Entegre Since 1969 Dergisi, ..., s. 5.

¹⁷¹ <https://www.kastamonuentegre.com.tr/tr/keas-haberler/41>, Erişim: 5 Nisan 2022.

ve tutkal tesislerinin inşaat ve montaj işleri başlamıştır. Bu işlerin tamamlanması ardından Fabrika 2005 yılında Balıkesir'de faaliyete geçmiştir. 2020 yılı itibariyle Balıkesir fabrikasında 420.000 m² açık ve 70.000 m² kapalı alanda yıllık 600.000 m³ sunta ve melamin kaplı levha üretilmiştir.¹⁷²

4.3.Kastamonu Organize Sanayi MDF Tesisi (2008)

Şekil 11. Kastamonu Organize Sanayi MDF Tesisi (2008)

2008 yılında Kastamonu Organize Sanayi Bölgesinde kurulan işletmede MDF ve laminat parke imalatına başlanmış, 4 Mayıs 2011 tarihinde tesisin toplu törenle açılışı yapılmıştır.¹⁷³

Dönemin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan, açılışını yaptığı Kastamonu Entegre MDF ve Laminat Parke Fabrikasının helikopterden görüntüsüne hayran kaldığını ve ülkenin bu tür tesislere kavuşmasından gurur duyduğunu belirterek özel sektör kuruluşları arasında özellikle Kastamonu Entegre'nin her geçen gün rekabete dayalı adımlar attığını dile getirmiştir.¹⁷⁴

Ayrıca Başbakan Erdoğan, açılış konuşmasında şu sözleri söylemiştir:

¹⁷² **Kastamonu Entegre Since 1969 Dergisi**, Sayı: 1, İstanbul, 2007, s. 1.

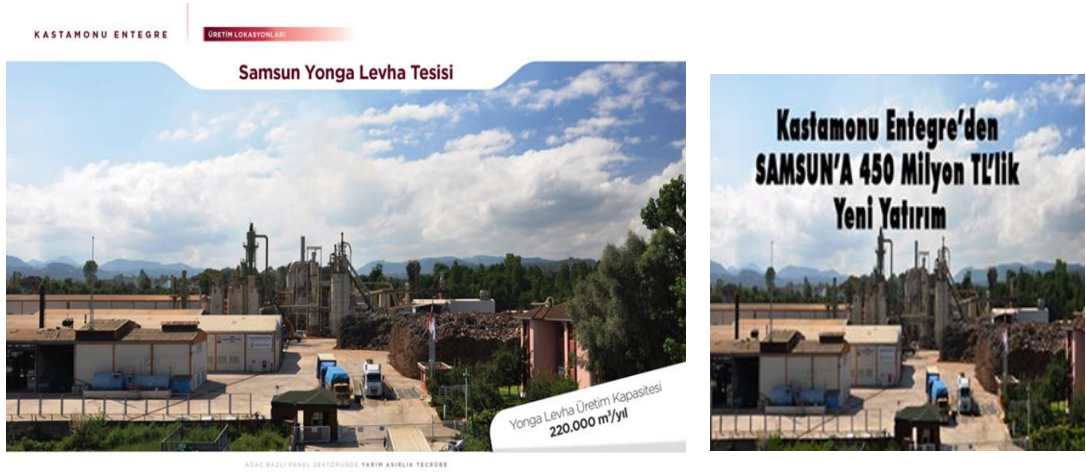
¹⁷³ **Kastamonu Gazetesi**, 5 Mayıs 2011, s. 1.

¹⁷⁴ **Kastamonu Gazetesi**, 5 Mayıs 2011, s. 1.

“Biz, devletin altyapıyı oluşturan, kural koyan, kuralların uygulanmasını denetleyen bir konumda bulunmasını; yatırımı, üretimi, ticareti ve istihdamı özel sektörün yapması gerektiğini bugüne kadar savunduk, savunuyoruz. Devlet görevini hakkıyla yerine getirdiğinde, özel sektörün yatırım konusunda fevkalade cesaretli ve istekli olduğunu biliyoruz, görüyoruz.”

Başbakan Erdoğan, aynı zamanda, yeni açılan bu MDF ve laminat parke fabrikasının, yaklaşık 100 milyon Euro’ya mal olduğunu, 350 kişiye doğrudan, 10 bin kişiye ise dolaylı yoldan istihdam sağlayacak bir yatırım olduğunu da belirtmiştir.¹⁷⁵

4.4. Samsun Yonga Levha Tesisi (2009)

Şekil 12. Samsun Yonga Levha Tesisi (2009)

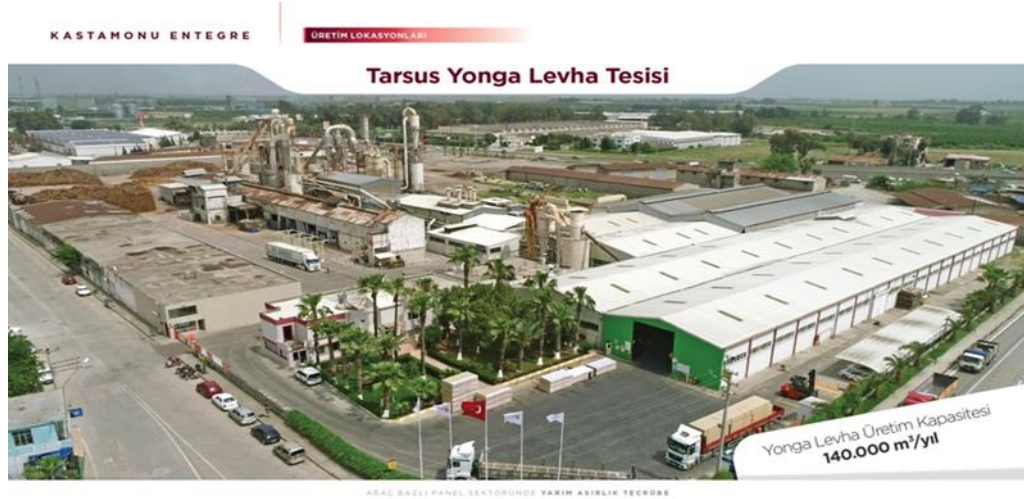
Samsun’daki yıllık 150 bin m³ kapasiteye sahip olan Yontaş Yonga Levha İşletmesi 2009 yılında hizmete alınmıştır. Tesis Samsun’un, Terme ilçesi Akçay köyünde olup şehir merkezine 70 km mesafede, Samsun/Ordu devlet karayolu üzerinde 196 dönüm arazi üzerine kurulmuştur. 1980’li yıllarda ise çok ortaklı bir şirket olarak, 70 dönüm arazi üzerine inşa edilmiştir. İlk olarak Finlandiya teknolojisi Raute marka tek katlı, 11 m boyunda 2,10 genişlikte levha üreten bu tesis, sonraki yıllarda gelişen pazar şartlarına ayak uyduramamak, profesyonel yönetimin gereklerini yerine getirememek gibi nedenlerle geride kalmıştır.¹⁷⁶

¹⁷⁵ Kastamonu Gazetesi, 5 Mayıs 2011, s. 1.

¹⁷⁶ Kastamonu Ağaç Entegre A.Ş. Samsun Yonga Levha Tesisi İşletme İdaresi Raporu, 20.05.2022.

2001’de Kastamonu/Cide’de bulunan 10 katlı “dieffenbacher pres hattı” Yontaş AŞ tarafından satın alınarak işletmeye geçirilmiştir. Tesis gerek ekonomik, gerekse teknik nedenlerle maksimum 400 m³/gün üretim yapabilmıştır. Sonrasında firma icra ve iflasa düştüğünden bir başka kuruluş tarafından çalıştırılmasına rağmen aynı nedenlerle kapanmıştır. 2009’da KEAS, bu tesisi 450 milyon lira yatırımla satın alarak ve modernize ederek çalıştırmayı başararak günlük 913 m³ üretim yapabilir hale getirmiştir. Yonga levha üretiminin gerekliliği olan continue presi kurarak, günlük kapasite 2079 m³, yıllık ise 500.000 m³e çıkarılmıştır. Tesis 360 kişiye istihdam imkânı da sağlamıştır.¹⁷⁷

4.5.Tarsus Yonga Levha Tesisi (2010)

Şekil 13. Tarsus Yonga Levha Tesisi (2010)

2010 yılında Tarsus’ta Samedoğlu Yonga Levha Tesisi, Kastamonu Entegre tarafından satın alınmıştır.¹⁷⁸ Fabrika 140.000 m³/ yıl yonga levha üretim kapasitesine sahiptir. Üretilen yonga levhaların yüzeyine dekor kâğıdı kaplanarak Yongalam ürünü olarak sevk edilmiştir. Tesiste 1 adet katlı prese sahip yonga levha hattı, 1 adet de dekor kâğıdı kaplama presi yer almıştır. Genel üretim ebatları 18 mm kalınlık, 1830 mm genişlik ve 3660 mm uzunlukta olup tesiste 180 personel görev almıştır.¹⁷⁹

¹⁷⁷ Kastamonu Ağaç Entegre A.Ş. Samsun Yonga Levha Tesisi İşletme İdaresi Raporu, 20.05.2022.

¹⁷⁸ Kastamonu Entegre Dergisi, Sayı: 1, İstanbul, 2007, s. 1.

¹⁷⁹ Yücel Kaymaz, Röportaj, 17 Haziran 2022.

4.6. Adana MDF Tesisi (2012)

Şekil 14. Adana MDF Tesisi (2012)

2 Ekim 2010 tarihinde Çevre ve Orman Bakanı Veysel Eroğlu, Kastamonu Valisi Veysel Kara ve Kastamonu Entegre Yönetim Kurulu'nun katılımı ve yapılan temel atma töreniyle Adana'da başlanan yatırım çalışmalarında MDF tesisi 14 ayda tamamlanmıştır.¹⁸⁰

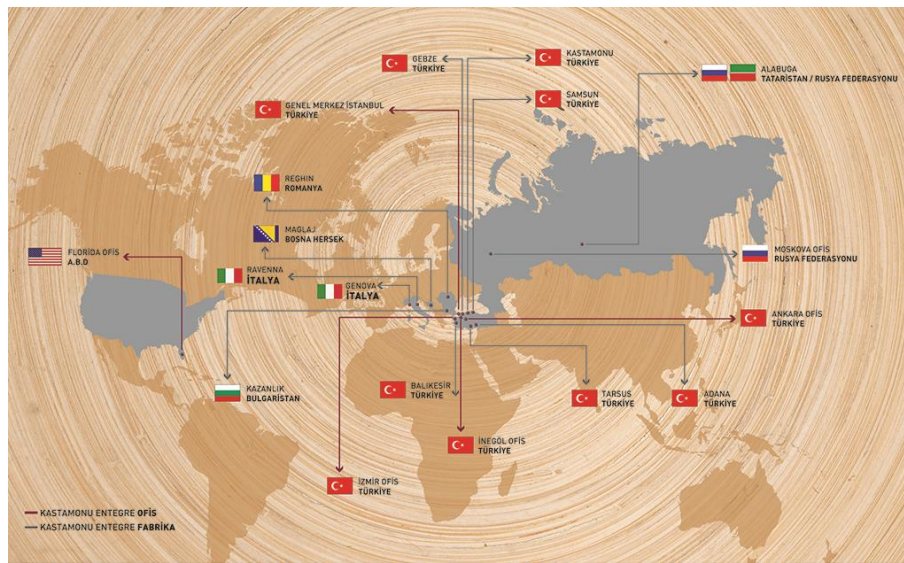
Adana Hacı Sabancı Organize Sanayi Bölgesinde günlük 1400 m³, yıllık 420.000 m³ kapasiteli MDF fabrikası 27 Ocak 2012'de üretime başlamıştır. Bu fabrika Adana, Mersin, Kahramanmaraş ve Konya bölge müdürlüklerinden temin edilen yerli odunla üretim yapmayı hedeflemiştir. Şirket, bu tesisle Türkiye'nin yapacağı toplam 200.000 m³ MDF ve 26 milyon m² laminat ithalatının önüne geçmek için yerli ağaç temini ile ülke ekonomisine katkı sağlamayı ve pazar payını artırmayı amaçlamıştır. Bu kuruluşla birlikte sadece Türkiye'de lider bir şirket değil, aynı zamanda bölgesel bir güç olma yolunda da adımlar atılmıştır.¹⁸¹

¹⁸⁰ <https://www.kastamonuentegre.com.tr/tr/keas-haberler/> Adana, Erişim: 15 Nisan 2022.

¹⁸¹ **Kastamonu Gazetesi**, 5 Mayıs 2011, s. 1.

5. KASTAMONU ENTEGRENİN YURT DIŞINDAKİ YATIRIM VE FAALİYETLERİ

Bu bölümde, KEAS'ın Romanya kontraplak, kapı paneli, Bulgaristan Yonga Levha, Bosna Hersek Kraft Kâğıdı, Tataristan MDF, Florida Odun Levha, İtalya Yonga Levha tesislerinin açılış ve faaliyetleri konuları ele alınacaktır. Şirketin, 1998'den 2017'ye kadar Türkiye ile sınırlı kalmayarak yurt dışında gerçekleőirdiđi yatırım ve faaliyetleriyle sürekli olarak geliőtđi ortaya konulacaktır.

Şekil 15. Kastamonu Entegrenin Yurt Dışındaki Yatırım ve Faaliyetleri

Ürünün imali ve pazara sunulması da bir girişimcilik faaliyetini teşkil etmiştir. Tayauova (2009) tarafından yapılan çalışmada; “Girişimcilik; şirketin değer yaratmak, kâr etmek veya büyümek için ulusal sınırların ötesindeki fırsatları keőfedip değerlendirdiği, yenilikçi, aktif ve risk alan bir organizasyon süreci” olarak tanımlanmıştır. Bu durumda yurt içinde üretilen ürünlerin uluslararası pazarlara arzı, girişimciliğin özel bir türü olan dış ticaret teşebbüsünü de ortaya koymuştur.¹⁸²

¹⁸²Metin Saygılı, Ahmet Yağmur Ersoy, "Dış Ticaret Girişimciliğini Tanımlamak: Keşfedici bir Araştırma", *Yönetim Bilimleri Dergisi*, Cilt: 16, Sayı: 32, 2018, s. 423.

Gerekli teknoloji ve yetişkin işgücü bulunmayan bazı ülkeler, bir kısım ürünler için diğerlerine bağımlı olmuştur. Bu nedenle bu ülkeler üretilmedikleri mamulleri bu alanlarda yeterli olan diğer ülkelere ithal etmek zorunda kalmıştır.¹⁸³

Türkiye'nin ekonomi politikasına bakıldığında 1960'lı yıllardan itibaren iki temel strateji izlenmiştir. Biri 1963-1980 yılları arasında uygulanan ithalata dayalı sanayileşme stratejileri, diğeri ise 1980 sonrasında uygulanan ihracata yönelik sanayileşme stratejileridir. Bu stratejiler, birçok gelişen ülkede bazı farklılıklarla ve aynı amaçlarla eş zamanlı olarak uygulanmıştır. Dış ticaretin kalkınma üzerindeki etkileri arasında ekonomik dinamizm, çıktı ve kaynak açığının kapatılması, geniş pazar hacmi ve rekabet yer almaktadır.¹⁸⁴

Rekabetin olmaması durumunda ülke, tekel tehdidi, verimlilik ve kaynakların azalması gibi sorunlarla karşı karşıya kalmıştır. Dış ticaret ülkeleri birbirine yaklaştırmış ve birbirlerinin ihtiyaçları, kullandıkları mallar ve davranışlarından haberdar olmalarını sağlamıştır. Bu durum, ihtiyaçların çeşitliliğini, farklı kalitedeki mallara olan talebi artırıp ekonomiyi canlandırmıştır.¹⁸⁵

24 Ocak 1980 tarihinde kabul edilen İstikrar Tedbirleri ile Türkiye'nin ekonomide dışa yönelmesi için ilk ciddi adım atılmıştır. 24 Ocak Kararları ile yatırım, istihdam ve üretimi artırmak, piyasa ekonomisine işlerlik kazandırmak, enflasyonu düşürmek, döviz sıkıntısından kurtulmak, kamu harcamalarını sağlam kaynaklara dayandırmak ve ekonomiyi dışarı açarak uluslararası rekabeti sağlamak hedeflenmiştir. Uygulanan politikalar sonucu 1980-1989 döneminde sanayi ürünlerinde yapılan ihracatta önemli yükselmeler meydana gelmiş ve uluslararası rekabet ülkede verimi artırırken kalite anlayışını da geliştirmiştir. Uluslararası pazarlar için de Türk sanayicisinin gündemine üretim yapma ve pazarlama konuları girmiştir.¹⁸⁶

Kastamonu Entegre AŞ, Türkiye'nin uyguladığı ticaret ve ekonomi politikaları ve önlemleri sonucunda Türkiye'nin ahşap sektörüne yurt dışında yatırım yapan ilk şirket olmuştur. Ağaç bazlı malzeme sektöründe dünya markası olan ve Türkiye'de 6

¹⁸³ Halil Seyidoğlu, **Uluslararası İktisat**, Güzem Yayınları, 18. Bs., İstanbul, 2001, s. 23

¹⁸⁴ Sadun Aren, **İstihdam Para ve İktisadi Politika**, Savaş Yayınevi, 9. Bs., Ankara, 1989, s. 17.

¹⁸⁵ S. Rıdvan Karluk, **Uluslararası Ekonomi**, Bilim Teknik Yayınevi, 3. Bs., İstanbul, 1991, s. 39.

¹⁸⁶ Abdullah Korhan Kabal, "1980-2005 Yılları Arasında Uygulanan Ekonomik Politikalar ve Bunların Dış Ticaret Üzerindeki Etkileri" **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum, 2007, s. 35-42.

lokasyonda üretim tesisi bulunan şirket, Romanya'daki yurt dışı fabrikaları ile kendi şubesinde dünyanın altıncı, Avrupa'nın ise dördüncü büyük üreticisi olarak faaliyet göstermiştir. Capital Dergisi tarafından hazırlanan “En Büyük Yabancı Kuruluşlu Türk Şirketleri / Global 50 Türk Şirketi” araştırmasında her yıl başarılı sonuçlar elde eden şirket, tüm yurtdışı lokasyonlarıyla 2020 listesinin ilk 50'si arasında yer almayı başarmıştır.¹⁸⁷

Rusya pazarındaki en büyük MDF üreticisi ve ihracatçısı konumunda bulunan Kastamonu Entegre, bu ülkede 2020'de 15. sıraya yükselirken, grubun ilk yabancı yatırımı ve dünyanın üçüncü büyük kapı paneli üreticisi Romanya fabrikası ise 25. sıraya yerleşmiştir. Grubun Balkanlar ve Orta Avrupa'daki hâkimiyetinde önemli bir paya sahip olan Bulgaristan ve Natron Hayat (Bosna Hersek) şirketleri ise "Yurtdışında kurulan Türk şirketleri arasında 2."sırada yer almıştır. Bulgar fabrikası 43. Natron Hayat ise 44. sırada yerini almıştır.¹⁸⁸

5.1. Romanya'da İlk Yurt Dışı Yatırımı (1998)

Şekil 16. Romanya'da İlk Yurt Dışı Yatırımı (1998)

¹⁸⁷ <https://www.kastamonugazetesi.com.tr/kastamonu-entegre-tum-yurt-disi-tesisleriyle-global-50de> , 10 Mayıs 2022.

¹⁸⁸ <https://www.kastamonugazetesi.com.tr/kastamonu-entegre-tum-yurt-disi-tesisleriyle-global-50de> , 10 Mayıs 2022.

Kastamonu Entegre, ilk yurt dışı yatırımını 1998’de, Avrupa Birliği’nin en büyük dokuzuncu ülkesi Romanya’ya gerçekleştirmiştir. Bugün sanayide Orta Avrupa’nın merkez üssü olarak görülen Romanya, üretici firmalara AB pazarına kotasız ihracat şansı sağlayarak gelecek yıllarda da önemli üretim merkezi olabilecek bir duruma gelmiştir.¹⁸⁹

Bu nedenle şirket, 1998’de Romanya’da ilk yurt dışı yatırımlarına başlamıştır. S.C.Prolemn S.A. şirketi Romanya Özelleştirme İdaresi tarafından satın alınarak Romanya fabrikasındaki ahşap üretim ve kurutma tesislerini tamamen yenileyip hizmete sokmuştur. 2001’de Romanya’da Kontrplak Üretim Tesisini işletmeye geçirilmiştir. Doorpan, 2002’de, Avrupa kıtasında ilk ve tek, dünyanın en modern tesislerinden biri olan Romanya fabrikasında kapı paneli üretimine başlamıştır. 2006’da Romanya’da dünyanın üçüncü büyük işletmesi olan şirketin 2. kapı paneli fabrikası imalata başlamıştır.¹⁹⁰

80 milyon Euro’ya mal olan 480 bin m³/yıl kapasiteli Kastamonu Romanya fabrikası, ilk yonga levhayı 2 Haziran 2012 tarihinde imal ederek üretime geçirmiştir.¹⁹¹

Romanya’nın Reghin bölgesinde ilk rekor üretimin başlamasıyla birlikte Kastamonu Entegre’de çalışan sayısı % 25 artarak 778 kişiye ulaşmıştır. Günlük 1.800 ve yıllık 540.000 m³ üretim kapasitesine sahip dev sunta fabrikası, Romanya iç pazarı, “Balkan ve Kuzey Afrika ülkeleri ve Türkî Cumhuriyetlerin” ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlamıştır.¹⁹²

2020’de 300.000 m² açık 40.000 m² kapalı alanda Doorpan hazır kapı paneli, kontrplak, kontratabla ve kereste üretimi, Romanya Tesisinde 23.000 m² açık 15.000 m² kapalı alanda Yonga Levha ve Melamin kaplı Yonga levha üretimi yapılmıştır.¹⁹³

¹⁸⁹ **Keas Global Dergisi**, Sayı: 3, İstanbul, 2019, s. 49.

¹⁹⁰ **Kastamonu Entegre Since 1969 Dergisi**, Sayı: 1, İstanbul, 2007, s. 1.

¹⁹¹ <https://www.kastamonuentegre.com.tr/tr/keas-haberler/52/kastamonu-romanya-ilk-yongalevhayi>, Erişim: 2 Haziran 2022.

¹⁹² <https://emlakkulisi.com/kastamonu-entegre-hayat-holding-ile-romanyadaki-levha-fabrikasini-acti/>, Erişim: 2 Haziran 2022.

¹⁹³ <https://www.kastamonuentegre.com.tr/tr/keas-haberler/> Romanya, Erişim: 2 Haziran 2022.

5.2. Bulgaristan Yonga Levha Tesisi (2000)

Şekil 17. Bulgaristan Yonga Levha Tesisi (2000)

2000 yılında Gabrovnitsa firmasının devralınması ile Bulgaristan'ın Kazanlık şehrinde yılda 150.000 m³ kapasiteli bir yonga levha fabrikası kurulmuştur. 2001'de Gabrovnitsa'da yapılan yatırımlar tamamlanmış ve bu yatırımlar sonucunda üstün kaliteli YONGAPAN ve YONGALAM ürünlerinin üretimine başlanmıştır. Darbo'nun Fransa'daki sunta üretim hattını 2017 yılının başında satın alan Kastamonu Entegre, bu hattı modernize ederek Bulgaristan' da devreye alınmıştır.¹⁹⁴

5.3. Bosna Hersek Kraft Kâğıdı Tesisi (2006)

Şekil 18. Bosna Hersek Kraft Kağıdı Tesisi (2006)

¹⁹⁴ Keas Global Dergisi, Sayı:1, İstanbul, 2019, s. 40.

Hayat Holding'in iki ana şirketi olan Hayat Kimya ve Kastamonu Entegre, 2005'de Bosna-Hersek'te Natron-Hayat şirketini kurmuştur. Maglaj'da 1956'da faaliyete başlayan "Natron" kâğıt ve selüloz fabrikası satın alınmış, böylece kahverengi selüloz ve ambalaj kâğıdı üretimi işine girilerek imalat yelpazesi genişletilmiştir. Yılda üretilen 95 bin ton orijinal elyaf esaslı selüloz, yüksek kaliteli beyazlatılmamış, yarı esnek kraft torba kâğıdına, beyazlatılmamış standart kraft kâğıdına ve pürüzsüz yüzeyli kâğıda dönüştürülmüştür. Kraft kâğıdı, özellikle inşaat malzemesi torbaları olmak üzere, kimyevi maddeler, gıda vb. ürünler için gereken, dayanıklı ve sağlam ambalaj imalatında kullanılmıştır. Aynı zamanda, alışveriş torbalarının imalatı, koruyucu ambalaj, kaplama için de kullanılmıştır. Akdeniz limanları ile Doğu ve Batı Avrupa otoyol koridoru arasındaki bağlantıyı sağlayan, Bosna ve Hersek'in oldukça iyi gelişmiş ve sürekli büyümekte olan alt yapısı, üretimin takriben %95'ini 70'ten fazla ülkeye ihraç etmeyi mümkün kılmıştır. Natron-Hayat, oluklu karton ve kutu imalatında kullanılan %100 geri dönüşümlü mukavva da üretmiştir. Mukavva ambalaj kâğıtlarının önemli bir kısmı oluklu mukavva ve kutu imalatında kullanılmıştır. Doğrudan istihdam edilen 900 kişiye ilaveten, günlük fabrika işletmesi için önemli rol oynayan hizmetleri sağlamak amacıyla tüm Bosna ve Hersek içinden 5.000 kişiye istihdam sağlayan Natron- Hayat'ın 2015'de toplam cirosu 64 milyon Avroyu aşmıştır. Bosna ve Hersek'te yaklaşık %53'lük alanın ormanlarla kaplı olması ve uzun elyafli ağaçların bolluğu, hammaddeyi çevreye dost ve yenilenebilir yerli kaynaklardan temin edebilme olanağı sunmuştur. Tüm bunların yanı sıra, Maglajın'da yüksek kaliteli selüloz ve kâğıt üretiminde uzun ve tanınmış bir geçmişe sahip olması da, Bosna ve Hersek'te yatırım yapma kararının alınmasını etkileyen önemli faktörler arasında yer almıştır.¹⁹⁵

---

¹⁹⁵ <https://tr.linkedin.com/pulse/natron-hayat-seliloz-ve-kağıt-fabrikası-naci-gungor>, Erişim: 2 Haziran 2022.

5.4.Tataristan MDF Tesisi (2014)

Şekil 19. Tataristan MDF Tesisi (2014)

2014 yılının Mayıs ayında 565 bin m³ kapasiteye sahip olan Tataristan Fabrikasında MDF üretimine geçilmesiyle Kastamonu Entegre 10. fabrikayı kurmuştur. 230.000.000 dolar değerindeki tesisin Tataristan'da açılmasıyla KEAS, yatırımlarına bir yenisini ekleyerek Avrupa'da 5. olmayı hedeflemiştir.¹⁹⁶

45 yıldır Hayat Holding çatısı altında faaliyet gösteren Kastamonu Entegre Ağaç Sanayi, mobilya ve inşaat sektörlerine yönelik ürün imalatı için Eylül ayında Tataristan'ın Alabuga Serbest Bölgesi'nde Avrupa'nın ve Rusya'nın en büyük ahşap panel fabrikasını hizmete açmıştır. Tataristan'ın en büyük yatırımı olarak kabul edilen tesis, açılışından kısa bir süre sonra da önemli bir ödülle layık görülmüştür. "Kastamonu Entegre Ağaç Sanayi AŞ Alabuga Fabrika Müdürü Ali Kılıç'a ödülü Kazan'da Tataristan Özerk Cumhuriyeti Başbakanı İldar Halikov tarafından verilmiştir."¹⁹⁷

¹⁹⁶ <https://www.star.com.tr/ekonomi/kastamonu-entegre-10-fabrikayi-kuruyor-haber-896488>, Erişim: 17 Mayıs 2022.

¹⁹⁷ <https://www.tarsusakdeniz.com/haber/2014/12/30/kastamonu-entegreye-rusyadan-cevre-odulu-16314>, Erişim: 17 Mayıs 2022.

5.5. Florida Odun Levha Tesisi (2016)

Şekil 20. Florida Odun Levha Tesisi (2016)

Dünyanın en büyük üreticilerinden Kastamonu Entegre, mühendislik ahşap sektörünün önemli pazarlarından biri olan ABD'de önemli atılımlara imza atmıştır. Kastamonu Entegre, ABD'nin geniş orman varlıklarından ve gelişmiş lojistik yeteneklerinden yararlanarak Florida'da Kastamonu USA'yı kurmuştur. MDF üretiminde kullandığı talaşların bir kısmını ABD'den tedarik ederek Türkiye'deki fabrikalarına kendi gemisiyle ulaştıran Kastamonu Entegre, Florida'da kurduğu bu şirketle ABD'deki varlığını resmen tescillemiştir. “Kastamonu Entegre CEO'su Haluk Yıldız” bu organizasyonla hammadde arz güvenliği ve fiyat avantajı sağladıklarını ve böylece yurt içi rekabette bir adım daha attıklarını söylemiştir.¹⁹⁸

---

¹⁹⁸ <https://bi-ozet.com/2016/04/20/kastamonu-entegre-floridada-kastamonu-usa-sirketini-faaliyete-gecirdi>, Erişim: 17 Mayıs 2022.

5.6.İtalya Yonga Levha Tesisi (2017)

Şekil 21. İtalya Yonga Levha Tesisleri

Kastamonu Entegre, 1962’de kurulan ve İtalya’nın üçüncü büyük yonga levha üreticisi olan Gruppo Trombini’yi satın alarak yabancı yatırımını 800 milyon Euro’ya çıkartmıştır. Ham ve melamin kaplı sunta, parlak levha, MDF, laminat parke, tezgâh, kapı paneli gibi mobilya, dekorasyon ve inşaat sektörlerinin ihtiyaç duyduğu ürünleri imal eden Kastamonu Entegre, yurt içi ve yurt dışındaki 16 fabrikasına İtalya’yı da eklemiştir. 800 milyon euro yatırım bedeli ile Gruppo Trombini’yi satın alan şirket, İtalya’da mobilya sektörü için ham ve melamin kaplı sunta ve laminat üretmeyi hedeflemiştir.¹⁹⁹

1962’de tesis edilen Gruppo Trombini, Pomposa’da bulunan yılda 480 bin m³, Frossasco’da bulunan yılda 320 bin m³ kapasiteli iki ayrı yonga levha tesisiyle, toplamda yıllık 800 bin m³ hacme sahip olmuştur. Kastamonu Entegre’nin 2017 yılında satın aldığı İtalya’daki Pomposa Tesisi’nde yıllık 480 bin m³ kapasiteyle geri dönüşümlü hammadde kullanılarak, mobilya sektörüne yönelik ham ve melamin kaplı yonga levha üretimine başlanmıştır. Pomposa’daki tesisin üretime geçmesiyle birlikte

¹⁹⁹ <https://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/kastamonu-entegre-italyan-devini-satin-aldi-40458288>, Erişim: 17.05. 2022.

İtalya’da pazar payını artırmayı hedefleyen şirket, buradan çevre ülkelerine de ihracat yapmayı amaç edinmiştir.²⁰⁰

Doğal kaynakların tüketimi, atık miktarının artması ve küresel ısınma gibi teknolojinin gelişmesiyle yaşanan olumsuzluklara karşı üzerine düşeni yerine getiren Kastamonu Entegre, 2017’de İtalya’nın en büyük 3. levha üreticisi Gruppo Trombini’yi satın almasıyla birlikte yüzde 100 geri dönüşümlü üretim yapmaya başlamıştır.²⁰¹

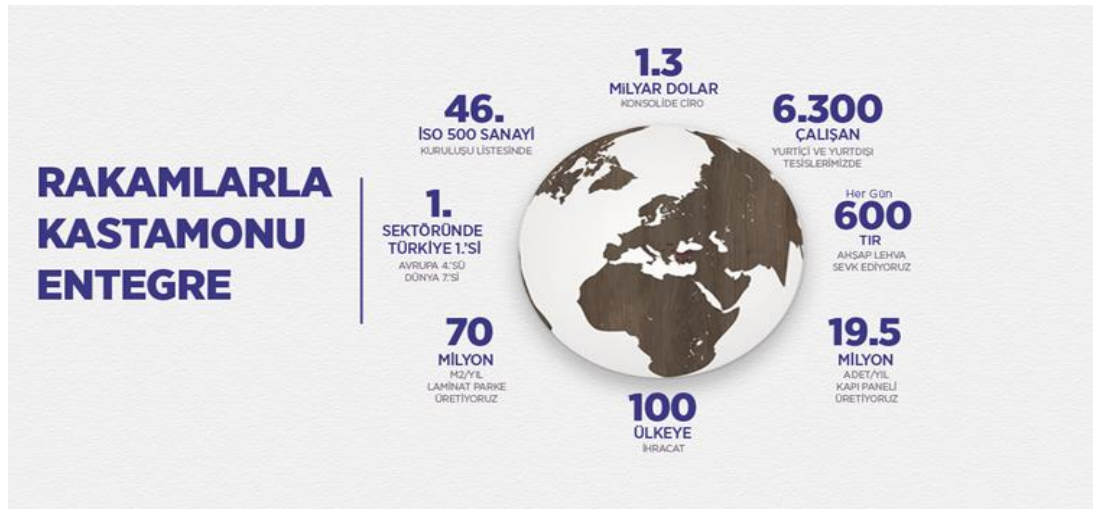
---

²⁰⁰ Keas Global Dergisi, Sayı: 1, İstanbul, 2019, s. 13.

²⁰¹ Keas Global Dergisi, Sayı: 1, İstanbul, 2019, s. 40.

6. KASTAMONU AĞAÇ ENTEGRE SANAYİSİNİN TÜRKİYE'YE VE TÜRK EKONOMİSİNE KATKILARI

Bu bölümde Kastamonu Ağaç Sanayisinin Türkiye'ye ve Türk Ekonomisine katkıları, araştırmanın yöntemi, modeli, verilerin toplanması ve değerlendirilmesi konuları ele alınacaktır. Böylece şirketin yaptığı yurt içi ve yurt dışı yatırım, ihracat, doğa dostu üretim prensibi, sahip olduğu amaç ve vizyon ile sağlamış olduğu iş potansiyeli ve Türkiye'ye olan katkıları ortaya konacaktır.

Şekil 22. Rakamlarla Kastamonu Entegre (2013-2014)²⁰²

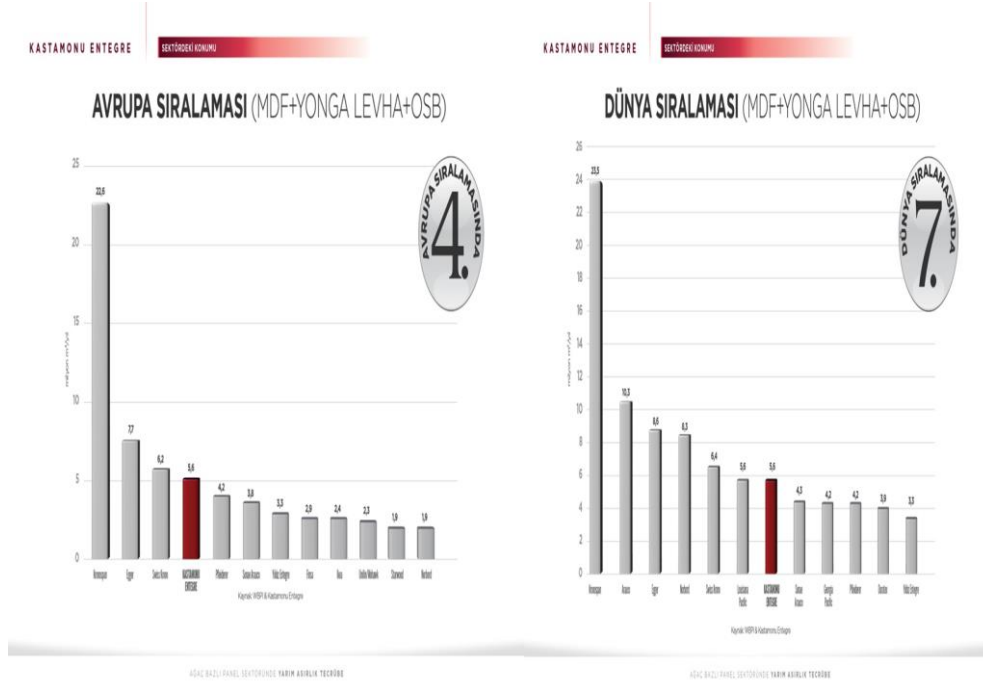
KEAS, 2013 tarihli İstanbul Sanayi Odası (İSO) 500 sıralamasına göre 46. şirket olmuştur. Şekil 22'ye göre, KEAS'ın, 6300 çalışanı ile Orta Amerika'dan Hindistan'a kadar 100'ün üzerinde ülkeye yaptığı ihracat, 600 tır ahşap levha sevkiyat ve yılda 70 milyon m² laminat parke imalatıyla Türkiye ekonomisinde önemli bir yer tutmuştur.

Geniş bayileri ve hizmet ağı ile Türkiye'nin tüm il, ilçe ve köylerine hizmet veren KEAS, imal ettiği tüm ürünler ile mobilyadan, mutfağa, kapıya, evlere ve iş yerlerine ve dünyanın her noktasına hizmet sunabilmiştir.²⁰³

²⁰² <https://www.kastamonuentegre.com.tr/tr/keas-kurumsal/5/tarihce>, Erişim: 17.05. 2022.

²⁰³ <https://www.kastamonuentegre.com.tr/tr/keas-kurumsal>, Erişim: 17.05. 2022.

Şirket, farklı lokasyonlarda yatırımlar yaparak sürekli hammadde ve pazara yakın olma stratejisi ile ülkenin odun ve hammadde kaynaklarını uygun bir şekilde kullanıp daha yüksek katma değer sağlamıştır.

Şekil 23. Kastamonu Entegre Ağaç Sanayi AŞ'nin Avrupa ve Dünya Sıralaması

Şekil 23'e göre; Kastamonu Entegre MDF, Yonga Levha ve OSB sektöründe Avrupa'da dördüncü ve Dünyada da ise yedinci sırada yer almıştır. Ağaç esaslı panel sektöründe dünya çapında faaliyetlerde bulunan Kastamonu Entegre AŞ 1.3 milyar dolar cirosuyla, Türkiye'de ve dünyada ilk sıralarda yer almıştır.

Doğal kaynakların tüketimi, atık miktarının artması ve küresel ısınma gibi teknolojinin gelişmesiyle yaşanan olumsuzluklara karşı %100 geri dönüşümlü üretim yapmaya başlayan KEAS, hem ekonomik hem ekolojik yönlerden Türkiye'ye de dünyaya da büyük yararlar sağlamıştır. 1969'dan 2020'ye kadar geçen 51 yıl içerisinde Kastamonu Entegrenin ortaya koyduğu başarı, teşkil ettiği kültür, ekonomik, sosyal ve çevresel kazanımlar; şirketin sadece maddi değil manevi değerlere de sahip olduğunu göstermiştir.²⁰⁴

²⁰⁴ Keas Global Dergisi, Sayı: 1, İstanbul, 2019, s. 37-40.

Şekil 24. KEAS' ın Yurt İçi ve Yurt Dışı İşletmeleri Haritası

KEAS'ın gerçekleştirdiği yatırımlar Türkiye'ye yapılması muhtemel kereste ithalatını engelleyerek döviz kaynaklarının ülkede değerlendirilip farklı alanlarda kullanılmasını sağlamıştır. Ayrıca bu yatırımlar yerli malı kullanımını teşvik etmesinin yanı sıra Türk sanayisinin yurtdışındaki konumuna da olumlu katkı temin etmiştir.²⁰⁵

Kastamonu Entegrenin yurt içi ve yurt dışındaki tesisleri, 2018 yılı itibariyle yıllık 2.5 milyon m³ MDF, 3 milyon m³ yonga levha, 70 milyon m² laminat parke ile toplamda 5.5 milyon m³ ağaç esaslı panel üretimi olmuştur. Şirket, aynı zamanda büyüme potansiyeli ve çalışan sayısı ile de Türkiye'nin işsizlik problemine de olumlu katkılar sağlayabilmiştir.

Kastamonu Entegre, ülkedeki genel sorunlar ve ahşabın temininde yaşanan problemler nedeniyle 1998-2002 yılları arasında Romanya ve Bulgaristan gibi yurt dışı yatırımlarına başlamıştır. Ancak takip eden yıllarda 2001 krizinden alınan dersler, istikrarlı tek parti yönetiminin varlığı, dış pazardaki olumlu gelişmeler, Çevre ve

²⁰⁵ <https://www.kastamonuentegre.com.tr/tr/keas-kurumsal>, Erişim: 17.05. 2022.

Şehircilik Bakanlığı ile işbirliği, 2002’de Türkiye’de tekrar yatırımlar yapılmasını sağlamıştır. Böylece Gebze’de 2. MDF, Balıkesir’de sunta ve Kastamonu’da MDF yatırımlarının yanı sıra Tever ve Samsun’da da sunta fabrikaları satın alınarak Türkiye sınırları içinde üretime hız verilmiştir.²⁰⁶

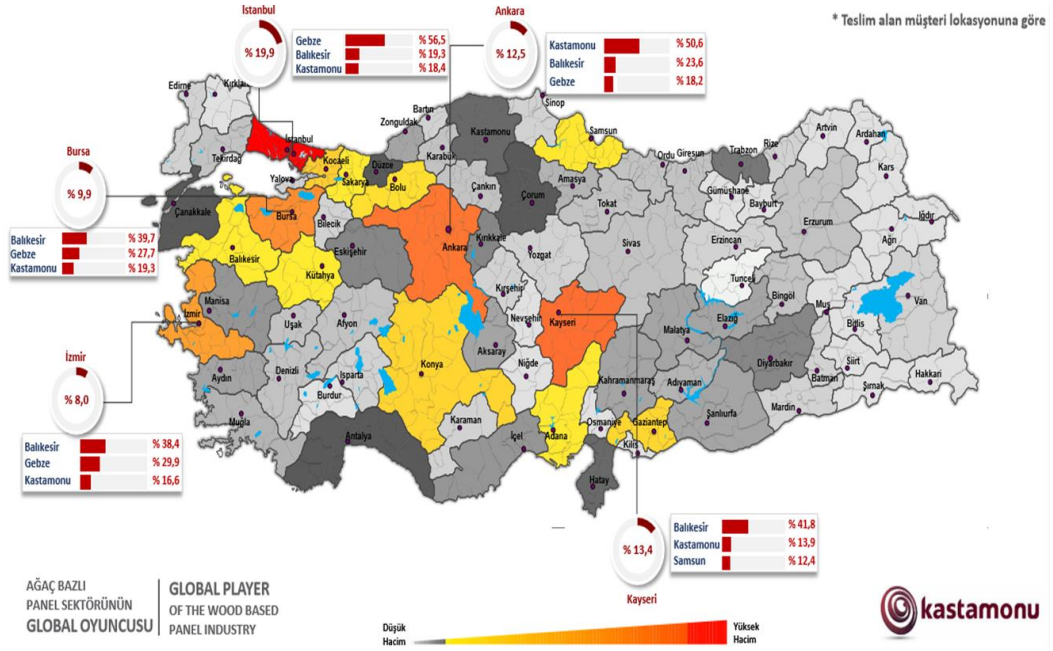
Yurtdışında da; “Balkanlar, Rusya, Ukrayna, Türkî Cumhuriyetleri, İran, Ortadoğu ve Kuzey Afrika” pazarlarında bilinen bir Türk markası olmayı başarmıştır. KEAS, Romanya’daki fabrikasında ürettiği Doorpan markalı kapı paneli ile Avrupa’nın ikinci, Dünya’nın dördüncü büyük tesisi olarak bir Türk markasını kabul ettirmeyi başarmıştır. “Şirket Doorpan marka kapı paneli ile Türkiye’nin pazar sınırlarını daha da genişleterek, Orta Amerika’dan, Hindistan’a kadar 40 ülkeye yaymıştır.”

Ağaç esaslı panel sektöründe faaliyet gösteren Kastamonu Entegre, tüm dünyanın ihtiyacı olan “mobilya, dekorasyon ve inşaat sektörü için, yonga levha, yongalam, MDF, medelam, laminat parke, kapı paneli” ve bunlarla ilgili muhtelif katma değerli ürünler imal etmiştir. Ağaç Sanayisinin bu önemli ürünleri Türkiye’nin ihtiyacını karşılamakla birlikte dünyanın birçok ülkesine de ihraç edilerek ülke ekonomisine katkılar sağlamıştır. Şirket, imal ettiği ağaç ürünleriyle ithalatı engellediği gibi iç ticareti de canlandırmıştır.

Yarım asırdır sektörün içerisinde bulunan KEAS, imal edilen ürünlere göre MDF, sunta, laminat parke ve kapı paneli olarak dünyanın ilk dört üreticisi arasında yer almıştır. 1,3 milyar ABD doları cirosu ve üretim kabiliyeti, bilgi birikimi ve tecrübesi ile her yıl Amerika’dan Çin’e 100’den fazla ülkeye yaptığı ihracatla sektörün açık ara birincisi olmuştur. Ayrıca "İtalya'nın En Büyük Türk Yatırımcısı" unvanına sahip bulunan KEAS’ın, hem yurt içinde hem de yurt dışında ne kadar önemli bir kuruluş olduğu ortaya çıkmıştır.²⁰⁷

²⁰⁶ <https://www.kastamonuentegre.com.tr/tr/keas-haberler>, Erişim: 17.05. 2022.

²⁰⁷ <https://www.kastamonuentegre.com.tr/tr/keas-kurumsal>, Erişim: 17.05. 2022.

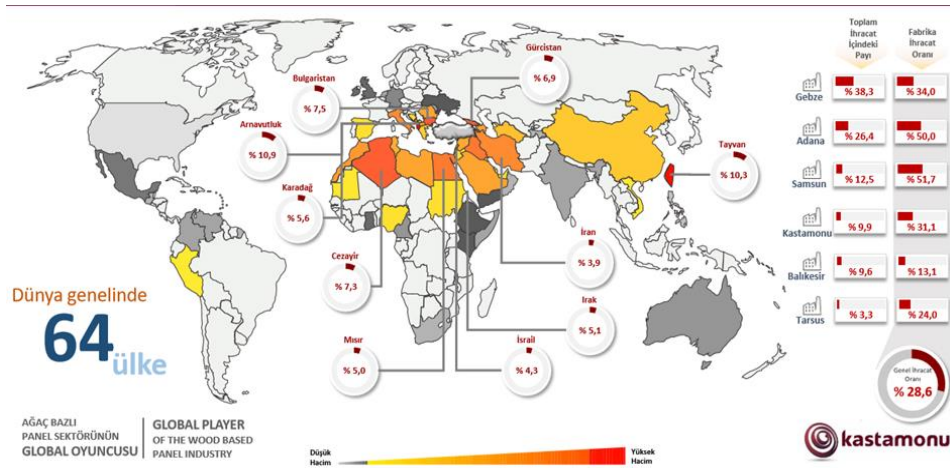
Şekil 25. Kastamonu Ağaç Entegre A.Ş.'nin İç Ticaret Oranları

Şekil 25'e göre; oran itibariyle Gebze (%56,5), Balıkesir (%19,3), Kastamonu (%18,4) fabrikalarının, ürünlerini satın alan İstanbul, %19,9 nispetiyle iç ticaret pazarında şirketin 1. müşterisi olmuştur. Türkiye mobilya sanayisinin kalbi olan Kayseri, %13,4 oranıyla şirketin 2. müşterisi konumunda olup %41 payı ile en fazla Balıkesir, ardından Kastamonu (%13,9), Gebze (12,4) illerinden ürün satın almıştır. Şirketin 3.sıradaki müşterisi bulunan %12,5 oranıyla Ankara, yakınlığından dolayı %50,6 ile en fazla Kastamonu fabrikasından alışveriş yapmış Balıkesir (%23,6), Gebze (%18,2) fabrikalarının da devamlı müşterisi olmuştur. Bursa %9,9 oranıyla 4. müşteri olup, Gebze (%39,7), Balıkesir (%27,7), Kastamonu (%19,3) fabrikalarıyla ticaret yapmıştır. %8 oranıyla İzmir KEAS'ın 5. sürekli ticaret yaptığı müşterisi olup Balıkesir (%38,4), Gebze (%29,9), Kastamonu (%16,6) fabrikalarından ürün almıştır.

Şekil 26. Kastamonu Ağaç Entegre A.Ş.'nin İhracat Oranları

Şekil 26'ya göre, KEAS'ın ihracatta son 11 yıllık oranlarına baktığımızda 2010'da 252.613 m³'lük oranının 2011'de 295.072 m³'e yükseldiği görülmektedir. 2012'ye gelindiğinde 294.798 m³ olan ihracat oranı, 2013'de 259.898 m³ inmiş 2014'te ise tekrar artarak 312.149 m³'e yükselmiştir. Bu rakam 2015'de 294.423 m³, 2016'da 410.093 m³, 2017'de 581.600 m³, 2018'de 699.374 m³, 2019'da 764.929 m³ ve 2020'de ise 720.833 m³ olmuştur. Böylece 2010'dan 2020'ye ihracat rakamlarının yaklaşık %185,35 oranında arttığı görülmektedir.

Şekil 27. Kastamonu Ağaç Entegre A.Ş.'nin İhracat Yaptığı Ülke ve Oranları

Şekil 27'ye göre, KEAS'ın dünyada ihracat yaptığı 64 ülke içinde ilk 10'da yer alan devletler ve ihracat oranlarında; %10,9 oranıyla Arnavutluk ilk sırada yer alırken, %10,3'le Tayvan 2. sırada ve %7,5'le Bulgaristan 3. sırada yer almıştır. Bu ülkeleri, %7,3 oranıyla Cezayir, %6,9 ile Gürcistan, %5,6 ile Karadağ, %5,1 ile Irak, %5,0 ile Mısır, %4,3 ile İsrail ve %3,9 ile İran, sırayla takip etmiştir. Yine bu tabloda KEAS'ın ağaç esaslı panel sektöründe genel ihracattaki oranı %28,6 olarak gösterilmiştir.

Romanya Prolemn Şirketi, 2009 yılında yurtdışındaki en büyük 50 Türk şirketi arasında 28. sırada yer alırken, Bosna-Hersek'teki Natron Hayat şirketi 34. sırada Bulgaristan'daki Gabrovnitsa şirketi ise 36. sırada yer almıştır. KEAS'ın 2018'de yayınladığı Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırma Raporuna göre net satışlarını 2 milyar 227 bin TL'ye yükselten Kastamonu Entegre, Türkiye'nin 36. büyük sanayi kuruluşu olmuştur.²⁰⁸

KEAS'ın Türk ağaç sanayisindeki bu başarılı konumu, şirketin sahip olduğu ve uyguladığı çalışma prensiplerine dayanmıştır. Sektördeki yenilikleri yakından takip eden Kastamonu Entegre, koleksiyonundaki dekor, desen ve ebatları yeni trendler ışığında sürekli güncellemiştir. Müşteri kitlesinin beklentilerini üst düzeyde karşılayan kaliteli, yenilikçi, güvenilir ve çevre dostu ürünleri ile mobilya sektöründe konforlu yaşam alanları için değer yaratmaya devam etmiştir. Kaliteye dayalı bu üretim ilkeleri,

²⁰⁸ <https://www.kastamonuentegre.com.tr/images/uploads/galeri/dunyaGazetesi31.05.pdf/>, Erişim: 17.05. 2022.

hem yurt içinde hem de yurt dışında Türk mallarına olan ilgi ve talebi artırarak milli ekonomiye katkı sağlayabilmiştir.²⁰⁹

Kastamonu Entegre, sürdürülebilir ürünlerin yanı sıra çevreyi korumaya yönelik projeler de hayata geçirmiştir. Çevre ve sürdürülebilirlik yaklaşımlarını yatırım ve büyüme politikalarının ön koşulu olarak görmüştür. Bu kuruluş, “çevre” temasına sadece ürünle ilgili değil, imalat, hammadde, gaz emisyonu, enerji, katı ve sıvı atıkların bertarafında da kendini göstermiştir. Ayrıca çevreye uyum konusunda doğa dostu standartlara sahip olduğu da kabul edilmiştir. Bu müessese Dünyanın en önemli belgelendirme kuruluşlarından arasında bulunan WKI tarafından verilen ISO 9001 Kalite, OHSAS 18001 İş Sağlığı ve Güvenliği, ISO 50001 Enerji Yönetimi, CARB Phase2 (California Air Resources Board) ve Turquality sertifikalarına sahip olmuştur. Ayrıca TSE ve Avrupa standartlarına (EN) uygun olarak da üretim yapmıştır. Çevreye saygılı ve sosyal sorumluluklarının bilincinde olan Kastamonu Entegre, aldığı FSC® (Forest Stewardship Council) sertifikası²¹⁰ ile bu bilinci bir üst seviyeye taşımıştır.²¹¹

Bu bağlamda şirket Hammaddeyi üretimde kullanılan son teknoloji ile birleştirerek, düşük formaldehitli (kimyasal) ısı, ışık, nem ve çizilmelere karşı dayanıklı, çevre, doğa ve insan sağlığına zararsız ürünler haline getirmiştir.²¹²

Endüstriyel ağaçlandırma ormancılığına örnek olmayı hedefleyen Kastamonu Entegre, Orman ve Su İşleri Bakanlığı ile TEMA Vakfı öncülüğünde kurulan ENAT AŞ'nin ikinci büyük ortağı haline gelmiştir. Bu ortaklık ile Kastamonu Entegre, doğal orman alanlarının iyi korunması, orman ürünleri alanında kesintisiz hammadde temini, erozyonu önleme ve karbon emisyonlarını azaltmayı hedeflemiştir. Bu amaçla Orman Haftası etkinlikleri kapsamında üretim tesislerinin bulunduğu bölgelerde hatıra ormanları oluşturulmuştur.²¹³

KEAS, bu hedefler doğrultusunda elde ettiği belgelerle, çevreye duyarlı, dünyaya ve doğaya saygılı projeleriyle Türkiye ekonomisi ve ekolojisine katkı sağlamıştır.

²⁰⁹ <https://www.kastamonuentegre.com.tr/tr/keas-kalite>, Erişim: 18. 05. 2022.

²¹⁰ FSC® Ormanlardan elde edilen hammaddeler sayesinde ağaç topluluklarının sürdürülebilir bir şekilde yönetilerek bağımsız bir kuruluş tarafından denetlenip onaylanmasıdır.

²¹¹ <https://www.kastamonuentegre.com.tr/tr/keas-kalite>, Erişim: 19. 05. 2022.

²¹² <https://www.kastamonuentegre.com.tr/tr/keas-kalite>, Erişim: 19. 05. 2022.

²¹³ <https://www.kastamonuentegre.com.tr/tr/keas-kurumsal/16/kurumsal-sosyal-sorumluluk>, Erişim: 20.05.2022.

Şekil 28. Kastamonu Ağaç Entegre A.Ş'nin TSE Belgeleri

KEAS, 2020'de 6300 çalışanı ile imalattaki gücü, bilgisi ve tecrübesiyle, Türkiye'nin en önemli döviz kapısı olarak ülke ekonomisine destekler temin etmiştir.

Bu müessesenin, Türkiye'de ilk 50 kuruluş içerisinde bulunması sanayideki gücü ve "İtalya'da En Büyük Türk Yatırımcısı" unvanını alması da ülkenin yurt dışındaki güçlü ekonomisini temsil etmesi açısından ayrı bir önem teşkil etmiştir.²¹⁴

Farklı coğrafyalarda bulunan şirketin o merkezlerde de ayrı bağlar kurup, çevre ve toplum ihtiyaçlarının evrensel de olması, KEAS'ın çalışma prensiplerinin arasında yer almıştır. Şirket, gelecek nesillere daha yaşanır bir dünya bırakmak üzere çevreye duyarlı, küresel standartlara uygun ve sürdürülebilir bir üretim gerçekleştirmeyi amaç edinmiştir.²¹⁵

Şekil 29. Kastamonu Ağaç Entegre Sanayinin Misyon ve Vizyonu²¹⁶

²¹⁴ <https://www.kastamonuentegre.com.tr/tr/keas-kalite>, Erişim: 20.05.2022.

²¹⁵ <https://www.kastamonuentegre.com.tr/tr/keas-kalite>, Erişim: 22.05.2022.

²¹⁶ <https://www.kastamonuentegre.com.tr/tr/keas-kalite>, Erişim: 22.05.2022.

Şekil 30. Kastamonu Ağaç Entegre Sanayi A.Ş.’nin Temel Değerleri

Kastamonu Ağaç Entegre Sanayi A.Ş.’nin Temel Değerleri,²¹⁷

KEAS’ın temel değerleri şu şekilde sıralanmaktadır:

- 1) Adalet Duygusu ve Dürüstlük,
- 2) Şeffaflık,
- 3) Bağlılık,
- 4) Sorumluluk,
- 5) Sürekli Gelişim,
- 6) Ekip Çalışması,
- 7) İnsana ve Doğaya Saygı.

Şirketin Türk ekonomisine 50 yılda sağladığı katkıların teşkil edilmesinde sahiplendiği misyon, vizyon ve temel değerlerinin etkisi büyük olmuştur. KEAS’ın Misyonu; “Ağaç esaslı panel sektöründe, tüm paydaşların beklentilerini en üst düzeyde karşılayarak, kaliteli, yenilikçi, güvenilir ve çevre dostu ürünler ile konforlu yaşam alanları meydana getirmektir.” Vizyonu ise “Ağaç esaslı panel sektöründe, dünyada ilk 5 üreticiden biri olmak ve Kastamonu Entegreyi dünya markası haline getirmektir.” Şirket, bu çalışma prensipleriyle Türkiye’deki tüm kurum ve şirketlere örnek olabilecek bir işleyiş meydana getirmiştir. Şirketin bu anlayışı ülkeye ekonomik, sosyal, ekolojik, kültürel ve teknolojik, birçok değerler kazandırmıştır.

²¹⁷ <https://www.kastamonuentegre.com.tr/tr/keas-kalite/2094/tse>, Erişim: 22.05.2022.

7. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, verilerin toplanması ve değerlendirilmesi hakkında bilgi verilmiştir.

7.1. Araştırma Modeli

Kastamonu Entegre Ağaç Endüstrisinin 1969-2020 yılları arasındaki tarihsel gelişimi ve ülke ekonomisine katkılarını hedefleyen bu tezde, nitel araştırma yöntemlerinden "betimsel analiz" kullanılmıştır. Nitel araştırma; Belirli olgu ve olayları derinlemesine inceleme, doğal ortamlarına daldırma ve her yönden tartışmaya olanak sağlayan bir yöntemdir. Betimsel analiz, çeşitli veri toplama yöntemleriyle elde edilen verilerin, konulara göre analizini içeren bir araştırma yöntemidir. Betimsel analiz, araştırmacıların çalışılan konu hakkında özet bilgi elde etmek amacıyla sıklıkla kullandıkları bir yöntemdir. Doküman analizi, basılı veya elektronik ortamda yazılı veya görsel veriler içeren belgeleri analiz eden nitel bir araştırma yöntemidir.

Bu çalışmada Kastamonu'nun entegre kereste endüstrisi ile ilgili birincil ve ikincil kaynaklar elde edilmiş ve analiz edilmiştir. Aynı zamanda Cumhuriyetin ilk yılları ve 1969 sonrası döneminde Türkiye'deki orman sektörü ile sanayileşme faaliyetleri bağlantılı olarak incelenerek konu ile irtibat sağlanmıştır. Bu suretle konu hakkında Cumhuriyet Arşivi belgeleri, resmi yayınlar ile süreli yayınlardan birincil kaynaklar, kitaplardan ise ikincil kaynaklar olarak istifade edilebilmiştir.

7.2. Verilerin Toplanması

Bu çalışmada Kastamonu Entegre Ağaç Endüstrisinin tarihsel gelişimi ve Türk ekonomisine katkıları başlığı adı altında 1969 ve 2020 yılları arasında varlığını sürdüren fabrikanın kuruluş ve gelişim yılları hakkında ayrıntılı bilgiler verilmiştir. Veriler toplanırken ormancılık sektörü, sanayinin tarihçesi, gibi Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren 1969'a kadar olan dönem bilgilerine çalışmaya arka plan teşkil ederek desteklemesi bakımından müracaat edilmiştir. Bilgiler derlenirken birincil

kaynaklar olarak şirketin Kastamonu'daki ilk fabrika binasında yapılan arşiv araştırması ile işçi sözleşmelerine, ilgili ticaret sicili gazetelerine başvurulmuştur. Ayrıca Kastamonu Ağaç Entegre Fabrikası eski çalışanlarından Ramazan Demir'in görev yaptığı yıllara ait bilgilerin alınması amacıyla da kendisiyle röportaj yapılarak sözlü tarih çalışması gerçekleştirilmiştir. Dahası Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı uhdesinde yer alan Cumhuriyet Arşivinin belge tarama sistemine girilerek ilgili bilgilere ulaşılmıştır. Bunlara ilaveten TBMM Kanunlar Dergisi, Resmi Gazete ve dönemin süreli yayınları arasında bulunan dergi ve gazetelerden de ihtiyaç ölçüsünde istifade edilmiştir. Yine ikincil kaynaklar olarak dönemle ilgili kitap, makale ve tez çalışmalarına da fiziki ve dijital halde ulaşılmıştır.

7.3.Verilerin Değerlendirilmesi

Bu çalışmada ormancılık sektörü, sanayinin tarihçesi ve Türkiye'deki sanayileşme faaliyetleri, teze arka plan oluşturması açısından birincil ve ikincil kaynaklar kullanılarak alt başlıklar halinde incelenmiştir. Daha sonra 1969-2020 yılları arasında Kastamonu Entegre Ağaç Sanayisinin tarihsel gelişimi ve ülke ekonomisine katkıları, fabrikanın kuruluşu ve faaliyetleri, Kastamonu Entegrenin; yurtiçi ve yurtdışı yatırımları, şirketin çalışma prensipleri, ve Türkiye ekonomisine katkıları da alt başlıklarında olarak incelenmiştir. Her bir alt başlık içinde birincil ve ikincil kaynaklara ulaşılrken, elde edilen veriler karşılaştırmalı olarak analiz edilmiş; güvenilir ve geçerli olduklarına karar verildiği için de çalışmaya dâhil edilmiştir.

8. SONUÇ

İlkçağlardan itibaren toplumlar, sürekli bir değişim ve gelişim içerisinde olmuştur. Sanayi İnkılabına kadar insanlar varlıklarını sürdürebilmek doğa ile mücadele edebilmek amacıyla taş, sopa ve kemikten ilkel aletler icat etmiştir. Ortaçağda ise üretim, kol, su ve rüzgâr gücünden yararlanılarak değirmen, el tezgâhı ve atölyelerde yapılmıştır.

18. yüzyılda ise Sanayi İnkılabı ve buhar gücünün kullanılmasıyla yeni fabrikalar, inşa edilmeye başlanmıştır. Fabrika sisteminin ortaya çıkması ve işçiler sayesinde yeni bir ekonomik yapının temeli atılmıştır. Ayrıca bu fabrikaların büyümesi, ekonominin güçlenmesi, sanayi toplumunun başgöstermesi, sermayesinin artması ve işgücünün uzmanlaşması yeni bir dönemin habercisi olmuştur.

Ormancılık tarihi ise bu doğal zenginliklere ilk insan müdahaleleriyle başlamıştır. Önceleri beslenme ve barınma ihtiyacını karşılayabilmek için ormandan yararlanan insan daha sonra endüstride kullanılmak üzere bir hammadde kaynağı olarak bu ağaç topluluklarını değerlendirmeye çalışmıştır.

Dünyada Orman Ürünleri Sanayisi ilk defa, tomrukların el testeresi kullanılarak tahta parçaları haline getirilmesiyle ortaya çıkmıştır. Daha sonrasında, iki kişinin kullandığı bir çerçeveye geçirilmiş el hızları yapılmıştır. 14. yüzyılda tomruklar, hareket eden güçten yararlanılarak kesilmeye başlanmış, 1575’de ise ilk testerele su hızları geliştirilmiştir. Tarihsel gelişim içerisinde, lif levhanın üretim ve kullanımını ise MÖ 6. yüzyıla kadar dayanmıştır. 1901’de ABD’nin Minnesota eyaletinde binalarda ısı yalıtımı için lif levha üretilmiştir. 1931’de İsveçli Mühendis Asplund odun yongalarına basınç uygulayarak liflendirme yöntemini geliştirmiştir. Ağacı kesen ilk makineler, önceleri hayvan ve insan gibi kas kuvvetinden ya da rüzgâr ve su gibi doğal güçlerden, faydalanılarak çalıştırılmıştır. 19.yy’ın 2. yarısında buhar kuvvetinden faydalanılmaya başlanılmış, elektrikten yararlanma ise 20.yy’da meydana gelmiştir. Ağaç Ürünleri Sanayisi, teknolojik olarak 1. Dünya Savaşı sonrasında hızlı bir gelişme seyri göstermiştir. Orman ürünlerinin diğer alt dallarında ise 20.yy’da başlayan gelişmeler, İkinci Dünya Savaşı sonrasında hız kazanarak 2020’ye kadar ulaşabilmiştir.

Türkiye'de orman ürünleri sanayisi, 19. yüzyıl sonlarına kadar sadece bıçkı sanayisi şeklinde, su ve el hızarları tekniğinde kalarak çok ağır bir gelişim seyri göstermiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarında ise Türkiye'de orman ürünleri sanayisinde ilk etapta kereste endüstrisi kurulmuştur.

1930'dan itibaren Orman Ürünleri Endüstrisinde, gelişmeye başlayan sanayi alt dalı ise kontrplak ağaç ürünü olmuştur. Önceleri ıslak üretim yapılırken sonrasında gelişmiş imalat tekniği ile kuru sistem uygulamasına geçilmiştir.

2000'li yıllarda modern kâğıt fabrikalarının kuruluşu, 1934'te Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı'na uygun olarak gerçekleşmiştir. Türkiye'de iktisadi kalkınma amaçlı olarak takip edilen liberalizmin sanayide istenilen başarıyı verememesi, devletçilik ilkesinin aktifleştirilmesine yol açmıştır. Karton Fabrikasının 1934'te teşkili Sümerbank'a bağlı bulunan SEKA'nın temelini oluşturmuştur. Türkiye'deki sanayileşmede varlığı bilinen özel teşebbüs, ağaç ürünleri endüstrisinde de kendini hissettirmiştir. 1963'te ekonomide planlı döneme geçilmesiyle ağaç sanayisinde gelişme hız kazanmıştır. Orman Ürünleri Sanayisi Genel Müdürlüğü'nün 1970'te kurulmasıyla devlet ve özel teşebbüs tarafından seri ve modern işletmeler faaliyete geçirilmiştir.

Dünyada nüfus artışıyla birlikte ağaç ürünlerine olan talebin giderek artışı ormanlık alanlardan daha çok faydalanılmasını gerekli kılmıştır. Bu durumun sonucu olarak, yer aldığı coğrafi bölgenin özellikleri ve zengin orman alanlarına sahip bulunması nedenleriyle Kastamonu, ağaç sanayisinde gelişim göstererek bölge halkına da istihdam olanakları sağlamıştır. Zengin bir orman varlığına sahip bulunan Kastamonu, deneyimli işgücü, geniş arazisi, yeni kurulan sanayi bölgesi, dışa açılım sağlayan İnebolu limanı ve Ankara'ya yakınlığı gibi özellikleriyle ağaç sektöründe gelişime açık olmuştur.

Bu konumundan dolayı Hayat Holding tarafından 1969'da İstanbul'da tesis edilen Kastamonu Entegre Ağaç AŞ'nin ilk işletmesi olan Kastamonu Yonga Levha Fabrikasının inşasına karar verilmiştir. Fabrika inşaatına başlanması ve makinelerin Almanya'dan getirilmesi akabinde 1971 yılının Kasım ayına kadar montaj ve devreye alma çalışmaları sürdürülmüştür.

Kastamonu Entegre, şehir merkezinde ilk yonga levha tesislerini hizmete sokarak ağaç sektörünün gelişiminde önemli bir aşama kaydetmiştir. Yongapan adıyla da bilinen tesis 35.000'i kapalı, 70.000'i de açık olmak üzere toplamda 105 bin m² bir sahada ihdas edilmiştir.

1975'te Kastamonu'da ikinci sunta fabrikası faaliyete geçirilerek üretim kapasitesi artırılmıştır. Aynı yıl kaplama tesisi de üretime başlamıştır. Kastamonu'da inşa edilen tesis ve yapılan yatırımlar, gelişen ve değişen ihtiyaçlar doğrultusunda yeni teknolojilerle yenilenmiştir. 1978'de başlanılan fabrikanın lojman ve cami inşaatı 1979 yılı sonlarında tamamlanarak hizmete açılmıştır. 1980'li yılların sonlarına doğru, el gücü kullanılarak yapılan faaliyetler iş makineleriyle gerçekleştirilmeye çalışılmıştır.

1972 - 1995 döneminde KEAS işçilerinin sosyal hakları, şirket ile sendika arasında ortaya konulan toplu sözleşmelerle tespit edilmiştir. KEAS'ın teşkiliyle, MDF, laminat parke, süpürgelik, yonga levha, mutfak tezgâhı ve kapı paneli olmak üzere birçok alanda imalata geçilmiştir. Bu ürünlere olan ihtiyacın artmasıyla da, adı geçen kuruluş Gebze, Kastamonu, Balıkesir, Samsun, Tarsus ve Adana'da da yatırımlarda bulunarak üretimini ve sermayesini artırmıştır.

Türkiye'de dış ticaretle ilgili ilk ciddi adımın 24 Ocak 1980'de alınan istikrar önlemleri ile atıldığı gözlemlenmektedir. 1980'deki 24 Ocak kararları, enflasyonu düşürmeyi, kamu harcamalarını sağlam kaynaklara dayandırmayı, tasarruf, yatırım, istihdam ve üretimi artırmayı hedeflemiştir. 1980-1989 yılları arasında uygulanan politikalar sonucunda üretim ve ihracat faaliyetlerinde önemli artışlar sağlanmış, ülkeler arasındaki ekonomik yarış, Türkiye'ye rekabetin yanı sıra verimlilik ve kalite anlayışını da getirmiştir.

Uluslararası piyasalarda üretim ve pazarlama, Türk sanayicisinin gündemine gelmiştir. Bu gelişmelere paralel olarak yurtdışı talebinin artmasıyla birlikte KEAS, Romanya, Bulgaristan, Bosna Hersek, Rusya ve İtalya'ya yatırım yapmıştır. Ayrıca, ABD'nin Florida eyaletinde talaş sevkiyatı ve nakliyesinin gerçekleştirildiği işletme de hizmete başlamıştır. Dahası 6.500 kadar çalışana yerli ve yabancı şirketlerde istihdam imkânı sağlamıştır.

Kastamonu Entegre, 2017’de İtalya’nın en büyük üçüncü levha üreticisi Gruppo Trombini’yi satın almıştır. Bu suretle %100 geri dönüşümlü imalata başlayan KEAS, ekonomik ve ekolojik yönlerden büyük yararlar sağlamıştır. Kuruluşundan itibaren 50 yıl içinde bu müessesenin ortaya koyduğu başarı, oluşturduğu kültür, ekonomik, sosyal ve çevresel değer; maddi ve manevi değerlere de sahip olduğunu göstermiştir.

Capital’in 2009 Temmuz sayısının ‘Türkiye’nin Sınır Ötesi Şirketleri’ başlıklı, makalesinde Yurtdışındaki en büyük 50 Türk kuruluşundan Romanya’da ki Prolemn 28. Bosna Hersek’ teki Natron Hayat 34. ve Bulgaristan’da ki Gabrovnitsa 36. sırada yer almıştır.

KEAS, net satışlarını 2 milyar 227 bin TL’ye çıkararak Türkiye’nin en büyük 36. sanayi kuruluşu arasına girmiştir. Yurtdışında da bilinen bir marka haline gelen KEAS, dış ülkelerdeki imalatıyla Orta Amerika’dan, Hindistan’a çeşitli devletlere sevkiyat yaparak Türkiye’nin pazar payını genişletip sesini duyurmuştur.

Ağaç panel sektöründe üretim faaliyetinde bulunan KEAS, inşaat, mobilya, dekorasyon, yonga levha, MDF, parke, gibi ahşap ürünlerini imal etmiştir. Ağaç sanayisinin bu önemli ürünleri Türkiye’nin ihtiyacını karşılamakla birlikte dünyanın birçok ülkesine ihraç edilerek ülke ekonomisine katkılar sağlamıştır. KEAS, ayrıca imal ettiği ürünleriyle ithalatı azaltıp iç ticareti de canlandırmakla yerli malının önemini korumuştur.

KEAS fabrikaları, yılda 2.500.000 m³ MDF, 3.100.000 m³ yonga levha, 70.000.000 m³ laminat parke üretim potansiyeline sahip olmuştur. Toplam 1milyar 4 milyon dolar tutarındaki yıllık geliri, imalattaki başarı ve tecrübesi ve 100’den fazla ülkeye yaptığı ihracatıyla ağaç sektörünün birincisi olmuştur. Türkiye’de sektör liderliğiyle birlikte Avrupa kıtasında dördüncü, dünya genelinde ise yedinci sırada yer almıştır. Şirket, müşterinin isteğine göre odunu %100 yenilenebilir kaynaklardan temin ederek, imalatta çevreye duyarlı ve gelecek nesillere temiz bir dünya bırakabilme anlayışı içerisinde hareket etmiştir.

Kastamonu Entegrenin, hammadde tedarikinden üretimdeki tüm süreçlere kadar çevre dostu bir politika izlediği bilinmektedir. Gaz emisyonunun yanı sıra, enerji tedariki ile katı ve sıvı atık bertarafına dikkat ederek bütün tesislerinde çevre ve doğanın kabul

ettiği standartlarda imalatta bulunan KEAS, elde ettiği uluslararası belge ve sertifikalarla TSE ve Avrupa Normlarına uygun üretim gerçekleştirmiştir.

KEAS, bu kazanımlar çerçevesince sahip olduğu hammaddeyi, kullandığı yüksek teknoloji ile bütünleştirerek ışık, ısı, nem ve çizilmeye dayanıklı, evre ve doğaya zararsız, ürünler haline getirebilmiştir. Bu suretle bahsi geçen kuruluşun geliştirdiği projelerle Türk ekonomi ve ekolojisine destek temin ettiği bilinmektedir.

Ormanları koruyarak, ağaç sektöründeki hammadde sıkıntısını gidermeyi, toprak kaymasını önlemeyi ve hava kirliliğin azaltılmayı amaçlayan KEAS'ın teşkilatlanmasıyla birlikte deneyimli ve nitelikli iş gücüne sahip olduğu görülmektedir. Ayrıca büyümeyi temin edebilmek ve sektöründe lider olabilmek maksadıyla da yatırımlarını yurtdışına yapmayı planlayarak sürekli gelişen KEAS, Türkiye'deki pazarın ihtiyaı karşılayamaması ve hammaddenin de yeterli bulunamaması gibi nedenlerle uluslararası piyasalara açılmıştır.

Sonuç itibariyle, KEAS'ın yatırım ve hizmete giren tesisleri, ülke insanlarına istihdam yolu açtığı gibi vergi ve satış gelirleriyle de devlete mal kaynak teşkil edilmiştir. Böylece bu müessese, şirket olmanın ötesinde, yurt içi ve yurt dışındaki fabrikalarında binlerce aileye iş ortamı da temin etmiştir. KEAS'ın Türkiye'ye sağladığı katkılarının oluşmasında fabrikalarında uyguladığı çalışma prensipleriyle disiplin anlayışı etkili olmuştur. şirket, üretim potansiyeliyle Türkiye'de ağaç mamulleri ithalatının önüne geçerek yerli mallarına olumlu yönde katkılar sağlamıştır. Türkiye'nin önde gelen sanayisini dünyada başarı ile temsil eden bir grafik izlediği görülmektedir.

KEAS'ın Türkiye'ye sağladığı katkılarının oluşmasında fabrikalarında uyguladığı çalışma prensipleriyle disiplin anlayışı etkili olmuştur. Bu bağlamda adı geçen müessese Türk sanayisini ülke içerisinde ve Dünyada muvaffakiyetle temsil etme başarısını gösterebilmiştir.

KAYNAKLAR

- Adıgüzel, O., Yüksel, H. (2011). Tarihsel süreçte çalışma kavramı ve bir kırılma noktası olarak sanayi devrimi. *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar Dergisi*, 48(553), 69-81.
- Ağaç-İş Sendikası ve Yongapan Kastamonu Ağaç Sanayii ve Ticaret A.Ş. (1972). *I.Dönem toplu iş sözleşmesi*.
- Ağaç-İş Sendikası ve Yongapan Kastamonu Ağaç Sanayii ve Ticaret A.Ş. (1979). *I.Dönem toplu iş sözleşmesi*.
- Akbulut, T. (2000, Nisan-Mayıs). Yonga levha endüstrisi: *Laminart Mobilya Dekorasyon Sanat Tasarım Dergisi*, 7, 119-122.
- Akesen, A., Gümüş, C. (2018, Ocak). Savaşlar, ormanlar ve ormancılık: 5531 Sayılı Kanunun Yüksek Öğretim ve Eğitime Yansımalarının İrdelenmesi ve Hedefler Kongresi. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi, Ankara.
- Akgül, M. Çamlıbel, O. & Gedik, T. (2013). Türkiye ve dünyadaki mdf endüstrisine genel bir bakış. *Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Ormancılık Dergisi*, 9(2), 117-125.
- Aksoy, A. (2016). Geleneksel devletten modern devlete: Sanayi devrimi ve kamu yönetimi düşüncesinde değişim. *Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi*, 2(3), 35-40
- Akyol, H. & Karakuş, K. (2020). Dış ticaret ve turizmin bölgesel kalkınma üzerindeki etkisi nedir: Pmg-ardl ve panel kantil yaklaşımlar. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (38), 297-314.
- Akurgal, E. (2007). *Anadolu uygarlıkları*. Net Yayıncılık.
- Arısoy, A. İ. (2005). Türkiye’de sanayileşme ve temel göstergeler açısından sanayinin gelişimi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(1), 45-67.

- Arslan, M., Karakuş, B. ve Güntekin E. (2007). Tarımsal atıklardan lif ve yonga levha üretimi. *Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 9(12), 54-62.
- Atmış, E. & Gençay, G. (2014). Cumhuriyetin ilk yıllarındaki ormancılık politikalarının yerel yansımaları: Bartın gazetesi örneği. *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 64(2), 1-13.
- Aydın, U. (2016). *Yonga geometrisi ve taslak rutubet değişimlerinin yonga levha özelliklerine etkisi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Bartın Üniversitesi Orman Fakültesi.
- Başer, N. E. (2011). *I. Sanayi Devrimi'nde teknolojik gelişmenin rolü* [Yayınlanmamış Doktora tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.
- Başığit, C. , Çankıran, O. & Taş, H. (2000). Yonga levha üretiminde kullanılan hammaddeler ve ahşap artıklarının bu amaçla kullanılması. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 4(1), 26-31.
- Basalla, G. (2000). *Teknolojinin evrimi*. (C. Soydemir, Çev.), Tübitak Yayınları.
- BCA, 30-18-1-1/25-40-20, Tarih: 29.06.1927.
- BCA, 30-18-1-2/64-35-9, Tarih: 05.05.1936.
- BCA, 30-18-1-2/82-14-7, Tarih: 16.02.1938.
- BCA, 30-18-1-2/116-25-8, Tarih: 07.04.1948.
- BCA, 30-18-1-2/134-101-12, Tarih: 17.12.1953.
- Benli, M. (2014). *Türkiye Cumhuriyeti'nde ormancılık politikaları (1923-1946)* [Yüksek lisans tezi]. Fatih Sultan Vakıf Üniversitesi.
- Berkel, A. (1955). Lif levhaları sanayii ve hammadde istekleri. *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 5(1), 23-47.
- Biözet (2016, 20 Nisan). *Kastamonu Entegre Florida'da Kastamonu Usa şirketini faaliyete geçirdi*. 17 Mayıs 2022 tarihinde [https://bi-ozet.com/ Kastamonu Entegre Florida'da/](https://bi-ozet.com/Kastamonu-Entegre-Florida'da/) adresinden edinilmiştir.

- Bozkurt, A. Y., & Göker, Y. (1990). *Yonga levha endüstrisi ders kitabı*. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Orman Endüstri Mühendisliği Bölümü.
- Cipolla, C.M. (1967). *Dünya ekonomi tarihi*. (Çev. Angın, A). Akşam Kitap Kulübü.
- Cumhuriyet, (1934, 25 Eylül). Orman işleri. *Cumhuriyet Gazetesi*.
- Dayanıklıoğlu, S. (2004). *İstanbul Türkiye’de lif levha ve yonga levha sektörünün durumu, avrupa birliği ülkeleriyle karşılaştırılması problemleri ve çözüm yolları* [Yüksek Lisans Tezi] İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Demirdöğen, O., Bilgili, B. (2004) Küçük ve orta büyüklükteki işletmelerde pazarlama anlayışının belirlenmesi Erzurum ili örneği. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 1-16.
- Demir. R. (2022, 6 Nisan), Kastamonu Entegre fabrika müdürleri ve dönemleri. Röportaj.
- Dünya Sektörel. (2019, 31 Mayıs). 17 Mayıs 2022 tarihinde dunyaGazetesi31.05.pdf (kastamonuentegre.com.tr) adresinden edinilmiştir.
- Eleren, A. (2007). Kuruluş yeri seçiminin fuzzy Topsis yöntemi ile belirlenmesi: deri sektörü örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi İlimler Fakültesi Dergisi*, 7(13), 280-295.
- Emlakkulisi (2022, 2 Haziran). *Kastamonu Entegre, Hayat Holding ile Romanya'daki levha fabrikasını açtı*. 17 Mayıs 2022 tarihinde <https://emlakkulisi.com/kastamonu-entegre-hayat-holding-ile-romanyadaki-levha-fabrikasini-acti/> adresinden edinilmiştir.
- Eraslan, İ. (1997). *Orman ürünleri endüstrisinin tanımı önemi Türkiye'deki gelişimi sınıflandırılması ve entegrasyonu*. Servet Matbaası.
- Erdönmez, C., Yurdakul Erol S. (2021) Türkiye’de ulusal ormancılık politikasının tarihsel gelişimi açısından bir dönüm noktası: 1255 Sayılı Yasa, *Bartın Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 23(1), 103-185.
- Eroğlu, H., & Usta, M. (2000). *Lif levha üretim teknolojisi*, Karadeniz Teknik Üniversitesi Orman Fakültesi Yayını.
- Ertin, G. (1998). *Türkiye’de sanayi*. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Yayınları.

- Geray, U. , Ok, K. (2001). *Türkiye Cumhuriyeti Devletinin kalkınma hareketleri ve sektörel gelişmeler ormancılık*. İstanbul Üniversitesi Yayınları.
- Gimpel, J. (2004). *Ortaçağda endüstri devrimi*. Tübitak Yayınları.
- Göktaş, O. , Özen, E. , Çolak, A. M. & Günsel, U. (2004). Ağaç levhalardan yapılan vidalı birleştirmeli rafların yüzeye dik (lateral) yük taşıma performansları. *Teknoloji Dergisi*, 7(3), 445-453.
- Güler, C. (2001). *Pamuk saplarından yonga levha üretimi olanaklarının araştırılması*. [Yayınlanmamış Doktora tezi] Karaelmas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Güler, C. & Sancar, S. (2016). Yonga levha fabrikasının çalışma prensibi ve farklı presleme tekniğinin levha kalitesi üzerine etkisi. *Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Ormancılık Dergisi*, 12(1), 1-10.
- Gümüş, C. (2014 Ekim), Osmanlıdan günümüze ormancılık politikalarının ormancılık örgütlenmesi üzerine etkileri ve güncel sorunlar. *II. Ulusal Akdeniz Orman ve Çevre Sempozyumu*, Karadeniz Teknik Üniversitesi Orman Fakültesi.
- Gümüş, C. (2018) *Türk orman devrimi*. Ankara Dönmez Ofset.
- Günay, D. (2002). Sanayi ve sanayi tarihi. *Mimar ve Mühendis Dergisi*, 31, 8-14.
- Güngör, N. (2016, 26 Nisan). *Natron-Hayat selüloz ve kâğıt fabrikası*. 2 Haziran 2022 tarihinde <https://tr.linkedin.com/pulse/> adresinden edinilmiştir.
- Hisarlı, A. (1990). *Ormancılık ve orman ürünleri sanayiinin ekonomik gelişmeye etkileri Türkiye uygulaması* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Eskişehir Anadolu Üniversitesi.
- Hayat (t.y.). *Tarihimiz*. 21 Şubat 2022 tarihinde <https://www.hayat.com/tr-tr/kurumsal/tarihimiz/> adresinden edinilmiştir.
- Hürriyet (2017, 15 Mayıs). *Kastamonu Entegre, İtalyan devini satın aldı*. 15 Mayıs 2022 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/kastamonu-entegre-italyan-devini-satin-aldi/> adresinden edinilmiştir.

- İlarslan, K. (2001). *Optimal kuruluş yeri bağlamında dinar organize sanayi bölgesinde önerilen yatırım konuları*. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kabal, A. K. (2007). *1980-2005 Yılları arasında uygulanan ekonomik politikalar ve bunların dış ticaret üzerindeki etkileri* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi], Erzurum, T.C. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kalaycıoğlu, H. , & Özen, R. (2012). Yonga levha endüstrisi ders notları, *KT Ü. Orman Fakültesi Yayınları*, 89.
- Karluk, S.Rıdvan, (1991).*Uluslararası ekonomi, geliştirilmiş 3.B.*, İstanbul, Bilim Teknik Yayınevi,
- Karadeniz, Sayı: 790, 1 Aralık 1971.
- Karadeniz, Sayı: 815, 30 Aralık 1971.
- Kastamonu, 5 Mayıs 2011.
- Kastamonu, Sayı: 875, 11 Ocak 1977.
- Kastamonu (1921, 11 Eylül). *Kastamonu Entegre tüm yurt dışı tesisleriyle Global 50'de*. 10 Mayıs 1922 tarihinde <https://www.kastamonugazetesi.com.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Kastamonuentegre (t.y.). *Keas haberler Balıkesir*. 5 Nisan 2022 tarihinde <https://www.kastamonuentegre.com.tr/keashaberler/41/Balıkesir/> adresinden edinilmiştir.
- Kastamonuentegre (t.y.). *Kastamonu Romanya ilk yongalevha*. 21 Mayıs 2022 tarihinde <https://www.kastamonuentegre.com.tr/tr/keashaberler/> adresinden edinilmiştir.
- Kastamonuentegre (t.y.). *Keas haberler Adana*. 15 Nisan 2022 tarihinde <https://www.kastamonuentegre.com.tr/keashaberler/Adana/> adresinden edinilmiştir.
- Kastamonuentegre (t.y.). *Keas kalite yönetim sistemleri*. 19 Mayıs 2022 tarihinde <https://www.kastamonuentegre.com.tr/keas-kalite/> adresinden edinilmiştir.

Kastamonuentegre (t.y.). *Kurumsal-sosyal-sorumluluk*. 20 Mayıs 2022 tarihinde <https://www.kastamonuentegre.com.tr/tkeas-kurumsal/> adresinden edinilmiştir.

Kastamonuentegre (t.y.). *Temel değerlerimiz*. 17 Mayıs 2022 tarihinde <https://www.kastamonuentegre.com.tr/keas-kurumsal/> adresinden edinilmiştir.

Kastamonuentegre (t.y.). *Şirket profili*. 22 Mayıs 2022 tarihinde <https://www.kastamonuentegre.com.tr/keas-kurumsal/3/sirket/> adresinden edinilmiştir.

Kastamonuentegre (t.y.). *Kurumsal*. 22 Mayıs 2022 tarihinde <https://www.kastamonuentegre.com.tr/keas-kurumsal./3033/> adresinden edinilmiştir.

Kastamonuentegre (t.y.). *Tarihçe*. 21 Şubat 2022 tarihinde <https://www.kastamonuentegre.com.tr/keas-kurumsal/> adresinden edinilmiştir.

Kastamonu Entegre Since 1969 Dergisi, Sayı: 1, Cilt: 1, 2007, s. 1-18.

Kaymaz Y. (17 Haziran 2022). Röportaj.

Keas Global Dergisi, Sayı: 1, Cilt: 1, 2019, s. 13.

Keas Global Dergisi, Sayı: 3, Cilt: 1, 2019, s. 49.

Keas Global Dergisi, Sayı: 2, Cilt:1, 2016, s. 53.

Keas Samsun Yonga Levha Tesisi İşletme İdaresi Raporu. (20 Mayıs 2022).

Keser, A. (2009). *Çalışma psikolojisi*. Ekin Basım Yayını.

Kocabaş, F. (2004), Endüstri ilişkilerinde dönüşüm, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10, 1-21,

Kurdoğlu, O. (2019). *Ormancılık tarihi ders notu*. Karadeniz Teknik Ünivesitesi Orman Fakültesi yayını.

Kurt, S. (2006). *Sanayileşmenin sosyo-kültürel değişmeye etkisi: Kayseri örneği*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Kırıkkale Üniversitesi), 5.

MM, Kanunlar Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 55, 8 Haziran 1972.

- Orman Ürünleri Sanayi Kurumu Genel Müdürlüğü (1989). *Orman ürünleri sanayii kurumu genel müdürlüğü çalışmaları: 1980-1989 Orman ürünlerinin işlenmesi*. Orman Ürünleri Sanayi Kurumu Genel Müdürlüğü yayını.
- Orman Ürünleri Sanayi, Ağaç İş-Sendikası (1992, 23 Mart). *Orman tarih pdf*. 20 Mayıs tarihinde <http://www.agac-is.org/uploads/ormantarih.pdf>. adresinden edinilmiştir.
- Önem, B. (2018). *Mdf lam üretiminde bazı faktörlerin düzlemden sapma değeri üzerine etkisinin belirlenmesi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi.
- Ören, K., Yüksel H., (2011). Geçmişten günümüze çalışma hayatı. *Hak-İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 1(1), 44- 45.
- Özdönmez, M., İstanbullu T., (1982). Dünya ve Türkiye'de ormanlar ve ormancılık. *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 32(1), 57-75.
- Öveç, Ş. (1986). *Kastamonu Entegre Ağaç Sanayii (YONGAPAN) yonga levha üretim teknolojisi ve iş akışı üzerine incelemeler* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi] İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Orman Endüstri Mühendisliği Bölümü Odun Mekaniği ve Teknolojisi Anabilim Dalı.
- Özkoçak, V. , Galip, Akın. & Gültekin, T. (2017). Ergonomik açıdan insanın tarih öncesi ve sonrası teknolojileri ile ürünlerinin karşılaştırılması. *Mühendislik Bilimleri Ve Tasarım Dergisi*, 5, 167-173.
- Özsoylu, Ş.(2018). *Lif levha üretiminde silan ve parafin kullanımının özellikler üzerine etkileri* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Orman Endüstri Mühendisliği.
- Polatoğlu, M. G. (2021) Türkiye’de 1923-1945 Döneminde uygulanan orman politikaları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(3), 971-999.
- Ronan, C. A. (2003). *Bilim tarihi*. (çev. Ekmeleddin İhsanoğlu, Günergun, Feza). Tübitak Yayınları.
- Rostow, W. W. (1970). Sanayi devrimi nasıl başladı. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 30(1-4). 255-278.

- Sadun, A. (1989). *İstihdam para ve iktisadi politika*. Savaş Yayınları.
- Saygılı, M. & Ersoy, A. Y. (2018). Dış ticaret girişimciliğini tanımlamak: Keşfedici bir araştırma. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 16(32), 421-436.
- Seyidoğlu, H. .(2001). *Uluslararası iktisat*. Güzem Yayınları.
- Sezal, İ. (2003). *Sosyolojiye giriş*. Martı Yayınevi.
- Star (2014, 16 Haziran). *Kastamonu Entegre 10. fabrikayı kuruyor*. 17 Mayıs 2022 tarihinde <https://www.star.com.tr/ekonomi/> adresinden edinilmiştir.
- Tarsus Akdeniz (2014, 30 Aralık). *Kastamonu Entegreye Rusyadan çevre ödülü*. 17 Mayıs 2022 tarihinde <https://www.tarsusakdeniz.com/haber/> adresinden edinilmiştir.
- TBMM, Kanunlar Dergisi, Dönem: 2, Cilt: 5, 28 Mayıs 1927.
- TBMM, Kanunlar Dergisi, Dönem: 4, Cilt: 12, 3 Haziran 1933.
- TBMM, Kanunlar Dergisi, Dönem: 7, Cilt: 27, 9 Temmuz 1945.
- TBMM, Kanunlar Dergisi, Dönem: 10, Cilt: 38, 31 Ağustos 1956.
- T.C. Resmi Gazete, Sayı: 608, 15 Haziran 1927.
- T.C. Resmi Gazete, Sayı: 14217, 16 Haziran 1972.
- T.C. Resmi Gazete, Sayı: 2424, 11 Haziran 1933.
- T.C. Resmi Gazete, Sayı: 6056, 13 Temmuz 1945.
- T.C. Resmi Gazete, Sayı: 9402, 9 Eylül 1956.
- Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği. (1994). *Orüs ve özelleştirme sektörel raporu-5*. TMMOB.
- Toffler A. (1981). *Üçüncü dalga*. (Çev. Ali Seden). Altın Kitaplar Yayınevi.
- Türk Standartları Endüstri Kurumu. (1999). *Ahşap yonga levhalar, tarif ve sınıflandırma*. TSEN 309.
- Türkcan, E. (1981). *Teknolojinin ekonomi politiği*. Ogun Kardeşler Matbaası.
- Türkcan, E. (2009). *Dünya'da ve Türkiye'de bilim, teknoloji ve politika*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayını.

- Türkiye Ticaret ve Sicil Gazetesi (1969, 14 Temmuz). Sayı: 3704. *Kastamonu Entegrenin İstanbul'da Kuruluşu.*
- Türkiye Ticaret ve Sicil Gazetesi (1971, 11 Ekim). Sayı: 4372. *Kastamonu Yonga Levha Tesisinin Açılışı.*
- Türkiye Ticaret ve Sicil Gazetesi (1971, 23 Aralık). Sayı 4431. *Kastamonu Yonga Levha Tesisinin Açılışı.*
- Türkiye Ticaret ve Sicil Gazetesi, (1977, 31 Ekim). Sayı: 338. *Kastamonu Yonga Levha Tesisinin Faaliyetleri.*
- Türkiye Ticaret ve Sicil Gazetesi, (1979, 20 Aralık). Sayı: 296. *Kastamonu Yonga Levha Tesisinin Faaliyetleri.*
- Üçüncü, T. & Bayram, B. Ç. (2016). Kastamonu orman ürünleri endüstrisinde kuruluş yeri seçimini etkileyen faktörlerin ahp metodu ile incelenmesi. *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 16(2), 599-606.
- Ülken, H. Z. (1953, 2 Şubat). Endüstrileşmenin sırrı. *Sabah*.
- Yenal, Ü. (2009). Bilgi toplumunun tarihçesi. *Tarih Okulu Dergisi*, 5, 123-144.
- Yörükoğulları, E. (2013). *Bilim ve teknoloji tarihi*. Açıköğretim Fak. Yayını.
- Yurtoğlu, N. (2014). Demokrat Parti (DP) Döneminde Türkiye'de orman politikaları (1950-1960) . *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(2) , , s. 228-246.

EKLER

EKLER

EK A 1971 Tarihli Kastamonu Gazetesi Kastamonu’da Açılan İlk Tesisin Açılış Haberi.

EK B Kastamonu’da Yongapan Adıyla Açılan İlk Fabrika 1971.

EK C 1 Aralık 1971 Tarihli Fabrika Fotoğrafi.

EK D 1971 tarihli Karadeniz Gazetesi “Kastamonu Ağaç Sanayi ve Ticaret A.Ş. Yongapan Fabrikası’nın Üretime Başlaması Haberi”

EK E 1971 tarihli Kastamonu Gazetesi, Karadeniz Gazeteleri

EK F 1978 Kastamonu Ağaç Sanayi ve Ticaret AŞ Toplu İş Sözleşmesi.

EK G 1972 Kastamonu Ağaç Sanayi ve Ticaret AŞ Toplu İş Sözleşmesi.

EK H Kastamonu Ağaç Entegre Sanayi İşletmesi’nin Kronolojik Gelişimi-1

EK I Kastamonu Ağaç Entegre Sanayi İşletmesi’nin Kronolojik Gelişimi-2

EK İ Kastamonu Ağaç Entegre AŞ’nin Sürdürülebilir Orman Yönetimi

EK J 1976 Yılında Kastamonu Entegre AŞ’de Bulunan Pres Yonga Levha Tesisi Operatör Paneli

EK K 1976 Yılı Tutkal Mutfağı

EK L Çıtır (cips) Silo Makinesi (1976)

EK M Ahşap Soyma Makinesi (1979)

1971 Tarihli Kastamonu Gazetesi Kastamonu'da Açılan İlk Tesisin Açılış Haberi

Kastamonu

Bağımsız Günlük Gazete

Y 1 L : 3 SAYI : 875

11/Ocak/1977/Salı

FİYATI : 75 Kt.

350 İşçi Sunta Üretiminde, Harıl, Harıl Çalışıyor Sunta Fabrikası Yeni Tesisleri Tamamlamak Üzere

Sütlü Çeltik KA.-ATANS

Özel teşekküllerin işi-
de faaliyetini arolıca,
bayırı ile sürdüren Kas-
tamonu ve yurt ekonomisi-
sine yaptığı sunta lar ile
katkıda bulunan Kastam-
onu Sunta Fabrikası ü-
retimini 100 bin ton M3'e
çıkardı. Yeni tesisleri ise
en geç 3-4 ayı kadar
bitirmekle gireceği umu-
yor.

Sipariş Formu
Sunta Kaliteli...
Mobilya sanayisinde a-
rardan ana malzeme a-
lan Sunta, bugün tam-
amen bitişine yerini alıyor.

geniş yüzey ve dayanık-
lılığı ile tün aralarda, dik-
kasielerde, portatif ayır-
ma yapımında etkili arazi-
ler, kullandıktan malzeme
almıştır.

Batıdaki diğer bölgelere
göre, Sunta ve Kaplama
teknik en kısa zamanda
faaliyet geçecek, üretimi
başlayacaktır.

Şu anda fabrikada
350 kadar işçi çalıştırıl-
tı ve yolda yaklaşık 150
200 bin ton M3 ton adan-
dan 100 bin ton M3 ton-
lu işler bitmektedir.

Taşköprü'den Haberler :

Gökirmak Boyu İşiyor

Daha önce elektrik
verilen Ayvalı, Uruska-
vak, Alaturdan sonra,
Gökirmak'ın sağ mahal-
deki Karlı, Yanbamut,
Kaşlı, Böce ve Çaykırı
köyleri de 1975 kavu-
muştur.

Yakında Çitme, Ye-

şilyurt, Koca, Bul,
Karaköy, Akdoğan, Ak-
doğan, Tekir, Alana
Şişli, Alana Betak, A-
lana Kayı, Yukarı Çay-
kırı ve Akşeyircik de
aynı şekilde, böylece
Gökirmak boyu tam-
amlandı.

Alamabatak'ın yeni yolu açıldı

A. Şişli köyünde kile-
den geçip, daraldığı için
işlenmiş halde yeni yolu
yapıldı, bu yeni Alam-
abatak köyleri kışın
muhim kışın Çaykırı-
mak banyo bir araya ge-
mişler, böylece de, 1976-
yıl, Alana, Çaykırı,
Mazılık mahallelerinden
yeni yollarını açmış-
lardı. Y.N.E. açtığı ile

açılan yollar mahallelerini
büyük yepyeni, Y.N.E.
kullanılarak kışın,
sütlü.

Gökirmak banyosunda
yeni yapılan banyosuna
büyük önemle Gökirmak
bu yeni yolların takibinden
daha bir yol daha köy-
lerini açtılar. mahalle-
lerini açtılar.

Faik Kavuklu Vefat Etti

Kastamonu'nun tanınmış şairlerinden ve
ve Gazetemizde önceki «Çarlık» tulu-
ma oda
yazılarının, mevlâkî sorunlarını dile ge-
tirmiş olan, Şair Faik Kavuklu 10.1.1977 Paz-
artesi günü rahatsızlıktan vefat etmiştir.

Özünü belirtir yakınlarına çok sağlığı
dileriz.

KASTAMONU

Fethi Acar

Karayolları Genel Mü-
durlüğü Kaplı ve Şarha-
na Fak. Hıyallı Müdürü
hazırda, Y.N.E. Müh.
Fethi Acar yolda izini ge-
çirmek üzere seyahatini
geliştiriyor.

Tosya'da 2 Gölet Yapılacak

Tosya (hün) Tosya'
da yapılacak 2 gölet için
400 çalışmaları başladı.
Göletlerin deşifresinin ka-
rakterine ve Kocan çayına
yapılacağı bildirildi.

İncelemelerini yapan
teknik elemanlar Değir-
menlik kesiminde yapı-
lacak sucul çalışmaları
denetim altında tutuldu.
2 göletin yapıl-
masıyla çayın sulama
sorunu çözümlenecek.

ŞEHİR HABERLERİ

Bir Bu Eksikti: Şehirde Çay Bulunmuyor!

Şehirde iki günden
beri büyük bir çay sıkın-
tı hissedilmektedir.

Tekel bayilerine çay
verilmekte, gerekçe ola-
rak la depolarında çay

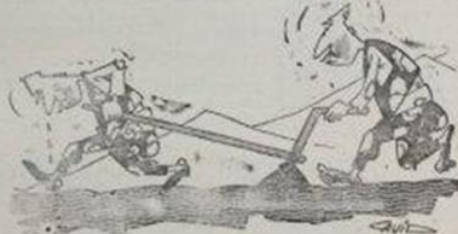
kalınması olduğu ileri
sürülmektedir.

Çay yoluyla nedensiz-
le şehirde bitimur satıl-
ması artmıştır.

PTT'de Memur ve Dağıtıcı İmtihanı

PTT Müdürlüğünde
22.Ocak.1977 Cumartesi
günü memur, 23.Ocak.1977
Pazar günü saat 10.00 da
dağıtıcı imtihanları açıl-
acaktır.

Memur sınavına gire-
ceklerin ise ve dengi a-
kul, bayanlarda 18 yap-
tı-
nı bitirmiş erkeklerde de-
kerliğini yapmış ve 30
yaşını doldurmuş olan-
lar, dağıtıcılar da asker-
liğini yapmış ortaokul ve
dengi okul mezunu, 30
yaşını doldurmuş olan-
lar katılabilirlerdir.

-köşebaşı- Kavuklu

Şair Faik Kavuklu'yu da yitirdik.

Filozof odandı Toprakı bol olsun, süktedandı, Dobra debraydı, Yâni doğ-
ruya ve doğru bildiğini destursuz söyleyene de.

Halk adanmış, Tabandandı, Kültürsüz konuşandı, Kâfir onun ağzında, ki-
zilmeyen, hatta sevilen bir şey olurdu, Sırası geldiğinde otururdu, hâhr hâhr
dilemezdi.

Bir köy yıl önceye kadar, gazetimizde «Çarlık» lakma adı ile yazıları ge-
rirdi. Yazılarında imâ ve basan ilâde hatırlarını dâzelmeden boşluğu verir-
di. Böylece yazıları iştahsızlıklarında, Hengâhlerimiz severleri bu yazıları,
Kendilerinden bir şeyler bulurlardı, Yoraya parmak basardı, Kavuklu.

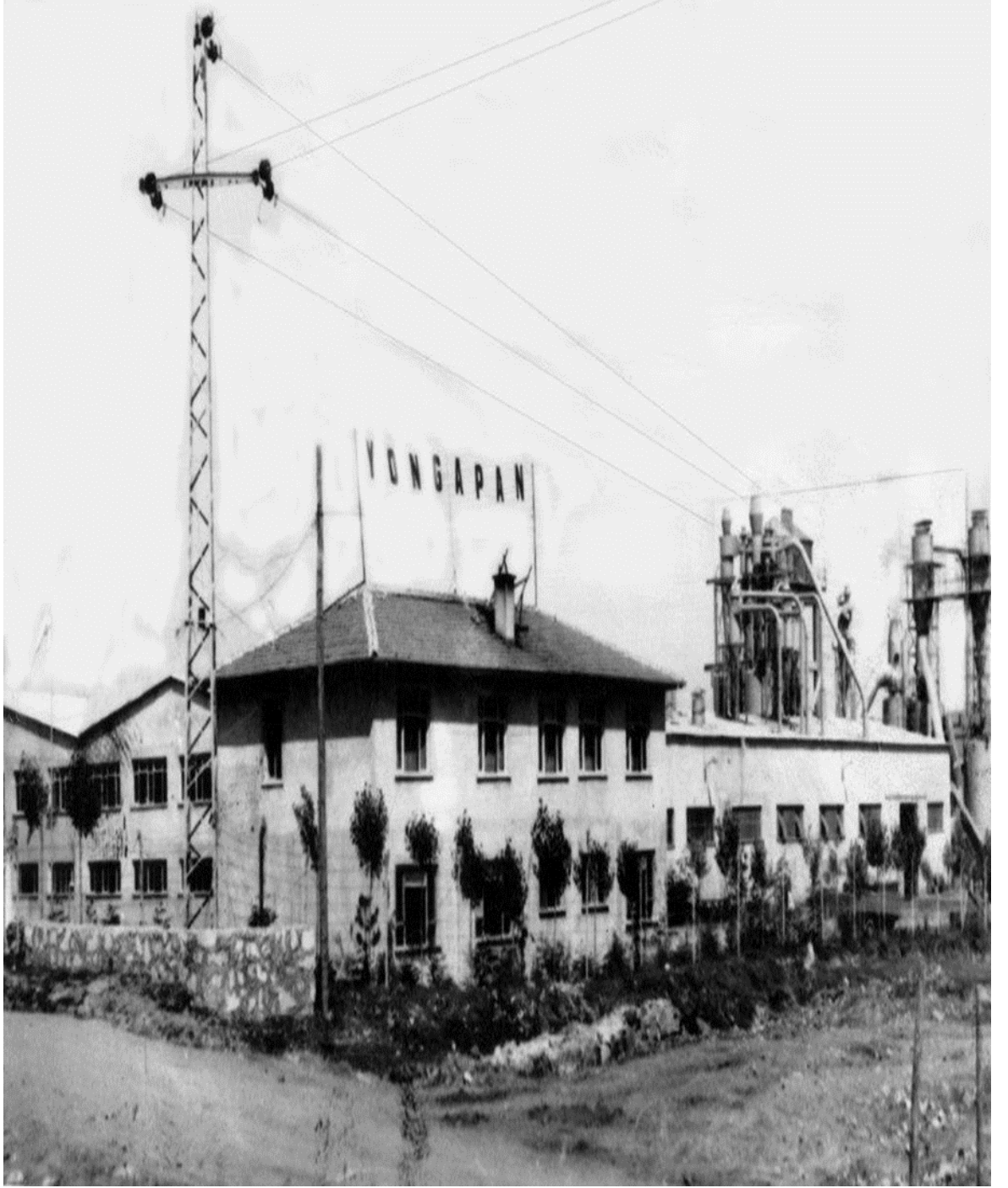
İyle, öyle bir adamdı.

Duğdu, yopadı ve öldü.

Allah rahmetini esirgemesin.

Siyami Beş

Kastamonu'da Yongapan Adıyla Açılan İlk Fabrika 1971

1 Aralık 1971 Tarihli Fabrika Fotoğrafi

1971 Tarihli Kastamonu Gazetesi, Karadeniz Gazeteleri

Karadeniz CARSUBRA 1 PERSEMBE 30 1 ARALIK 1971

Kastamonu Ağaç Sanayii ve Ticaret A.Ş. Yongapan (Yonga Levha) Fabrikası Üretime Başladı

Bir süreden beri Alman teknikyenleri nezaretinde monte çalışmaları devam eden, "KASTAMONU" ağaç sanayi ve ticaret a.ş. ne ait YONGAPAN (Yonga Levha) fabrikası üretime başlamıştır. Fabrika; mobilya sektöründe

ve ticaret a.ş. ne ait YONGAPAN (Yonga Levha) fabrikası üretime başlamıştır. Fabrika; mobilya sektöründe

Karadeniz PERSEMBE 30 1 ARALIK 1971

Kastamonu Ağaç Sanayii Yongapan Fabrikası Tam Randımanla Çalışıyor

İşleri bir süre önce sona erip işletmeye açılan, Kastamonu Ağaç Sanayi Şirketine ait YONGAPAN Fabrikası halen tam randımanla çalışmasına devam etmekte ve müşterilerini Türkiye'nin çeşitli yerlerindeki bayilerine servetmektedir. Kendi alanında Türkiye'nin en modern fabrikası olan YONGAPAN'ın imal ettiği Alman normlarına uygun suntu levhalar piyasada beğenilmekte ve tercih edilmektedir.

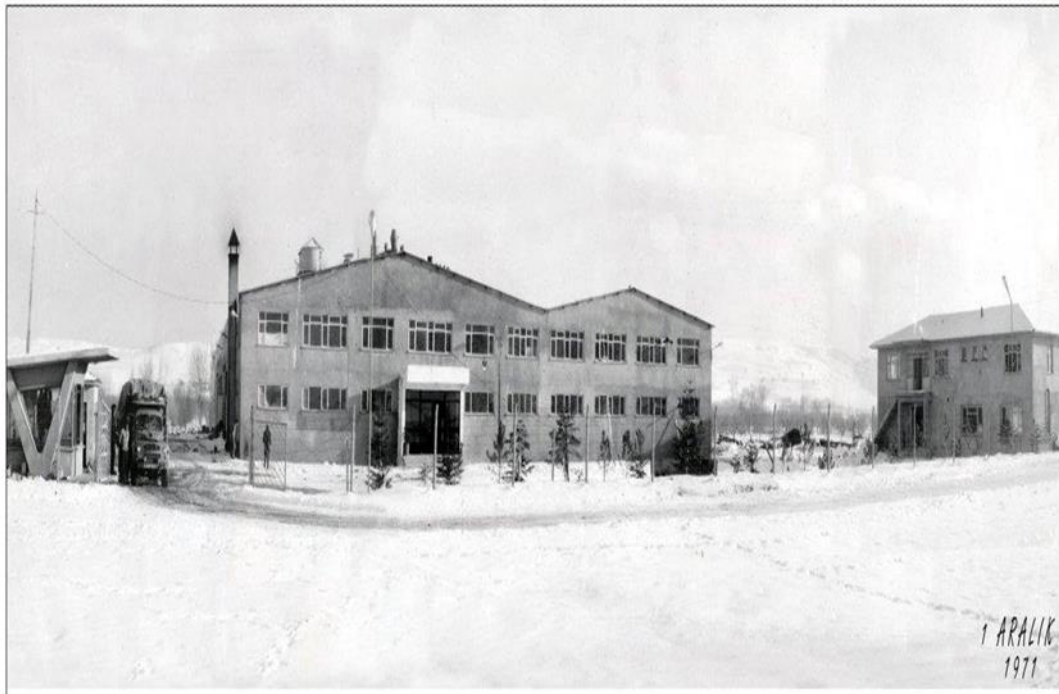
Kastamonu Başmusa Gündelik Gazete

350 İşçi Suntu Üretiminde, Harıl, Harıl Çalışıyor Suntu Fabrikası Yeni Tesisleri Tamamlamak Üzere

Sektör Çözümleri KA-AJANS

Özel teşekküller için de faaliyetini aralıksız başarı ile sürdüren Kastamonu ve yurt ekonomisine yapacağı katkılarla bulunuyor. Edinilen bilgileri göre, Suntu ve kaplama tesisinde en kısa zamanda faaliyete geçecek üretime başlayacaktır.

Şu anda fabrikada Suntu Kilitli, 350 kadar işçi çalışmaktadır ve yılda ortalama 150 milyon adet malzeme olan Suntu, bugün tamamlanma yerini almaktadır.

Aralık 1971 Tarihli Karadeniz Gazetesi Kastamonu Ağaç Sanayi Ve Ticaret A.Ş.(Yonga Levha) Fabrikası'nın Üretime Başlaması Haberi

Karadeniz

SAYI: 790

ÇARŞAMBA

1

ARALIK 1971

YIL: 3

Tarım Bakanı

ORHAN DIKMEN

Bugün Geliyor

Tarım Bakanı, Profesör Orhan Dikmen bugün şehrimize gelecektir. Bakan ve beraberindekiler koğruzi şehrimizde geçirdikten sonra yarın 101 Köylüleri Kurumunun yeni hastahanesi bulunan fabrikasının temelinin ataraktir.

Kastamonu Ağaç Sanayii ve Ticaret A.Ş. Yongapan (Yonga Levha) Fabrikası Üretime Başladı

Bir sitede biri Alman teknolojileri kullanarak monte geyimlerini devam eden, "KASTAMONU ağaç sanayi ve ticaret a.ş." in YONGAPAN (50 gı levha) fabrikası üretimi başlamış bulunmaktadır. Fabrika, mobilya sanayisinde duvar, yer, ta vın kaplamalarında, profesyonel bina inşaatlarında kullanılan yonga levhalar imal etmektedir.

Levhalar, Alman makinelerine uygun olarak 3,60x1,83 ebadında ve 6-8-10-12-16-22,5- ve 30 milimetre kalınlığında imal edilmektedir.

Bir Fabrika Kurulurken

Yazan : Şevket Gencoğlu
(SEYDİLER BELEDİYE BAŞKANI)

Tebül engellerle dolu olan İktisat bakanıyla geri köşme Kastamonumuzda yer yer orman sanayisine doğru fabrikasyon bir kayna var. Hemen şimdi olarak Kastamonuda kurulan yonga levha fabrikası, belki de kurulmuş kayna fabrikası ve Kayna Sanayii A.Ş. Seydilerde kurulmakta olduğta Türkiyemizin ka yun, parki, köyler, Standart Mobilya fabrikaları gösterilebilir.

Devlet planlamamızda da gördüğü gibi ka zama Kastamonu kalkınması için Orman sanayisine yönelmek en makul ve en doğru bir yoldur. Çünkü Orman Sanayii başlangıcına bir kezula olduğu gibi ka zama da en verimli bir sanayi dalıdır. Bu gün Türkiye bütüncü kayna üssünde Avrupa'nın münepole haline gelmekte, ayrıca orta çarktan orman ürünleri en karlı münepole haline gelmektedir.

Kastamonuda imthal edilmiş yabucuların destekleyip orman emvali bu gün içinmeden ve Kastamonumuzda da bir üssüde olmadan sevik edilmektedir. Halbuki sevik edilmiş emval lerin yarısı dahi işlenmiş milyonlarca para Kastamonumuz ya ni bu işte çalıştırılır, yatırım yapımlara katkı olarak demektir.

Bugün sadece Kastamonu ormanları kadar orman sahip olan levirinde 25 bin civarında orman sanayii kuruluşu bulunmakta 2,5 mil yon insan bu sanayiden yararlı içinde geçinmekteye başlanı beklenmektedir. Her halukarda bu konuda geniş yatırım yapımlarına başlanmalıdır. Bu durumumuzla bunca kıyaslanarak güncel duruma düşmekteyiz. İşte bu bakımdan bizinde olanlar gibi bu konudaki yatırımlara iş lerek emval ve desteklenmiş gerekmektedir. Ve bunun tek yarasıdır budur. Böyle bir üssüde dev kuruluş olan kayna A.Ş. nin yeniden çıkarmakta olduğta 8,5 milyon lık başlan emvaline sahip olmakla doğmuş olacaktır.

Bütün iş vebilerini bu yatırıma destekleyip yaparız.

Kısaca..

1972 Bütçesi

Yüksek Planlama Kurulunun son toplantısında tasdik olarak ortaya çıkan ve 51 milyar lira civarında başlanı 1972 yılı bütçesi, Başbakan Erim Şaşkın'ın başlanı M. İsmet İnönü'de yapımla toplantıda da 44 milyara düşürülmüştür.

17 Yaşlarında Bir Kız İntihar Etti

BOZKURT Kızından Kadir Özal (23) isimli bir yabucı, Bey mekili'nden 35 yaşında N.K. isimli kadını evine girecek kadını

travözde bulunmak istemeyi, muvaffak olamayınca da tabanca ile karışından yaralanmıştır. Yaralı kadın tedavi altına alınmış, olayla ilgili kovuşturması başlanmıştır.

Sahillerimizde Balık Boliuğu

Son günlerde sahillerimizde, balıkçılar Çatalzeytin ve İnebolu'da balıkçılıkta büyük başarılar elde etmektedir. Balıklar daha ziyade palamut, kökür, yelkovan,...

Kimlerin Nesini Severiz ?

Umumi sıru Nesini bu yarı serimite devam ediyoruz:

Özel İdare Müdürü Mustafa beyin nezaketini Operatör Tacettin beyin başkatipliği, Şehir Restoran'ın işçileri, Muvettip dostlarımızın el-yük başkatipliği, Ayhan baronok'un takım kurmasını, Bey hamamının çifte kurmasını, Arif Demirel'in beyanı, Tahafiyeci hafızın hayranı, Fikret Güneş'in kökür saygusu, Dr. Hüsnü Şarkaya'nın başkatipliğini, Lokantada Hüsnü efendi'nin başkatipliğini, Raif ve kökür ustaların dönerini, Necati Tezel'in kökürini.

Ve daha nice dostlarımız nice nice yabucularını.. (Arzu edilirse devam ederiz)

1972 Kastamonu Ağaç Sanayi ve Ticaret A.Ş Toplu İş
Sözleşmesi

AĞAÇ-İŞ

**TÜRKİYE AĞAÇ SANAYİİ İŞÇİLERİ
SENDİKASI**

İLE

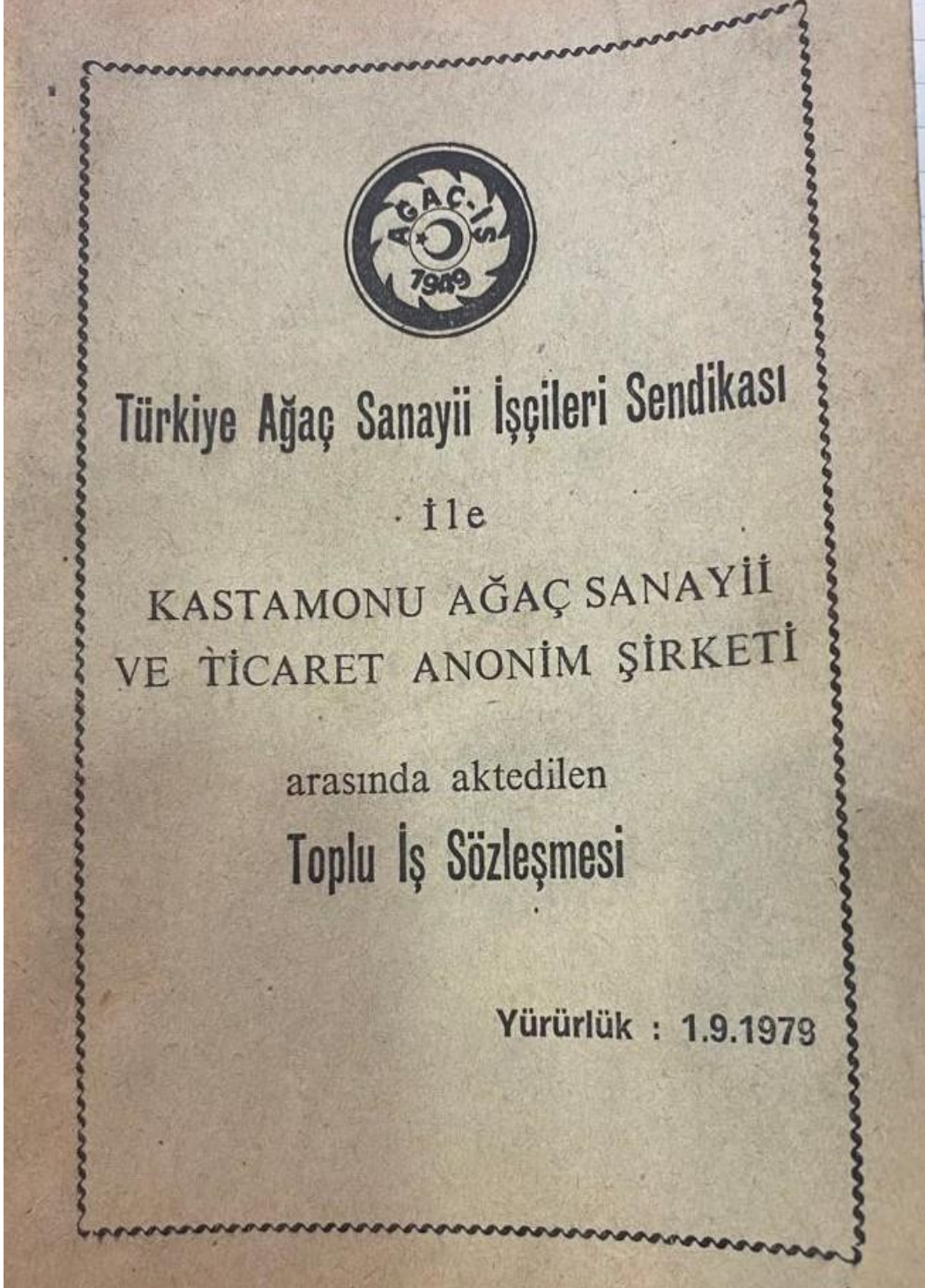
YONGAPAN

KASTAMONU AĞAÇ SANAYİİ ve TİCARET A. Ş.

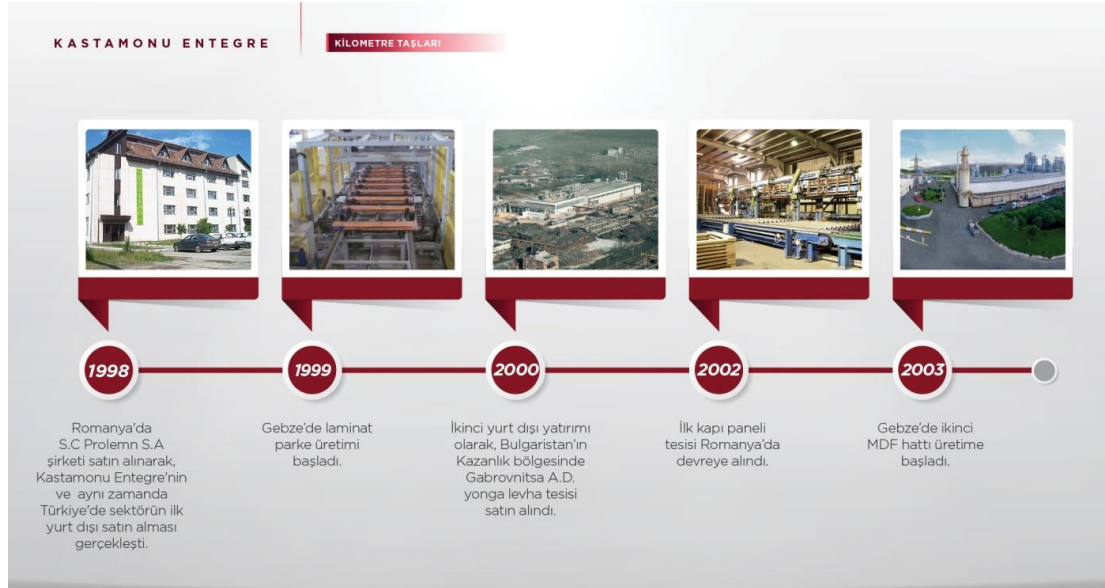
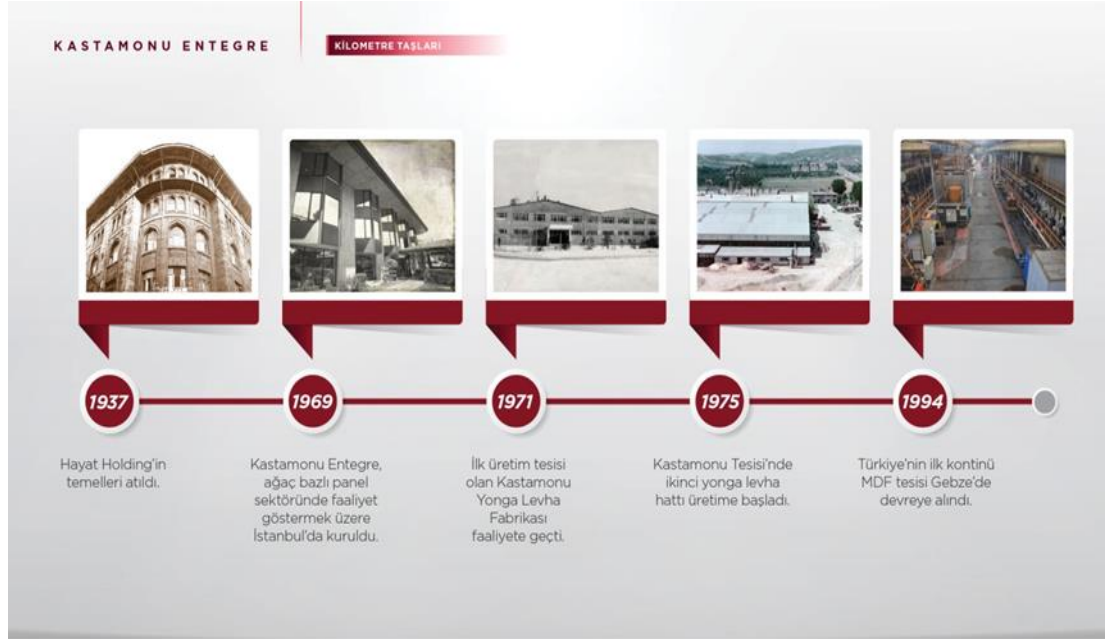
ARASINDA

BİRİNCİ DÖNEM TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ

YÜRÜRLÜK : 1/EYLÜL/ 1972

1978 Kastamonu Ağaç Sanayi ve Ticaret A.Ş Toplu İş Sözleşmesi

Kastamonu Ağaç Entegre Sanayi İşletmesi'nin Kronolojik Gelişimi-1

Kastamonu Ağaç Entegre Sanayi İşletmesi'nin Kronolojik Gelişimi-2

Kastamonu Ağaç Entegre A.Ş.'nin Sürdürülebilir Orman Yönetimi

yönetimi ve endüstriyel orman plantasyon gelişimini sağlamak hedefiyle, Tarım ve Orman Bakanlığı ile TEMA Vakfı öncülüğünde kurulan ENAT A.Ş.'nin ikinci büyük ortağıyız. Bu şirket bugüne kadar 14.000 dönüm üzerine 1,7 milyon fidan dikti ve 2016 yılından itibaren sektöre odun arz etmeye başladı.

KASTAMONU ENTEGRE

ÇEVRE VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

SÜRDÜRÜLEBİLİR ORMAN YÖNETİMİ

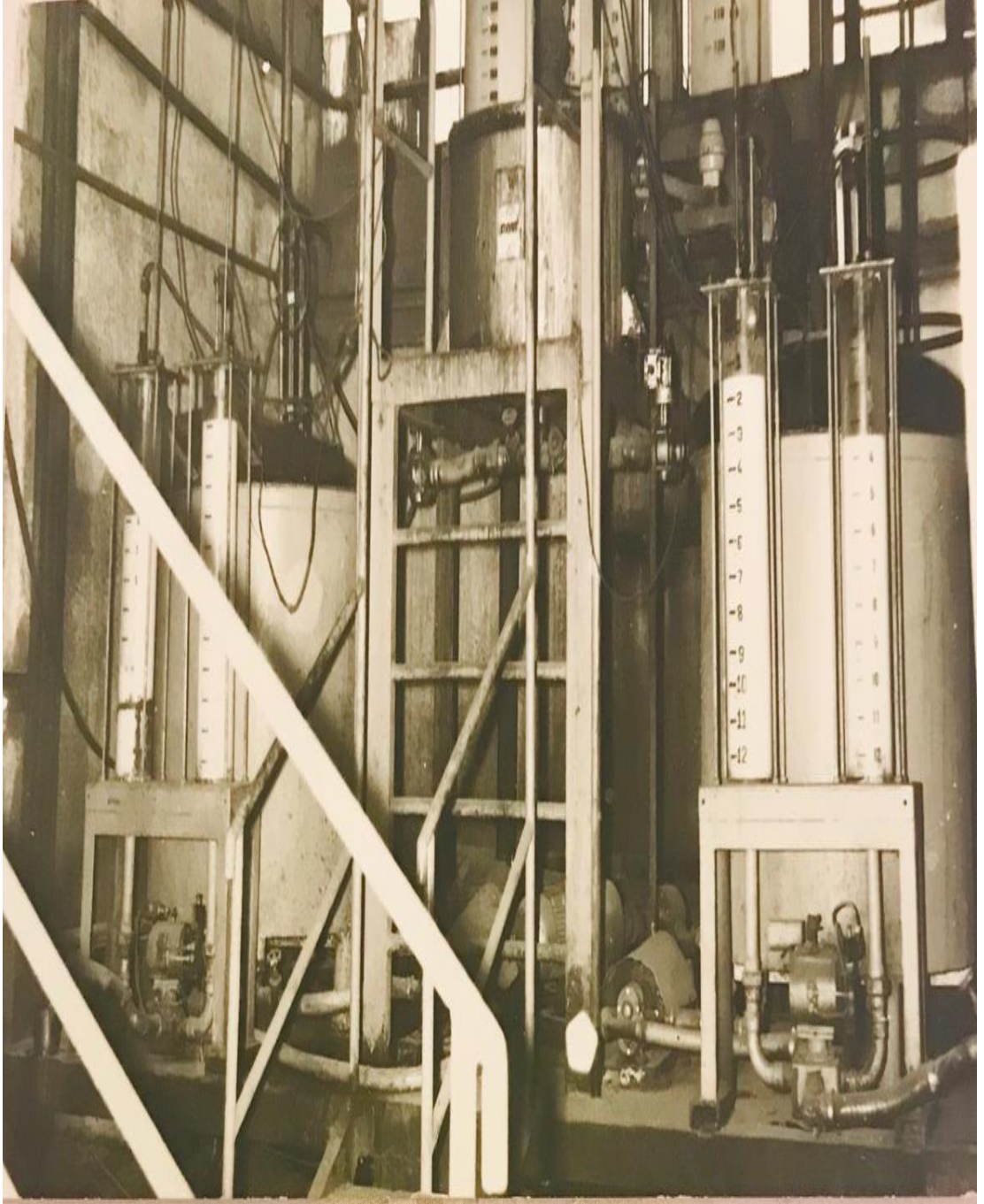
Türkiye'de bir ilk olarak sürdürülebilir orman yönetimini sağlamak adına ağaç tarımı girişimi olan ENAT'ı hayata geçirdik.

- ✓ Türkiye'nin ilk Endüstriyel Plantasyon Projesi
- ✓ Kastamonu Entegre 2. büyük ortak

**1976 Yılında Kastamonu Entegre AŞ'de Bulunan Pres Yonga Levha Tesisi
Operatör Paneli**

1976 Yılı Tutkal Mutfağı

Çıpr (cips) Silo Makinesi (1976)

Ahşap Soyma Makinesi (1979)